

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmickowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 167

Poznań, poniedziałek dnia 13 kwietnia 1931

Rok XXVI

Konsekwencje deficytu budżetowego

Jak już donieśliśmy w dwóch depeszach naszego korespondenta warszawskiego, Rada Ministrów na ostatnim swym posiedzeniu postanowiła wstrzymać z dniem 1 maja wypłatę 15-proc. dodatku do pensyj urzędników i funkcjonariuszy państwowych, wojskowych, urzędników przedsiębiorstw państwowych, kolejowych, emerytów itd. Równocześnie zniesiono w państwowych instytucjach bankowych 13-tą pensję, którą wypłacano pracownikom. Zniżono wreszcie diety wyjazdowe urzędników i funkcjonariuszy państwowych i wprowadzono inne jeszcze drobniejsze oszczędności.

Należy przypomnieć, iż wobec systematycznego zmniejszania się wpływów skarbowych w ostatnich miesiącach zamkniętego już roku budżetowego 1930/31 i w przewidywaniu dalszego pogarszania się sytuacji skarbowej, rząd zwrócił się przy uchwalaniu budżetu na rok bieżący z wnioskiem o upoważnienie do skreślenia dodatku 15-proc. do poborów urzędniczych, wypłacanego od jesieni 1927 r. najpierw drogą osobnej uchwały, później zaś włączonego wprost do budżetu. Min. Matuszewski zapowiedział, że rząd skorzysta z tego pełnomocnictwa z chwilą, gdy sytuacja skarbu zmusi go do zastosowania daleko idących oszczędności. To iunctim między sytuacją skarbową, niezależną od woli urzędników, a ich materialnym położeniem stało się obecnie boleśnie aktualnym. Komunikat oficjalny prezydium Rady Ministrów, który podajemy poniżej, stwierdza bowiem zamknięcie ubiegłego roku budżetowego deficytem w wysokości 53 milionów zł, a zdaje się nie ulegać wątpliwości w świetle ciężkiego kryzysu gospodarczego, iż przyszłe wpływy skarbowe z trudem dadzą się utrzymać na poziomie ostatnich — deficytowych częściowo — miesięcy roku budżetowego 1930/31. Komunikat prezydium Rady Ministrów, podający przyczyny, jakie skłoniły rząd do skorzystania z upoważnienia do skreślenia 15-proc. dodatku do uposażeń urzędniczych, brzmi, jak następuje:

„Według zestawień obrotów kasowych, rok budżetowy 1930/31 zamknięty został ogólną kwotą dochodów 2.746 milionów złotych; wydatków — 2.801 milionów złotych. Deficyt budżetowy za rok 1930/31 wynosi zatem 53 miliony złotych. Deficyt ten pokryty został z nadwyżek budżetowych, osiągniętych w latach ubiegłych.

„Ze względu na to, iż w okresie najbliższym wzrost dochodów nie jest przewidywany, dalsze zaś wyczerpywanie zapasów kasowych skarbu państwa mogłoby zagrozić faktycznej równowadze budżetowej — Rada Ministrów na posiedzeniu w dniu 10 kwietnia r. b. uchwaliła, na wniosek ministra skarbu, skorzystać z uprawnień artykułu 4 ustawy skarbowej na rok 1931/32 i cofnąć aż do odwołania 15-proc. dodatek do uposażeń zasadniczych, pobieranych przez wszystkich funkcjonariuszy państwowych i osoby, korzystające z zaopatrzenia. Oszczędność miesięczna skarbu państwa z tego tytułu wyniesie 11,8 milionów złotych. Ponadto oszczędności, osiągnięte przez cofnięcie 15-proc. dodatku w przedsiębiorstwach i monopoliach, pozwolą na uregulowanie budżetów tychże przedsiębiorstw i monopoli oraz na podniesienie ich wpłat do skarbu państwa.

Posterunkowy Pawełek skazany na rok ciężkiego więzienia

Sąd apelacyjny obostrzył wyrok I instancji, uchylając zawieszenie kary

Kraków, 13. 4. (Tel. wł.). W sobotę odbył się dalszy ciąg wyznaczony na dwa dni rozprawy apelacyjnej przeciwko posterunkowemu P. P. Władysławowi Pawełkowi, oskarżonemu o ciężkie poranienie i pobicie śp. Ivo Cornera, studenta Uniwersytetu Jagiellońskiego, który — jak wiadomo — zmarł w szpitalu wskutek odniesionych obrażeń.

Sąd apelacyjny odrzucił wszystkie wnioski obrony. Prokurator apelacyjny dr. Gołąb żądał zatwierdzenia wyroku I instancji w zakresie winy i kary żądając zaostrezenia wyroku w tym kierunku, by kara, wymierzona oskarżonemu Pawełkowi, nie była zawieszona.

Zastępca powoda cywilnego adw. dr. Schönwetter domagał się przyznania odszkodowania rodzinie śp. Cornera w wysokości przez nią żądanej.

Po przemówieniu obrońcy adw. dr. Aschenbrennera sąd udał się na naradę, poczem o godz. 3 popołudniu przewodniczący trybunału, wiceprezes Markiewicz ogłosił wyrok, mocą którego zatwierdził wyrok I instancji, uznając oskarżonego winnym zarzucanej mu zbrodni i zasądając go na rok ciężkiego więzienia, zmniejszonego w drodze amnestji do 6 miesięcy, uchylając równocześnie zawieszenie kary, orzeczone przez trybunał I instancji.

W miastach górą republikanie, po wsiach — monarchiści

Ogólne wyniki wyborów gminnych w Hiszpanji — Klęska monarchistów w Madrycie i Barcelonie

Madryt, 14. 4. (Tel. wł.). Wczoraj odbyły się w Hiszpanji wybory do rad gminnych. Ogólny wynik wyborów oznacza zwycięstwo monarchistów, którzy na 80 000 mandatów do rad gminnych zdobyli 52 000 mandatów, tj. 65 procent.

Natomiast wynik wyborów w miastach jest bardzo korzystny dla republikanów i socjalistów, a katastrofalny wprost dla monarchistów. W niektórych miastach republikanie i socjaliści zdobyli wszystkie mandaty. W Barcelonie republikanie uzyskali prawie 3 razy tyle mandatów, co monarchiści. W Madrycie obóz republikański od-

niósł niespodziewanie duże zwycięstwo, zdobywając 30 mandatów na ogólną liczbę 50. Nawet w okręgu t. zw. „miasta królewskiego“ i dzielnicy pałacowej, gdzie monarchiści liczyli na pewne zwycięstwo, republikanie przeprowadzili 3 mandaty, a monarchiści tylko 2.

Także w większości miast Katalonii zwyciężyli republikanie i socjaliści. W Barcelonie najwięcej głosów uzyskali republikanie katalońscy pod przywództwem pułk. Macia.

Po wsiach natomiast przewagę mają monarchiści.

Sukces lewicy hiszpańskiej konsekwencją dyktatury Primo de Rivery

Paryż, 14. 4. (Tel. wł.). Przywódca lewicy katalońskiej plk. Mazia oświadczył, że wobec triumfu unji republikańsko-socjalistycznej królowi nie pozostaje nic innego, jak ustąpić.

Hiszpański minister spraw zagranicznych oświadczył przedstawicielowi agencji Havasa, że wybory wypadły niekorzystnie dla rządu, co jest wynikiem dyktatury Primo de Rivery, która wbrew wszelkim pozorom wywołała

wielkie rozgoryczenie wśród ludności. Rozgoryczenie to, do tej pory tłumione, wyładowało się w niesfalszowanej formie dopiero teraz.

Premjer hiszpański zaznaczył, że wbrew pogłoskom, lansowanym przez republikanów, rząd bynajmniej nie ma zamiaru podać się do dymisji. Za rzędem wypowiedziało się 65 procent mieszkańców kraju. Rząd będzie dbał o utrzymanie porządku publicznego.

Szczególne wyniki z miast

Madryt, 13. 4. (PAT). Wybory do rad municypalnych obejmują administracyjnie 49 prowincji. Do godz. 1 w nocy znane były wyniki wyborów 45 miast. Kadyks wybrał jednomyślnie 40 radnych monarchistów. Avilla, Burgos i Pampeluna wybrały większość monarchistyczną. Republikanie odnieśli sukcesy we wszystkich innych miastach z wyjątkiem Orense, gdzie wybrano 11 republikanów i 11 monarchistów. W 10 okręgach Madrytu wybrano 20 monarchistów.

Macia, przemawiając w Barcelonie, oświadczył m. in., że wobec triumfu republikanów, król winien opuścić kraj. Królowie, którzy nie dają posłuchu woli narodu, powinni spodziewać się losu Ludwika XVI.

W czasie wyborów doszło do różnych

incydentów w Madrycie, Walencji i Santander. Było kilku rannych. Patrole policyjne krążą po głównych ulicach Madrytu.

Madryt, 13. 4. (PAT). Według dalszych wiadomości z prowincji wyniki wyborów municypalnych przedstawiają się, jak następuje: (na pierwszym miejscu podajemy cyfrę wybranych monarchistów a na drugim cyfrę wybranych republikanów) Huesca 6 (14), Logrono 8 (29), Pontevedra 42 (10), Salamanka 12 (19), Spria 6 (8), Teruel 5 (14), Walencja 18 (32), Leon 7 (18), Badaiciz 11 (20), Ciudad Real 8 (16), Kordoba 17 (27), Jaen 10 (22), Saragossa 17 (30), Toledo 10 (15), Zamora 7 (15), Santander 15 (25), Valladolid 18 (26), Sewilla 18 (30)

szów państwowych do ogólnych pogorszonych warunków gospodarczych, tem bardziej, że w ciągu ostatnich dwóch lat wynikający ze spadku cen spadek opłacalności warsztatów wytwórczych — stawał w porównaniu z innymi w położeniu względnie korzystnym pracowników, posiadających stałe zatrudnienie i stałą wysokość płac.

„Uważając, iż sprawna i sumienna praca funkcjonariuszów państwowych powinna być dobrze wynagradzana — rząd nie uciekłby się do mechanicznej redukcji płac, gdyby nie to, iż względna konieczność utrzymania zdrowych podstaw gospodarki narodowej i państwowej musi być stawiany wyżej, niż zrozumiała troska rządu o dobrobyt funkcjonariuszy państwowych.“

Z takim trudem, kosztem tylu ofiar osiągnięta równowaga budżetowa naszego państwa zachwiała się zatem! Jeszcze cyfry deficytu obracają się w granicach stosunkowo szczupłych, ale walka na froncie skarbowym zapowiada się ciężka. Z jednej bowiem strony wyczerpane kilkuletnim kryzysem życie gospodarcze kraju nie wytrzymuje niezmięszonych w tym okresie ciężarów publicznych (obciążenie na rzecz ubezpieczeń społecznych wzrosło o 106 proc. od 1926 r.), z drugiej zaś państwo wskutek dość nieogłędnej polityki ma wielką ilość zobowiązań, stanowiących sztywną, niedającą się odroczyć, ani zmniejszyć, pozycję płatniczą, jak odsetki za zaciągnięte pożyczki i ich amortyzacja oraz zaopatrzenie rosnącej, jak lawina, armji starych i młodych emerytów wojskowych, urzędniczych itd.

Nagromadzone zaś zapasy skarbowe, wynikłe z nadwyżek budżetowych, z wpływów z pożyczek itd., zostały w dużej mierze wyczerpane, a Sejm nie mógł się doczekać wyliczenia ze sposobu gospodarzenia niemi. Gdyby ogłędniej szafowano temi rezerwami skarbowymi, gdyby nie istniała „radość tworzenia“, oparta o pełne kasy w okresie dobrej konjunktury, gdyby zawczasu usłuchano nawoływań obozu narodowego do stosowania oszczędności, nie potrzebaby dzisiaj „przyciągać paska“, o czym mówił niedawno min. Prystor, a którą to operację w stosunku do urzędników wykonywa dzisiaj min. Matuszewski.

Urzednicy ponoszą obecnie konsekwencje polityki finansowej państwa z okresu majowego. Gdy sytuacja skarbu była pomyślna, urzednicy nie odnoscili z tego korzyści, jakie im się należały; dzisiaj, gdy sytuacja się pogorszyła, mają urzednicy placić za błędy polityki finansowej. Państwo odwołuje się wciąż do ofiarności źle opłacanych swych funkcjonariuszów; trudno oprzeć się wrażeniu niesprawiedliwości, jaka dzieje się tej patriotycznej warstwie społeczeństwa, od której sprawnego działania zależy dobre funkcjonowanie aparatu państwowego, co leży w interesie bezpośrednim całego społeczeństwa.

Dymisja rządu japońskiego

Tokio, 13. 4. (Tel. wł.). Gabinet Hamagutczy podał się do dymisji. Według wszelkiego prawdopodobieństwa misję stworzenia nowego gabinetu otrzymał był preinjer Wakatsuki.

Nawiasowo należy stwierdzić, iż wstępujący preinjer był głównym przedstawicielem Japonji na ostatniej konferencji.

Wpływy masonerii w Polsce

Piszą nam z kół miejscowej inteligencji, co następuje:

Nikomu chyba nie tajno, bo niektórzy historycy niemieccy nawet się tem chlubią, że od lat tysiąca Niemcyzna posuwa się naprzód, na wschód, wznosiąc szczyty słowiańskie pomiędzy sobą, aby je następnie tem łatwiej ujarzmić. Ale w ostatnich dwóch stuleciach postępuje się w tym celu specjalną metodą, metodą konspiracji. Jeszcze przed rozbiorami Polski zarzucano sieci na wybitniejszych Polaków, ażeby z nich uczynić nieświadome narzędzie swych celów.

Żyje nas jeszcze znaczna gromadka osób z b. Kongresówki i b. zaboru pruskiego, byłych studentów uniwersytetu berlińskiego, którzy przed laty 30 stuchali wykładów historyka berlińskiego, prof. Delbrücka, brata ówczesnego ministra. Wykłady prof. Delbrücka, dotyczące spraw polskich, odznaczały się gruntowną znajomością przedmiotu. — miał on bowiem dostęp do wszystkich tajnych archiwów pruskich i odznaczał się wielką bezstronnością. Prof. Delbrück mówił szczerze, bez obłonek, widocznie uważając Polskę za trupa, który nigdy już nie powstanie.

Otóż mówiąc o stosunkach politycznych w Europie przed rokiem 1830, prof. Delbrück zwracał uwagę na fakt ogromnego rozprężenia militarnego w całej Europie, za wyjątkiem Polski i Rosji. „Ówczesna armja polska — mówił — była najlepszą w Europie, toż niezapominajcie Panowie, że byli to żołnierze napoleońscy, a wielki książę Konstanty który poprostu zakochany był w żołnierzach polskich, utrzymywał armję polską na najwyższej stopie sprawności wojskowej”. Jedyne armja rosyjska zdaniem prof. Delbrücka mogła się zmierzyć z wojskiem polskim. Wojska zaś te, złączone, byłyby mogły przemaszerować całą Europę, nie napotykać nigdzie na poważny opór.

Istniało w tych warunkach ogromne niebezpieczeństwo, że Polska Kongresowa zawojuje i zabierze sobie Poznańskie i Pomorze, Śląsk i całą Galicję. Ażeby niebezpieczeństwo to odwrócić, należało zawczasu intrygować i powadzić dwa pokrewne narody. Zadanie to wzięła znow na siebie masoneria pruska, tworząc na terenie Polski spiski skierowane nie przeciwko odwiecznym wrogom niemieckim, Prusom i Austrii, ale przeciwko Rosji.

Naprawdę wolał Staszyc: Dzieci jednej matki, czemu się klóćcie? Złączcie się, a świat roztrząście! — Trafna ocena sytuacji, jaką wykazał Staszyc, nie znalazła właściwego oddźwięku. Zwyciężyła natomiast intryga pruska ze znanymi katastrofalnymi następstwami.

O podziemnej robocie pruskiej przed r. 1863 prof. Delbrück wspominał tylko mimochodem. Zaznaczył wszelako, że i w tym okresie, gdzie ujawniło się w kołach i polskich i rosyjskich pewne zrozumienie własnych interesów, których wyrazicielem był margrabia Wielopol-

ski, wpływy pruskie rozpoczęły natychmiast swoją pracę. Wielkie spustoszenia w każdym razie w obozie polskim i rosyjskim poczynił naówczas konsul pruski w Warszawie.

Tak przedstawił sprawę historyk niemiecki, historyk naprawdę wtajemniczony.

A jak przedstawiała się sytuacja w czasach późniejszych, aż do wybuchu wojny światowej?

Rzecz znamienna: Znow pojawiają się na terenie Polski międzynarodowe organizacje tajne, głoszące hasła patriotyczne, znow ostrze ich zwrócone jest przeciwko Rosji, znow działają one przede wszystkim wśród młodzieży polskiej, wśród której uwija się wielu Żydów. Są to organizacje socjalistyczne.

Czułość już naogół jest większa. Powstają organizacje zakonspirowane nowe o charakterze ściśle narodowym. Jednak i te organizacje, czysto polskie, narodowe, wolne od wpływów międzynarodowych, mają pierwotnie front przede wszystkim antyrosyjski. Stanowczy i zdecydowany zwrot następuje dopiero przed mniej więcej 25 laty.

Dokonyje go Roman Dmowski. Następuje z tej przyczyny pierwsza secesja z Narodowej Demokracji.

Od tej chwili zrozumienie przez ogół polski interesów narodu polskiego w przeciwstawieniu do dążeń niemieckich robi stałe postępy.

Masoneria jednak, prowadzona na pasku żydowsko - niemiecko - międzynarodowym, nie śpi. Ma ona w Polsce nietykane swoje loże i swoich członków wyraźnych, zdecydowanych, ale ma także inne organizacje tajne na swoje usługi. Masoneria wie dobrze o tem, że Polaków przeważnie już sama jej firma odstraszy. Powołuje zatem do życia organizacje o niewinnie brzmiącej nazwie i przyciąga do nich nawet takie żywoły, któreby nigdy bezpośrednio do masonerii nie przystąpiły, a więc elementy uczciwie narodowe i katolickie. Podporządkowuje zaś sobie w praktyce te związki w sposób bezwzględny. O jednym z nich, który nosi piękne, młodością tchnące miano, słyszałem z ust rzetelnego Polaka - katolika, że, wciągnięty do tej organizacji, nie zorientował się co do jej charakteru na niższych stopniach organizacyjnych, dopiero, gdy awansował, uświadomił sobie niekatolickie i niechrześcijańskie głębsze tendencje zrzeszenia i związek jego z międzynarodową masonią, bardzo łaskawie usposobioną dla Niemiec.

Ta zależność od loż masonijskich, a loż od wpływów berlińskich tłumaczy wiele w naszych stosunkach politycznych, tłumaczy przede wszystkim sprzeczności, że ludzie, w głębi duszy mający silny w stosunku do Niemiec krytycyzm, czują się zmuszeni postępować w praktyce wręcz odwrotnie. W tem tkwi duże dla Polski niebezpieczeństwo.

X. Y. Z.

Germanomanja acuta

Już przed wojną istniała w Niemczech duża ilość uczonych, składających się głównie z antropologów i prehistoryków, którzy uważali ludy germańskie, a w szczególności Niemców za najwyższą rozwiniętą grupę ludzką, odznaczającą się już od czasów przedhistorycznych niezwykłymi zaletami, a zatem predestynowaną do odegrania dominującej roli w świecie. Megalomanja, podsycona przesadnym mniemaniem o przodującym stanowisku i ważnym posłannictwie Niemców, była niewątpliwie jedną z głębszych przyczyn wojny światowej i klęski, która w rezultacie spotkała naród niemiecki. Mimo dotkliwej nauki przeszłości, większość Niemców, jak się zdaje, nadal holduje bezkrytycznemu samouielbieniu i uważa się za naród wybrany, mający odrodzić świat zgodnie z powiedzeniem: „Am deutschen Wesen soll die Welt genesen”.

Dowodem tego jest ogromne powodzenie książek, mających za temat gloryfikację przeszłości przedhistorycznej Germanów, a w szczególności Niemców, rodzaju pracy Kossinny: „Die deutsche Vorgeschichte eine hervorragend nationale Wissenschaft”. Swego czasu wspominaliśmy o fantastycznych rojeniach niejakiego Fran za Wendrina, który w swych publikacjach dowodzi m. l., że Germanie istnieli już w epoce trzeciorzędowej (z której nauka nie zna dotąd wogóle

pewnych śladów istnienia człowieka!), że już 180.000 lat temu Ameryka została odkryta przez Germanów, że Chrystus był królem germańskim i nigdy nie był w Palestynie itp.

Dowodem poczytności lektury tego rodzaju jest fakt, że jedna z książek Wendrina: „Die Entdeckung des Paradieses”, doczekała się w krótkim czasie ośmiu wydań. Niedawno temu obiegi prasę niemiecką artykuł niejakiego W. Linka, w którym autor ten dowodzi, że starożytni Egipcjanie byli... Germanami. Humorystycznie to twierdzenie opiera autor na sporządzeniach antropologów, którzy badając czaszki ludności egipskiej z młodszego okresu kamiennego, stwierdzili ich przynależność do rasy Cro-Magnon, żyjącej w starszym okresie kamiennym w zachodniej Europie, i uważanej przez niektórych badaczy za przodków ludności, która zaludniła Skandynawię. Rozumowanie autora jest oczywiście bardzo naiwne, ponieważ błędnie utożsamia on rasę i narodowość, to też gdyby się nawet udało udowodnić europejskie pochodzenie Egipcjan (co jest wysoce nieprawdopodobne) i przynależność ich do tejże rasy, do której należy dziś większość ludności krajów północnej Europy, to nie dowodziłoby to jeszcze absolutnie germańskiego pochodzenia Egipcjan, chociażby dlatego, że w IV tysiącleciu przed Chrystusem, z którego posiadamy, na obszarze Egiptu

początki dość wysokiej kultury, nie może być wogóle jeszcze mowy o istnieniu narodów w sensie dzisiejszym.

Cóż to jednak szkodzi, skoro przez podobny artykuł można doskonale oddziaływać na instynkty mas, wzmocnić w rodakach wiarę w to, że są solą ziemi, wmawiając w nich, że jedna z najwyższych kultur starożytności: egipska, zawdzięcza swój rozkwit germańskiemu pochodzeniu jej twórców? Temi samymi pobudkami podyktowane są też niewątpliwie twierdzenia innego uczono: Oskara Fleischera, który dowodzi z całą powagą, że z pośród ludów indoeuropejskich najbliższymi spokrewnieni Grekom są Germanie, że Grecy znaczną część

swjej wysoko stojącej kultury zawdzięczają wpływom północnym i że Germanie w czasach przedchrystusowych stali pod względem cywilizacyjnym wyżej niż Grecy okresu przedklasycznego (!) Widzimy, do czego prowadzi podporządkowanie nauki doraźnym celom politycznym w kraju, w którym kult przelstności przedhistorycznej już przed wojną miał cechy chorobliwego samoubóstwiania, a gdzie obecnie — w związku z działalnością pionierów t. zw. ruchu nordycznego — wiara w posłannictwo Niemców, jako ludu wybranego, przeobraża się formalnie w nową religję.

Radzim.

Losy ministra „nordycznego”

Czy Frick wejdzie znow do rządu Turynji?

Obok zamieszania, spowodowanego rebelją Stennessa, drugim ciosem, jaki nawiedził ostatnio partję hitlerowską, jest niewątpliwie obalenie narodowo-socjalistycznego ministra spraw wewnętrznych w Turynji, dr. Fricka, jednego z wybitnych działaczy partji.

Frick był pierwszym działaczem hitlerowskim, któremu okoliczności pozwoliły na częściowe przynajmniej realizowanie hasel jej stronnictwa. Niedługo był urzędnikiem policji w Bawarii, brał udział w puczu monachijskim Hitlera w roku 1923 i Hitlerowi zawdzięcza swą karierę. Już w poprzednim Reichstagu znany był jako bojowy i nieprzejednany przedstawiciel ruchu hitlerowskiego.

W początkach roku ubiegłego Frick objął stanowisko ministra spraw wewnętrznych w Turynji, połączone zrazem ze stanowiskiem ministra oświaty. Objęcie przez niego tej teki umożliwione zostało przez to, że w Turynji powstała koalicja antysojalistyczna, do której musiano wciągnąć również hitlerowców, bez nich bowiem nie było większości w sejmie krajowym.

Objąwszy swe stanowisko, Frick zaczął wcielić w czyn w życiu społecznym Turynji hasła swego ruchu. Pod jego auspicjami utworzono na uniwersytecie w Jenie specjalną katedrę dla teorii ras i oddano ją wbrew protestom senatu uniwersytetu jenajmskiego fanatycznemu propagatorowi t. zw. teorii nordycznej, Guentherowi. Szkołom i zakładom wychowawczym

Frick próbował narzucić modlitwy, przepojone duchem hitlerowskim, i nacechowane nienawiścią do innych narodów. Również Frick zaczął obsadzać wyłącznie swymi ludźmi policję w Turynji, wybuchł znany konflikt między rządem Turynji a rządem Rzeszy, przyczem rząd Rzeszy odmówił dalszego wyplatania funduszy na utrzymanie policji w Turynji.

Rządy te trwały czternaście miesięcy, aż wreszcie Frick został obalony wskutek zmiany frontu, Niemieckiej Partji Ludowej, która poprzednio popierała go, później jednak uznała, że Frick idzie za daleko i głosowała za votum nieufności dla niego. Tą samą większością obalony został także drugi przedstawiciel partji hitlerowskiej w rządzie, radca państwowy Marschler.

Obecnie jednak nadchodzą wiadomości, że znowu zaniś się na wejście Fricka i Marschlera do rządu turynjskiego, gdyż partje „burżuazjne” zdecydowane są nie dozwolnić na ponownego odzyskania przez socjalistów wpływu na rządy. Partja zaś hitlerowska uzależniła swoje wejście do koalicji rządowej od ponownego powołania Fricka i Marschlera do rządu. W żądaniach swych hitlerowcy poparci zostali przez Partję Niemiecko-Narodową, a pod pewnymi warunkami także i przez „Landvolk”. Wszystko zależy teraz od stanowiska Niemieckiej Partji Ludowej, która do tej pory nie jest jeszcze w zupełności wyjaśniona.

Walka z propagandą bezbożnictwa w Niemczech

Prasa niemiecka żywo zajmuje się obecnie sprawą walki z propagandą bezbożnictwa, szerzoną przez komunistów. Propaganda ta przybrała w ostatnich czasach tak wielkie rozmiary, że rząd Rzeszy uznał za konieczne, zamieścić w t. zw. Notverordnung, wydanej przez prezydenta Hindenburga, także przepisy, dotyczące zwalczania roboty antyreligijnej. Mimo to, jak wiadomo, komuniści usiłowali w czasie świąt wielkanocnych urządzić na ulicach Berlina specjalne pochody bezbożników, mające na celu ośmieszenie obrzędów religijnych, jak to jest praktykowane na wielką skalę w Rosji sowieckiej. Pochody te zostały od razu rozpedzone przez policję. Kilka dni potem jednak opinia publiczna Niemiec poruszona została znow wiadomością o zbezczeszczeniu dwóch kościołów, czego dokonali prawdopodobnie również komunistyczni bezbożnicy.

Ze strony organizacji katolickich oddawna już podjęta została energiczna akcja, skierowana przeciwko tej propagandzie. Obecnie także organizacje ewangelickie postanowiły czynnie wystąpić do walki z propagandą antyreligijną, prowadzoną zwłaszcza na terenie młodzieży szkolnej. W tych dniach w Bad Harzburg odbył się specjalny zjazd ewangelickich zrzeszeń rodzicielskich, poświęcony tej sprawie.

Na zjeździe tym stwierdzono m. in., że szkoły niemieckie zalewane są wprost bibulą komunistyczną. We wszystkich prawie większych środowiskach wydawane są pisemka komunistyczne, odbijane z matycy woskowych, i zaopatrzony w różne sensacyjne tytuły w rodzaju: „Czerwona chorągiew szkolna”, „Alarm”, „Granat szkolny”, „Czerwony pionier”, „Czerwony wiatrak”, „Bomba szkolna”, „Czerwona Anna” i t. d. W czasopiśmie „Der Rote Schulsender”, wychodzącym w Dreźnie, 13-letni uczeń opisuje po-

dróż, jaką odbył do Rosji na rozkaz władz partji komunistycznej, celem agitowania później w Niemczech za wprowadzeniem stosunków szkolnych, panujących w Sowietach. Poza szeregiem tych pisemek komunistów urządzają specjalne zebrania uczniów i wciągają ich tam do swoich organizacji.

Zjazd ewangelickich zrzeszeń rodzicielskich podjął stanowczą uchwałę w sprawie zwalczania tej akcji. Czy jednak protestantyzm niemiecki, który sam znajduje się w stanie upadku, będzie miał dosyć sił do przeprowadzenia skutecznej walki z objawami zła, należy wątpić. Niewątpliwie właściwe kierownictwo walki będzie spoczywało w rękach organizacji katolickich.

Protesty wyborcze w Sądzie Najwyższym

Warszawa, 13. 4. (Tel. wł.) — W początkach maja Sąd Najwyższy przystąpi do rozpatrywania protestów wyborczych. Pierwszy będzie rozpatrywany dnia 4 maja protest przeciwko wyborom okręgu Przemyśl. Na 22 czerwca została wyznaczona rozprawa w sprawie wyborów w Poznaniu-mieście. (w)

Polsko-grecki traktat arbitrażowy

Wiedeń, 13. 4. (PAT). Dzienniki wiedeńskie donoszą z Aten: Poseł Rzeszypospolitej polskiej wręczył ministrowi spraw zagranicznych Grecji Michalakopulosowi projekt traktatu arbitrażu i przyjaźni między Grecją a Polską.

Michalakopulos oświadczył, że projekt podda badaniom.

Podpisanie traktatu nastąpić ma w maju w Genewie albo Atenach przez ministra Zaleskiego i ministra spraw zagranicznych Grecji Michalakopulos.

Polska delegacja gospodarcza wstrzymała wyjazd do Moskwy

Warszawa, 13. 4. (Tel. wł.) 15 bm. miało się odbyć w Moskwie zebranie Sowietskijemu, na które miała wyjechać delegacja polska. Istotnie dzisiaj zrana delegacja polska udała się już na dworzec i tam w dziennikach porannych wyczytała depeszę z Rygi, w której przytoczono treść ogłoszonego rzekomo w prasie sowieckiej komunikatu komisja-

rjatu handlu zagranicznego. Komunikat ten ocenia sytuację naszego przemysłu fatalnie i komentuje projektowaną wycieczkę jako deskę ratunku dla naszego przemysłu. Gdyby komunikat ten był autentyczny, ubliżałby roli naszej delegacji. Dlatego powstrzymała ona swój wyjazd i podjęła starania o sprawdzenie wiarygodności tych informacji. (w)

Nota angielska do Ligi Narodów w sprawie „Anschlusu“

Genewa, 13. 4. (Tel. wł.) Do sekretarjatu Ligi Narodów wpłynęła nota rządu brytyjskiego w sprawie unji celnej austriacko-niemieckiej.

Treść noty opublikowana zostanie najprawdopodobniej jutro. Narazie wiadomo tylko, iż zawiera ona, poza ogólnikami za temat samej unji, wnio-

sek o odpowiedź Ligi Narodów na pytanie: czy unja celna austriacko-niemiecka zgodna jest z protokołem genewskim z r. 1922.

Zwraca uwagę fakt, iż nota nie jest podpisana przez samego Hendersona, lecz przez któregoś z wyższych urzędników min. spraw zagranicznych.

P. Siehr znów prowokuje Polskę

Niesłychane przemówienie nadprezydenta Prus Wschodnich w Królewcu

Królewiec, 13. 4. (Tel. wł.) Z okazji otwarcia kursu przeszkolenia wyższych urzędników państwowych Prus Wschodnich nadprezydent tej prowincji p. Siehr wygłosił znów prowokacyjnie antypolską mowę. P. Siehr oświadczył m. in.:

„Nowe granice wschodnio-pruskie, od strony Polski i Litwy, nie uwzględniają warunków gospodarczych Prus Wschodnich. Przecinają bowiem dawne linie kolejowe, szosy itp. Odsunięcie Prus Wschodnich od Wisły spowodowało, iż cała dolina nadwiślańska cierpi pod obuchem kryzysu gospodarczego. Polska nie dba o koryto Wisły. Wisła jest zaniedbana (!) i dla mieszkańców groźna. Ruch komunikacyjny na Wiśle wskutek polityki polskiej zamarł (!).

„Okupacja Wileńszczyzny przez Polskę (!) — mówił dalej p. Siehr — bezprawne zajęcie tego kraju przez gen. Żeligowskiego, stworzyło właściwie drugi „korytarz“ (!), dzięki któremu Prusy Wschodnie odcięte zostały od strony południowej i południowo-wschodniej od Litwy i Rosji.

„Okupacja Wilna przez Polskę spowodowała dalej, że rzeka Niemen przechodzi przez trzy państwa i że wsku-

tek zajęcia Niemna przez Polskę, spław drzewa na Niemnie jest uniemożliwiony. Okupacja Wilna wreszcie umożliwiła Polsce okrążenie Prus Wschodnich z trzech stron, boć i „korytarz“ pomorski jest w rękach Pol-
 „Polska uprawia politykę gospodarczą, która Prusy Wsch. doprowadzi do ruiny (!). Polska bowiem ustaliła dla Gdańska i Gdyni specjalnie dogodne taryfy przewozowe, w tym celu, aby zniszczyć Prusy Wschodnie gospodarczo“.

Następnie p. Siehr przytoczył znane kłamliwe twierdzenie o tem, jakoby Prusy Wschodnie upadały gospodarczo rzekomo z powodu nowych granic.

W końcu p. Siehr zapewnia Berlin, że Prusy Wschodnie nigdy nie pogodzają się z nowymi granicami i nigdy się nie uspokoją (!), póki sprawa t. zw. „korytarza“ nie zostanie na nowo w drodze międzynarodowej uregulowana.

Na tego rodzaju zachwałę i bezczelne brednie pozwala sobie wysoki przedstawiciel władz państwowych pruskich! Należy mieć nadzieję, że rząd polski da wreszcie należną odpowiedź na te prowokacje!

Kongres Marjański w Krakowie

Kraków, 12. 4. W sobotę odbyła się tu uroczysta inauguracja Kongresu Marjańskiego. Po inauguracji nastąpił w wypełnionym przez tysiączne rzesze wiernych kościele Marjańskim wspólny różaniec i adoracja, a po północy ks. metropolita Sapiecha odprawił mszę św.

W niedzielę, o godz. 10 rano ks. prymas Hlond celebrował w otoczeniu episkopatu i licznego kleru sumę pontyfikalną. Po ewangelji podniósł kazanie wygłosił znany pairjota arcybiskup Teodorowicz ze Lwowa. Dotknął w niem najżywotniejsze kwestje życia katolickiego, łącząc je z życiem Polski. Wspomniał o słubach Jana Kazimierza i koronacji Matki Boskiej Królowej Korony Polskiej, podniósł, że u szanowanie praw w państwie, rzady sprawiedliwości, wypędzenie gwałtu i ucisku z ustroju państwa — są ściśle związane z pojęciem państwa chrześcijańskiego. Pojęcie państwa — w myśl rzymskiego „Boska Roma, boski Cesarz“ — to pojęcie pogańskie. Państwo chrześcijańskie oparte jest na De-

kalogu i ewangelji, zaś państwo, które siebie obwołuje Bogiem, stanowi samo o tem, co zle a co dobre — wbrew Dekalogowi. Kazanie swe zakończył zlotousty kaznodzieja podniósł modlitwą do Królowej Korony Polskiej.

Po sumie ks. prymas Hlond udzielił błogosławieństwa, poczem świątynia rozbrzmiała hymnem „Boże coś Polskę“.

O godz. 16-tej otwarto plenarne zebranie kongresu marjańskiego w obecności przedstawicieli władz. Przewodniczył p. Adolf Bniński z Poznania. Pierwszy referat wygłosił p. Jan Rost, a następny, profesor Halecki, wreszcie ks. prymas Hlond w gorących słowach zwrócił się do uczestników kongresu z podniosłym apelem, aby w życiu codziennym kierowali się zawsze wiarą i nauką Chrystusową.

Po zakończeniu obrad uformował się wielki pochód religijny, manifestacyjny, który z ryngrafem sodalicy Najśw. P. Marji w pośrodku podążył z Domu Kat. na Wawel.

Portugalja w ogniu rewolucji

Wyspy Azorskie także w rękach rewolucjonistów — Niepewna sytuacja w Lizbonie — Wstrzymanie ruchu okrętów na Madere

Paryż, 13. 4. (Tel. wł.). Liczne wiadomości potwierdzają niepewną dotychczas wiadomość, iż rewolucja w Portugalji przerzuciła się na wyspy Azorskie. Cały garnizon portugalski na Azorach wystąpił przeciwko rządowi. Opanowanie sytuacji na Azorach jest bardzo trudne, gdyż powstańcy posiadają duże zapasy amunicji i środków żywnościowych.

Dzienniki angielskie ogłaszają oświadczanie pewnego angielskiego

masona, który przebywał niedawno na Madere z okazji otwarcia loży masonskiej. Oświadczył on, iż celem ruchu rewolucyjnego na Madere jest zdobycie niepodległości wyspy. Dyktator wojskowy, który stanął na czele rewolucji wydał manifest, w którym stwierdza, że całkowita autonomia Madery jest jedynym rozwiązaniem trudności, które przeżywa ludność. Konsul angielski w Funchalu wezwał turystów angielskich do opuszczenia

wyspy, ponieważ liczy się z możliwością, iż okręty nie będą mogły w przyszłości zawiać na Madere i żaden okręt nie będzie mógł odejść z portu. Życie gospodarcze wyspy zamarło. Ludność zakupuje masowo zapasy żywności i wycofuje wkłady z banków. Rewolucjoniści przerwali łączność telefoniczną i wprowadzili surową cenzurę. Powstańcy wysyłają posterunki na okręty, przybývające na wyspę i nałożyli sekwestr na samochody i statki motorowe. Plan przewrotu wypracowany został przez doświadczonych rewolucjonistów ze wszystkimi szczegółami.

London, 13. 4. (Tel. wł.) Według doniesień prasy londyńskiej, garnizon w portugalskiej kolonii Angola przyłączył się do powstańców.

Rocznica zgonu Pułaskiego ameryk. świętem narod.

Warszawa, 13. 4. (Tel. wł.) Ambasada amerykańska w Warszawie otrzymała zawiadomienie z Waszyngtonu, że kongres i senat Stanów Zjednoczonych uczcily rocznicę zgonu gen. Kazimierza Pułaskiego w sposób najszacowniejszy, uznając dzień 11-go października, rocznicę zgonu Pułaskiego za święto narodowe. (w)

OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE WZMACNIA POTĘGĘ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.9275 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.926 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płaci dziś za 100 marek niem. w dewizach 212.10 do 212.40 zł, gotówką 211.70 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.02 do 173.28 zł, gotówką 172.68 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 13. 4. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 692,5 gr. (117,9 f w. h.), b) pszenicy 735,5 gr. (124,8 f w. h.), c) jęczmienia przemiałowego 667,0 gr. (113,1 f w. h.), d) owsa 464,5 gr. (77,5 f w. h.).

„Ceny transakcyjne“

Żyto 15 tonn par. Poznań 26,80
 Żyto 150 tonn par. Poznań 26,85
 Żyto 45 tonn par. Poznań 27,00
 Usposobienie stałe . . . . .

Pszenica 15 tonn par. Poznań 32,00

„Ceny orientacyjne“ parytet Poznań

Pszenica . . . . . 31,50—32,00
 Usposobienie stałe . . . . .
 Jęczmień przemiałowy . . . . . 23,50—24,50
 Usposobienie mocne . . . . .
 Jęczmień browarowy . . . . . 26,00—27,00
 Usposobienie mocne . . . . .
 Owies pastewny . . . . . 22,50—23,50
 Owies jednolity nadający się do siewu . . . . . 26,00—27,00
 Usposobienie mocne . . . . .
 Mąka żytnia 65% wł. work. 39,00—40,00
 Usposobienie mocne . . . . .
 Mąka pszen. 65% wł. work. 48,00—51,00
 Usposobienie mocne . . . . .
 Otręby żytnie . . . . . 21,50—22,50
 Otręby pszenne . . . . . 22,00—23,00
 Otręby pszenne (grube) . . . . . 23,00—24,00
 Rzepak . . . . . 38,00—40,00
 Gorczyca . . . . . 42,00—47,00
 Wyka latowa . . . . . 45,00—47,00
 Peluszk . . . . . 47,00—50,00
 Groch polny . . . . . 26,00—27,00
 Groch Victoria . . . . . 27,00—31,00
 Łubin niebieski . . . . . 22,00—24,00
 Łubin żółty . . . . . 34,00—38,00
 Seradela . . . . . 85,00—92,00
 Koniczyna czerwona . . . . . 300,00—350,00
 Koniczyna biała . . . . . 340,00—460,00
 Koniczyna szwedzka . . . . . 230,00—260,00
 Koniczyna żółta odluszczone . . . . . 140,00—170,00
 Koniczyna żółta w łuskach . . . . . 60,00—70,00
 Przelot . . . . . 200,00—240,00
 Tymoteusz . . . . . 90,00—105,00
 Rajgras angielski . . . . . 90,00—110,00
 Tataraka . . . . . 28,00—30,00
 Ziemiaki jadalne . . . . . 4,00—4,50
 Ziemiaki fabryczne 3,50
 Ziemiaki eksportowe . . . . . 5,50—8,00
 Ogólne usposobienie stałe . . . . .

Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 140 tonn, pszenicy 75 tonn, ziemniaków „Industria“ 30 tonn.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 13. 4. 1931 r.

Przebieg dzisiejszego zebrania giełdowego był bardzo żywy przy tendencji utrzymanej.

Na rynku pap. procent. dalsze zainteresowanie na 5 proc. poz. konwers., za którą płacono 49 proc., również poszukiwano 4 proc. poz. inwestycyjną po 88.— Z pap. lokacyjnych P. Z. K. dokonano większych

obrotów 8 proc. listami dolarowemi (staremi) po nieco słabszym kursie 91 proc., natomiast notowano 8 proc. listy amortyzacyjne po 86 proc. w płaconiu. Za 4 proc. listy zast. konwert. płacono nadal 37 1/2 %. 6 proc. listy żytnie zwykowały ponownie i notowały 19.50—19.75—19.50 w oddaniu. Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych handlowano w tranzakcjach Bank Związku po 65.— oraz R. Mayem po 23.50, zaś płacono za Lubań-Wronki 47.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu.)

5% Pożyczka konwersyjna 49% P.

8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 91% +

8% listy dolarowe w złocie amort. 86% P.

4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 37 1/2 % P.

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziemstwa Kredyt. 19.50—19.75—19.50 O.

4% Premj. Pożyczka Inwestycyjna 88.— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję.)

Bank Zw. Spółek Zarobk. I em. zł. 65.— +

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję.)

Lubań-Wronki I—IV em. 47.— P.

Dr. Roman May I em. zł. 23 1/2 +

Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 13. 4. 1931 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 3,925, sp.: 8,945, kup.: 8,905.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	358.16	359.06	357.26
Nowy Jork			
czeki	8.919	8.939	8.899
Londyn	43.36 1/2	43.47	43.26
Nowy Jork			
kabel	8.927	8.947	8.907
Paryż	34.9 3/4	34.99 1/2	34.82
Włochy	46.73	46.85	46.61
Szwajcaria	171.90	171.33	171.47
Kopenhaga	238.93	239.53	238.33
Berlin	212.52		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poz. inwest. . . . . 88.00—9.75

5% poz. konw. 49.50

3% poz. bud. 46.50

Tendencja słabsza.

Akcje w złotych:

Bank Polski . . . . . 0.00—130.00

Bank Zachodni . . . . . 0.00—65.00

W. T. F. Cukru . . . . . 0.00—28.00

Starachowice . . . . . 0.00—11.50

Haberbusch . . . . . 0.93—9.200

Tendencja słabsza.

Komentarz.

Z papierów państwowych mocniejsza poz. premjowa, budowlana i inwestycyjna, dla listów zastawnych tendencja przeważnie słabsza za wyjątkiem 8 proc. listów m. Warszawy. Dla akcji tendencja przy małych obrotach również słabsza.

PLÓDY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 13. 4. 1931 r.

Pszenica march. 75—76 kg. 289.00—291.00

Tendencja stała.

Żyto march. 70—71 kg. . . . . 190.00—192.00

Tendencja mocniejsza.

Żyto z okolic Warty i Noteci

cif Berlin kup. . . . . 00.00—203.00

Tendencja mocniejsza.

Jęczmień march brow. od st.

załadowania . . . . . 236.00—247.00

Tendencja mocna.

Jęczmień pastewny i prze-

mysłowy . . . . . 218.00—235.00

Tendencja mocna.

Owies march. od st. załad. 173.00—177.00

Tendencja mocna.

Mąka pszenna . . . . . 34.75—40.50

Tendencja spokojna.

mąka żytnia, przemiał do 70

procent. . . . . 26.50—28.50

Tendencja mocniejsza.

Mąka żytn. przemiał do 60%

. . . . . 27.50—29.50

Tendencja mocniejsza.

Ospa pszenna . . . . . 13.00—13.25

Tendencja słabsza.

Ospa żytnia . . . . . 13.25—13.50

Tendencja stała.

Groch Victoria . . . . . 24.00—29.00

Groch drobny jadalny . . . . . 23.00—27.00

Groch pastewny . . . . . 19.00—21.00

Peluszk . . . . . 25.00—30.00

Bób polny . . . . . 19.00—21.00

Wyka . . . . . 23.00—26.00

Łubin niebieski . . . . . 13.50—15.50

Łubin żółty . . . . . 22.00—26.00

Seradela nowa . . . . . 66.00—70.00

Makuchy rzepakowe . . . . . 9.80—10.20

Makuchy lniane . . . . . 14.40—14.60

Wytłoki suche paryt. Berlin

14.30—15.00

Srót Soja . . . . . 15.00—15.50

Płatki ziemniaczane . . . . . 1.60—1.90

Ziemiaki jadalne białe . . . . . 1.90—2.20

Ziemiaki jadalne czerwone . . . . . 2.70—3.10

Ziemiaki fabryczne . . . . . 8 1/2—9 fg.

Uwaga do ziemniaków: Ziemiaki wybrane większe ponad notowania.

Ogólna tendencja mocniejsza.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 13. 4. 1931 r.

Wyplaty na Warszawę 46,925 47,125

Noty wielkie . . . . . 46,825—47,225

Walny zjazd Tow. Nauczycieli Szkół Wyższych

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Katowice, 10 kwietnia. W dziesiątą rocznicę plebiscytu postanowiło nauczycielstwo szkół średnich odbyć swój doroczny ogólnopolski zjazd w Katowicach, aby tem zaznaczyć swoje przywiązanie do Śląska i zrozumienie roli, jaką ta dzielnica wśród innych odgrywa. Manifestacja ta, podobnie jak zeszłoroczna w Gdańsku, jest dowodem, że ci, którzy mają sobie powierzone wychowanie inteligencji polskiej, interesują się żywo najżywniejszymi zagadnieniami Polski odrodzonej i w jej dążeniu do zdobycia trwałej siły czynny biorą udział.

Dowodził tego również przebieg obrad. Rozpoczęły je w dniu 9 kwietnia przemówienia powitalne przedstawicieli episkopatu, władz państwowych, wojskowych i miejskich oraz delegatów Związku Pol. Nauczycielstwa i Chrześcij.-Narod. Stow. Naucz. Szk. Pow. Nutą przewodnią wszystkich tych przemówień było żądanie wykształcenia w młodzieży silnych i stałych charakterów umiających utrzymać je na niewzruszonych podstawach religii i partjotyzmu. Żądano od szkoły średniej, aby dała państwu taki właśnie nowy typ obywatela, który będzie dopiero dowodem głębokiego wewnętrznego odrodzenia Polski.

Następnie Ks. Biskup Szlagowski wygłosił referat o etycznych podstawach wychowania.

Referent cofnąwszy się do postaci wielkiego naszego wychowawcy, Konarskiego, odnajduje w jego systemie wszystkie najwspółczesniejsze i najszytniejsze zarazem postulaty dzisiejszej teorii pedagogicznej. W zarysie działalności twórcy „Collegium Nobilium“ uwydatnia ścisłą łączność etyki z religią zbijając tezę „etyki niezależnej“, uznanej przez najwybitniejszych pedagogów za absurd wychowawczy. Przeprowadza następnie głęboką analizę pojęć takich, jak sprawiedliwość chrześcijańska prywatna i publiczna, honor, wspierający się na cnocie (nie na zemściel) przyjaźń, wdzięczność, prawda i t. d. W końcu przypomina piękną i głęboko prawdziwą zasadę Andrzeja Zamoyńskiego: „Dobry chrześcijanin bywa lepszym obywatelem od tego, który tylko dobrym Polakiem chce być“. Z zasady tej wynika, że źle się państwu przysłuży, kto dla jego rzekomego dobra gwałci w życiu prywatnym czy publicznym podstawowe zasady etyki chrześcijańskiej. O tem też pamiętać trzeba w wychowaniu obywatelskim młodzieży.

Referat ks. biskupa Szlagowskiego odrzucił myśli zebranych od wątpliwych „nowości“ w wychowaniu do zasad starych, z ducha klasycznej starożytności i chrześcijaństwa wyrosłych, zasad niewzruszonych i wiecznych mimo swej dawności młodych. Nadają się one najlepiej i jedynie na podstawie ideału wychowawczego.

Drugi referat p. naczelnika Ziemonowicza dotyczył specjalnie wychowania obywatelskiego. Ocena dzisiejszej sytuacji wypadła w nim trochę zbyt pesymistycznie, gdyż referat odkrył u młodzieży „nienawiść do państwa“ (!). Pesymizm ten wpływa zapewne z nie dozwolonego pomieszenia pojęć „państwo“ i „rząd“. Bez względu na to, czy w atmosferze kultu i entuzjazmu dla państwa i jego symbolów, ale jest

więcej niż sporne, czy za symbol państwa może być np. uznana podobizna jednego z ministrów obecnego rządu. Równie słusznie podkreślił referent wartość takich cnót obywatelskich, jak poczucie odpowiedzialności i poszanowanie godności ludzkiej. Wychowawcy uważali je za zawsze za cnoty pierwszorzędnej wartości i będą je wpajali młodzieży napewno...

Wielkie zdumienie wywołały wywody referenta na temat, co jest „polityką“ w szkole. Dowiedziano się, że niepowieszenie portretu p. ministra spraw wojsk., niewysłanie pocztówki z życzeniami, niepowieszenie jego zdjęcia i działalności odpowiednio długich i pochlebnych referatów jest... polityką. Referat nie docenił niezwykle trudnej sytuacji dzisiejszego nauczyciela, pojmującego głębiej obowiązek obywatelskiego wychowania i nasycającego w swej pracy na tysiącach trudności, jakie stwarza właśnie chwila obecna. Wystarczy wskazać, jak trudno bez wytworzenia drażliwej sytuacji krzycząc dziś cześć dla konstytucji i szacunek dla prawa oraz sprawiedliwości, jak trudno budzić odrazę do zasady przemocy, oportunistów, nadużywania władzy i t. p. — Referat nie utrzymał się na stanowisku słusznym przez referenta przyjętym, że wychowuje się młodzież nie dla tego czy innego rządu, ale dla każdego rządu, krótko mówiąc dla państwa.

Resztę pierwszego dnia zjazdu oraz cały dzień 10 kwietnia zajęły obrady komisyjne, wnioski i wybory władz T-wa.

Godzi się przytoczyć z wniosków ogólnych najważniejszy, w następującym brzmieniu: „Wobec wzmoczonego naporu Niemców na nasze granice zachodnie, nauczycielstwo zrzeszone w T. N. S. W. na swem dorocznym Walnem Zgromadzeniu w dn. 9 i 10 kwietnia 1931 r. w Katowicach wyraża w 10-tą rocznicę plebiscytu i 3-ią I-go powstania hold braciom-Ślązacom za ich wytrwałe dążenie do powrotu na łono macierzy, oraz za ich zacietę walkę, uwieńczoną po wiekach zwycięstwem. Uważając Śląsk za jeden z bastionów strzegących naszych granic zachodnich, wzywamy całe nauczycielstwo polskie do budzenia w naszej młodzieży miłości do tej prastarej ziemi polskiej przez pogłębianie wiedzy o niej, oraz przez zbliżenie do ludu śląskiego, który w dalszych swych walkach o odrodzenie całej dzielnicy piastowskiej znajdzie zawsze czynne i entuzjastyczne poparcie wszystkich Polaków“.

W wyniku wyborów, dokonanych na zjeździe weszli do zarządu głównego: z Warszawy pp. Grabowski Józef, dr. Krokiewicz Adam, dr. Mikułowski Tadeusz, dr. Łoziński Emanuel, dr. Sumiński St. — z prowincji: pp. Pochmarski B., prof. Wołk-Laniewski, a jako zastępcy, pp.: Bogdanowicz, ks. Kulesza, Niemiec, Ordyński, dr. Śliwińska-Zarzecka i Wilusz.

Nowoobрани zarząd główny T. N. S. W. zebrał się natychmiast na naradę i oprócz załatwienia drobnych spraw, ukonstytuował swoje przyrządum w następującym składzie: zastępcami prezesa Sierpińskiego wybrano prof. Kwiatkowskiego i dr. Ryńnicza, sekretarzem gener. p. Grabowskiego, zast. sekr. dr. Mikułowskiego, skarbnikiem prof. Kopczeńskiego, zast. skarb. prof. Tazbira.

Tajemnica zamachu na poselstwo sowieckie

Trzeci dzień rozprawy

Trzeci dzień (sobota) procesu o zamach na poselstwo sowieckie w Warszawie, nie przyniósł wyjaśnienia sytuacji. W dniu tym zeznawali świadkowie, powołani przez obronę.

Polański podczas tych zeznań wykazywał dużą ruchliwość. Chodziło mu o wykazanie, że jest człowiekiem bardzo religijnym, że jest z przekonania antysemitą, że namawiał znajomych nawet do bojkotowania handlu żydowskiego. A tymczasem? Sam udzielał korepetycji Żydom, sam kupował u Żydów, zastawiał u nich meble itp.

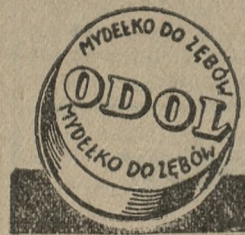
Akt oskarżenia zarzuca Polańskiemu, że działał bez współników. Zdumiewającą byłaby wtedy zrzeczność Polańskie-

go. Jaki? Sam zaniósł aż na dach 15-kilogramową butlę, pod której ciężarem ugiął się żołnierz? Sam nosił na strych owe zwoje drutów, skrzynkę, zegary, zatycki? Sam jeden zakładał instalację, łączył się z prądem, laził po dachu, zapuszczał butlę w komin? A jeśli sam, to przy niezwyklej ruchliwości, jakaby musiał wykazać, przez nikogo, literalnie przez nikogo nie został dostrzeżony?

Zeznawała m. in. p. Zalbach, u której zatrzymał się Polański po przyjeździe do Warszawy, syn jej, Rudolf, utrzymał cy zakład introligatorski, z którego, jak wiadomo, Polański brał drażki, t. zw. „szpalę introligatorską“ i zostawił na miejscu przestępstwa. Wit-

MOŻECIE

mieć zawsze śnieżno-białe zęby, czyszcząc je codziennie mydełkiem do zębów **Odol**. Mydełko Odol czyści zęby i przywraca im naturalną barwę. Mydełko do zębów Odol posiada przyjemny smak i jest bardzo oszczędne w użyciu.

Tw 1904

kowska Helena, sublokatorka u Zalbachów i sublokator ich, zsofer, Piotr Zadalski, któremu Polański pisał list do związku właścicieli autobusów w Grodnie.

Zeznania te nie ciekawego do sprawy nie wnoszą.

Staje też przed sądem Liba Turmond, właścicielka sklepu z ul. Bagno, u której Polański kupował butlę żelazną, z której zrobił przyrząd wybuchowy.

Polański człowiekiem umysłowo nienormalnym?

Zeznaje następnie żona Polańskiego.

Żona Polańskiego, urodzona w Wiedniu z matki wiedeńskiej i ojca Serba, poznała się z Polańskim w Grazu. W Wiedniu wraz z Polańskim wstąpiła do partji komunistycznej. Zaproponowano Polańskiemu wyjazd do Rosji. Pojechał. W Rosji Polański zraził się do komunizmu, to też po trzech miesiącach wrócił do Wiednia, ścigani przez agentów G. P. U. Następnie świadek mówi o charakterze oskarżonego. Uważa go za człowieka szlachetnego, ale dziwaka i to tak dalece, iż uważa go za człowieka nienormalnego umysłowo.

Tu Polański zrywa się z ławy z okrzykiem: „Ja protestuję!“

Przewodniczący zabrania mówić Polańskiemu.

Wniosek o zbadanie stanu umysłowego

Po zbadaniu żony Polańskiego, obrońca, adw. Hofmokl - Ostrowski, postawił wniosek o zbadanie Polańskiego przez psychiatrów.

Podczas uzasadnienia wniosku adwokata, Polański przerywa parę razy: „Nie zgadzam się“, „Proszę mnie nie obrażać“, zaczyna się nawet kłócić z obrońcą i ciągnie go za rękaw, na co obrońca zwraca uwagę sądowi w słowach: „Ot, i w tej chwili daje oskarżony dowód swego stanu!“

Sąd wniosek adwokata odrzucił.

Sowiecka nota werbalna

Po tych wyjaśnieniach oskarżonego, prokurator Nissenenson złożył sądowi odpis noty słownej poselstwa sowieckiego w związku z wyjaśnieniami oskarżonego co do jego pracy w poselstwie sowieckim w Wiedniu.

Sąd, po zapoznaniu się z treścią tej noty, przesłanej przy piśmie ministerstwa spraw zagranicznych do prokuratora, postanawia ją odczytać i załączyć do aktów sprawy.

W nocie słownej stwierdzono, iż w akcie oskarżenia przeciwko Janowi Polańskiemu, zawarty jest ustęp, z którego wynika, iż Polański pracował w poselstwie sowieckim w Wiedniu. Otóż poselstwo sowieckie w Warszawie stwierdza na podstawie ścisłych dochodzeń, przeprowadzonych przez władze sowieckie, że Polański ani w r. 1923, ani później nie pracował w przedstawicielstwie sowieckim w Wiedniu i nie był ani attache prasowym, ani attache wojskowym, wogóle żadne stosunki współpracy z przedstawicielstwem sowieckim w Wiedniu go nie łączyły.

Polański: Pracowałem w przedstawicielstwie sowieckim w Wiedniu, żadnych legitymacyj jednak nie miałem, bywałem jednak z ramienia poselstwa w austriackim urzędzie spraw zagranicznych, załatwiałem cały szereg spraw.

Obrońca zapytuje oskarżonego, dlaczego, będąc w więzieniu w Lublinie, napisał do władz jugosłowiańskich listy, zawierające straszne obelgi pod adresem Polski.

Oskarżony tłumaczy to bardzo mętnie, twierdząc, że widocznie tłumaczenie było nieścisłe.

Na tem został zamknięty przewód sądowy. Przewodniczący, zamykając rozprawę, wyznaczył następne posiedzenie na poniedziałek godz. 10 rano.

Sejmik przeciwalkoholowy

Dwudniowe obrady rozpoczęły się w niedzielę

W przepelnionej sali Katolickiej Szkoły Społecznej rozpoczęły się w niedzielę obrady trzeciego sejmiku przeciwalkoholowego, zorganizowanego staraniem związków przeciwalkoholowych, opierających swą działalność o centralę poznańską.

Po nabożeństwie na intencję sejmiku w kościele Pana Jezusa, obrady zajął p. prof. dr. Piasecki, prezes Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej. Wyczerpujące sprawozdanie z rocznej działalności związków przeciwalkoholowych opierających swą działalność o centralę w Poznaniu złożył ks. dyr. Gałdyński. W imieniu J. Em. Ks. Kardynała Prymasa składał sejmikowi życzenia ks. kanonik Ruciński, następnie przemawiał radca wojewódzki p. dr. Orłowski, dalej pułk. dr. Maszadro w imieniu M. S. Wojsk. Radca Cybulski w imieniu Starostwa Krajeowego; dalej zabierali głos: delegaci ks. bisk. dr. Szlagowskiego z Warszawy, ks. bisk. Nowaka z Przemysła, ks. bisk. Laubitz z Gniezna i i. Piśmienne życzenia nadesłali m. i. ks. bisk. Fulman z Lublina, oraz posł. H. Peplowska. Gorącą owację zgotowano w ciągu zebrania posłance Stronnictwa Narodowego p. dr. Grossmanównie, przybyłej z p. senatorem dr. Meissnerem, jako obrońcom sprawy trzeźwości na terenie ciał ustawodawczych.

Na zakończenie przemówił w podniosłych słowach prezes Katolick. Związk. Abstyn. p. prof. dr. Gantkowski, wyrażając radość z powodu licznego bardzo udziału w tegorocznym sejmiku i wskazal na konieczność dalszej propagandy trzeźwości. Po południu debatowały sekcje i związki, a w dniu dzisiejszym toczą się obrady w dalszym ciągu i zakończą się wieczorem. (k)

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

180 do kasj komitetu wpłacono do dnia 9. 4. 1931.		2022 49			
A. Grzywacz, Poznań	2.-	Pieszawa p. Poz. B. Ziem.	3.-	M. St. Stachowiakowie, Srem o dalsze łaski	5.-
M. S. Gniezno dług wdzięczności N. S. Jezusa Matce Boskiej Częst. Św. Terese za odebrane łaski z prośbą o dalsze	5.-	M. K. Kórnik prośba o powrót do zdrowia	1.50	J. Hudak, Luszczańów	2.-
Biuo Parafji św. Marcina:		J. K. K.	1.-	M. Zimmermann, Poznań	1.-
P. Koselnik, Poznań	5.-	J. Daniłowska, Kostrzyn z prośbą o zdrowie	5.-	M. Tyczewski, Kościan	3.-
N. N.	5.-	N. N. p. Bank Miasta Poz.	5.-	R. Rozynek, Srem	3.-
J. K. za odebrane łaski z prośbą o dalsze bóg	5.-	E. Klawikowska, Chylonja	5.-	W. Zawadzki, Famulki	1.50
A. W.	20.-	M. Bojerowa, Mur. Goślina	5.-	J. Jaworski, Zduńskawola	2.-
N. N. Pomań	10.-	N. N. Ostrow z prośbą o wysłuchanie	5.-	W. Z. z Wielenia z prośbą o rychły powrót żony do zdrowia	5.-
P. P. z podziękowaniem za otrzymane łaski	100.-	T. Krukowski, Poznań	10.-	Zebrane: M. Jankowska, Opalenica	1.-
Razem zł	145.-	Kobierzyński, Strzyżówko za odebrane łaski proz. o dalsze	5.-	A. Kregielska, Opalenica	2.-
N. B.	5.-	E. Assmann, Działdowo	10.-	Z. Jankowski, Opalenica	0.50
J. Feldmannowa, Pomań z podz. za szczęśliwe rozwiązanie z prośbą o bóg. w rodzinie	5.-	K. Młyński, Wolkowysk	5.-	H. Jankowska, Opalenica	0.50
N. N. Wągrowiec	15.-	K. Kibort i A. Ostrowska, Grodno	5.-	Razem zł	5.-
W. Sobiechówna, Pomań	7.00	M. Godlewska, Grodno	5.-	J. Narepecha, Poznań	5.-
Standy	3.-	E. Sleszyńska, Grodno	5.-	St. Kociemba, Poznań	5.-
X. X.	5.-	P. Pawlica, Kalisz	2.-	J. Sibiński, Wolsztów	5.-
J. Baranowski z prośbą o zdrowie	5.-	St. Miłstacka, Kalisz	5.-	St. Zaklikowski, Toruń	5.-
Urzednicy Sp. Akc. Akwavit	75.00	M. Ch. Ciechocinek	2.-	K. Skoraczewska, Gniezno	5.-
L. J. z prośbą o bóg.	2.-	St. Brelifski, Lubliniec II. r.	20.-	Fr. Surmiński, Lwów	5.-
Bol. M.	3.-	St. Groniewski, Przem-3l	1.-	M. Szewczyk, Nowy Sacz	5.-
L. B.	1.-	W. Owczarzak, Swarzędz z podz. za odebrane łaski z prośbą o bóg. dla całej rodziny	5.-	J. Pruchniewiczowie, Pozn. z prośb. o spełnienie pewn. łaski	5.-
Niezmany ofiarodawca	300.-	Zarząd Koła Związku Uczestników Powstania Wielkop. Katowice	30.-	F. Kiciński, Suliszowa	5.-
J. T. o bóg. dla domu	5.-	E. Jaraczewski, Bydgoszcz	10.-	Personel Banku Ludowego, Jarocin	6.-
N. N.	5.-	P. K. Krotoszyn	10.-	Cz. Bayer, Pozn.	10.-
L. A. Skibiński, Kaszepole	5.-	J. Kryżanowski, Topolno	3.-	K. Moszyński, Szamotuły	10.-
L. Hostowska, Śliwniki	10.-	B. Stejnawa, Poznań	10.-	II. rata w pew. intencji	10.-
N. N. z prośbą o dobrą i szyb. ką posadę i inne łaski przez Pozn. Bank Ziem.	10.-	K. J. Wilczyński	10.-	M. Hoffmannowa, Pozn.	10.-
Bross, p. Poz. Bank Ziem.	20.-	Kasa Pożyczk Ostrow od p. J. Wilczyńskiego z	10.-	T. Cybulski, Lubonieczek	5.-
		K. J. Wilczyński	10.-	V rata	5.-
		J. Wylegatówna, Nakło	3.-	III. druż. harc. Krotoszyn P. gim. zebr. wśród członk.	15.15

Konto P. K. O. 207 470. — Sekretarjat Al. Marcinkowskiego 21.

Zeszpecenie Skweru Kościuszki w Gdyni

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Gdynia, 12 kwietnia. Prawdziwą ozdobą naszego miasta jest Skwer Kościuszki, który urządzono w roku ubiegłym w najruchliwszym punkcie, u zbiegu ulic 10 Lutego i Świętojańskiej. Dużym nakładem pracy i pieniędzy zniwelowano piaszczysty i kamienisty teren, zwieziono niezliczone firy ogrodowej ziemi i założono bardzo piękne kwietniki. Wspaniałe skwer szpecił kiosk z gazetami i papierosami, oraz tablice reklamowe miejscowych kinematografów, oblepione jaskrawymi afiszami. Po długiej i uciążliwej walce władze administracyjne zdołały wreszcie usunąć ze skweru kiosk i tablice reklamowe, tak, że ostatecznie Skwer Kościuszki stał się rzeczywiście ozdobą Gdyni.

Obywatele miasta i przyjezdni cieszyli się z widoku rozległych i pięknie utrzymanych klombów. Skwer Kościuszki sprawiał w Gdyni tembardziej przyjemność oku, że w innych punktach miasta jest jeszcze bardzo wiele szpetnych kontrastów pomiędzy nowoczesnymi domami i niezliczoną ilością drewnianych bud, baraków i przeróżnych śmietników. Radowano się, że centrum, serce miasta, przybrało wreszcie estetyczny, piękny wygląd.

Gdynia rozpoczęła istotnie przyzwyczajanie szatę europejskiego miasta, gdyby nie jakieś tajemnicze, nieznanne siły. Otóż w pewną z ostatnich nocy zajechał na Skwer Kościuszki wysoko załadowany furgon. Pod osłoną ciemności poczęto ustawiać na skwerze, w samym przejściu, pomiędzy aleją młodych kasztanów, drewnianą budę i na Skwerze Kościuszki wyrósł drewniany kiosk, przeznaczony na sprzedaż papierosów, gazet i piwa.

Rano, następnego dnia, mieszkańcy przecierali oczy. Cóż to? Skwer Kościuszki, z takim trudem i tak wielkim kosztem zdobyta Gdyni, został zeszpecony drewnianą budką, poco, dlaczego? Kto pozwolił na to?

Pytania i dochodzenia wykazały rzeczy bardzo dziwne. Otóż nikt o niczym nie wie, nikt nie chce przyznać się do tego, że pozwolił na podobne zeszpecenie miasta. Policja budowlana twierdzi, że zezwolenia nie wydała, starosta grodzki p. Pożerski, odpowiedzialny w tym wypadku, jest, zdaje się, faktem tym zaskoczony, magistrat zaś, chociaż Skwer Kościuszki jest własnością miasta, zrzuca odpowiedzialność na starostwo i podległą mu policję budowlaną. Policjant, który stał na posterunku podczas stawiania kiosku, oświadczył, zainteresowany przez wzburzonych przechodniów, że ma rozkaz (czy?) nie przeszkadzania we wznoszeniu drewnianej budki.

Sprawa kiosku na Skwerze Kościuszki poruszyła w Gdyni wszystkie umysły. Do magistratu wpłynął już piśmienny protest obywateli i zapowiedziana jest interpelacja w radzie miejskiej.

Nie należy jednak przypuszczać, że tajemnicze, nieznanne siły postępują tak dla korzyści jakiegoś zwyczajnego śmiertelnika. Bynajmniej. Właścicielem kiosku, który wyrósł bez przeszkody na Skwerze Kościuszki w Gdyni, jest komendant miejscowego „Strzelca”, p. Kozłowski.

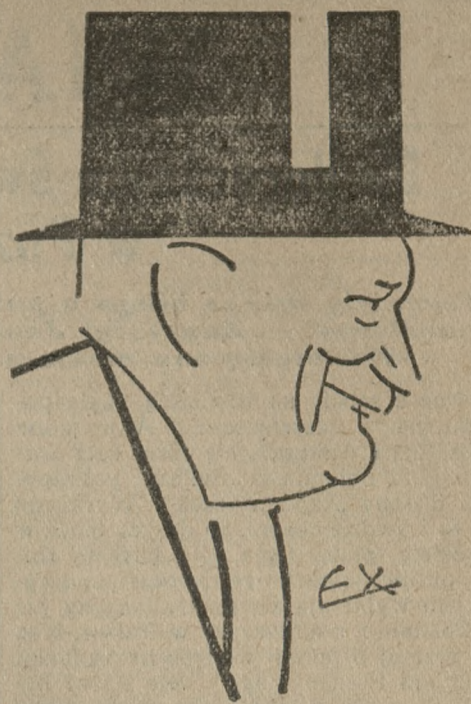
Obojętna jest jednak osoba właściciela. Kiosk na Skwerze Kościuszki, czykolwiekby był własnością, winien być niezwłocznie usunięty i przestać szpeci centrum miasta. F o b.

rzekomo wyraźnie na to pozwala. Wprawdzie język urzędowy jest polski ale tylko w stosunkach władz między sobą, natomiast publiczność ma prawo w ustnych sprawach z władzami posługiwać się językiem niemieckim, w podaniach zaś piśmiennych można do podania niemieckiego dołączyć tłumaczenie polskie.

W sejmikach powiatowych, wydziałach powiatowych, radach miejskich i gminnych mniejszość niemiecka według umowy genewskiej może w toku obrad posługiwać się językiem niemieckim. Dotyczy to również działalności różnych komisji, deputacji, wydziałów i t. p. Referaty winne być, według życzenia autora, zasadniczo wygłaszane w języku niemieckim. Autor artykułu twierdzi, że żądanie tłumaczenia referatu na język polski wedł. art. 5 ustawy o języku urzędowym jest niedopuszczalne; zresztą Polacy sami nie domagają się tłumaczenia, gdyż utrudnia i przedłuża to niepotrzebnie obrady.

Co się tyczy wniosków, interpelacji, orzeczeń rzeczoznawców i protokółów, to te muszą być wnoszone w języku polskim. Takie dokumenty w języku niemieckim są nieważne.

W stosunkach z władzami kolejowymi i celnymi, jak również pocztą, obowiązuje język polski, umowa genewska przewiduje jednak pewne udogodnienia dla mniejszości niemieckiej przy załatwianiu interesów przy okienkach, naprzykład można po niemiecku żądać biletu kolejowego, znaczków pocztowych i t. d. Przy rozprawach sądowych język jest dowolny, z wyjątkiem adwokatów, którzy do sądu muszą mówić po polsku, lecz i ich język urzędowy rzekomo nie obowiązuje

Prezydent Francji, p. Doumergue, który niedawno wygłosił wielką mowę polityczną.

jeżeli występują przed sądem w swej sprawie osobistej.

Nawołując do mówienia wszędzie po niemiecku, przywódcy mniejszości niemieckiej na Śląsku Polskim i prasa niemiecka mają nadzieję powstrzymaniu ostatecznej polonizacji Górnego Śląska, gdzie, z wyjątkiem miast, coraz rzadziej słyszy się język niemiecki. Alojzy Pająk.

List z Górnego Śląska

Zapasy węgla, ropy naftowej, drzewa i siły wodnej w Polsce — „Mówcie po niemiecku!” — nawołuje prasa niemiecka na Śląsku polskim

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Katowice, 11 kwietnia. Komitet energetyczny w Warszawie ogłosił niedawno wykaz źródeł energii fizycznej w Polsce, jak również stan ich eksploatacji. Wykaz obejmuje pokłady węgla kamiennego i brunatnego, ropy naftowej i gazu ziemnego, torfu, zapasy drzewa, siły wodne i w ogólności całokształt gospodarki elektrycznej.

Eksploatację węgla rozpoczęto w Polsce pod koniec 18-go wieku. Pierwszą kopalnię węgla założył w roku 1792 w Jaworznie hr. Moszczyński. Rok ten uchodzi za rok narodzin polskiego przemysłu węglowego.

Polski przemysł węglowy dzieli się na 4 zagłębia: dąbrowskie, krakowskie, śląskie i cieszyńskie. Wszystkie 4 zagłębia zawierają zapas 61 miliardów 881 milionów ton węgla, a stwierdzono to a) zapomocą wierceń i celowych poszukiwań, b) obliczenia zapasów domniemanych, dokonanego na podstawie badań geologicznych, i c) obliczenia pokładów istniejących, lecz dotąd niedostatecznie zbadanych.

Roczna produkcja węgla wynosiła w ubiegłych latach średnio 40 milionów ton, z czego 60 proc. zużytkowano w kraju, a 40 proc. poszło zagranicę. Porównując te liczby z istniejącymi zapasami, dochodzi się do wniosku, że nawet przy najintensywniejszej produkcji nasze zapasy węgla starczą nam na 1547 lat.

Oprócz węgla kamiennego posiada Polska jeszcze węgiel brunatny, którego wartość spaleninowa jest, jak wiadomo, znacznie mniejsza od wartości węgla kamiennego. Węgiel brunatny można spotkać we wszystkich stronach Polski. Najwięcej eksploatowano ten gatunek węgla w pierwszych latach powojennych, obecnie jednak z powodu konkurencji węgla kamiennego produkcja maleje z roku na rok. Podczas gdy jeszcze w roku 1921 istniało 18 kopalni węgla brunatnego, produkujących rocznie 700.000 ton, istnieją dziś już tylko cztery, w których razem dobywa się zaledwie 75.000 ton rocznie.

Obszar pól naftowych w Polsce wynosi według obliczeń geologa prof. Grzybowskiego 16.000 hektarów. Wychoząc z założenia, że na jednym ha mogą znaleźć pomieszczenie dwa szyby dobywające średnio po 300 cystem nafty rocznie, doszedł prof. Grzybowski do wniosku, że Polska posiada conaj-

mniej 80.000 milionów ton nafty w stanie surowym, przyczem obliczenia prof. Grzybowskiego nie odnoszą się do znanego polskiego zagłębia naftowego w Boryslawiu. Z nim razem zapasy nafty w Polsce wynoszą conajmniej 160 milionów ton. Dotąd wydobyto conajwyżej 30 milionów ton.

Oprócz tego Skarb państwa jest właścicielem rozległych lasów u podnóża Karpat. Lasy te obejmują 298.371 ha.

Wielkie są w Polsce również zapasy gazu ziemnego, który za pomocą rur sprowadza się do kopalń i fabryk, i który dzięki swej znacznej wartości opałowej przedstawia poważny czynnik w przemyśle polskim. Tak naprzykład w miastach Jaśle i Krośnie wszystkie domy ogrzewane są gazem ziemnym.

Torf znajduje się w różnych częściach Polski i pokłady jego zajmują 2.380.000 czyli 6,15 proc. obszaru całej Polski. Cała masa torfu wynosi około 3 miliardy ton, a ponieważ 1 kg torfu odpowiada pod względem wartości spalinowej pół kg. węgla, torf ten przedstawia wartość półtora miljarda ton węgla.

Cały obszar lasów w Polsce wynosi 9 milionów hektarów czyli 3 proc. obszaru całej Polski. Corocznie użytkuje się w Polsce 4 miliony ton drzewa opałowego, co odpowiada 2 milionom ton węgla.

Siła użytkowa wody (wodospadów) w Polsce wynosi 3.653.000 koni, z czego obecnie, w użyciu jest zaledwie 85.000 sił konnych. Również istniejące elektrownie w liczbie około 600 wytwarzają zaledwie czwartą część energii elektrycznej, jaką Polska w obecnych warunkach gospodarczych zużytkować by mogła.

Z uwzględnieniem wszystkich wyżej przytoczonych wartości majątek Polski szacuje się na przeszło 90 miliardów franków w złocie.

Pod nagłówkiem „Deutsche! Redet deutsch!” (Niemcy, mówcie po niemiecku!) — królewsko-hucki „Ober-schl. Kurier” zamieścił artykuł niejakiego W. Majowskiego z Katowic, nawołujący do posługiwania się językiem niemieckim wszędzie i przy każdej możliwej sposobności, nawet w stosunkach z władzami polskimi, gwałtowna genewska w sprawie G. Śląska, obowiązująca jeszcze do roku 1937,

Działacz „sanacyjny” skazany za oszustwo

Sąd okręgowy w Katowicach rozpatrywał sprawę przeciwko znanemu na bruku katowickim działaczowi „sanacyjnemu”, Antoniemu Orzeg-Orzegowskiemu, który zdołał nabrać kilkanaście firm na przeszło milion złotych.

Oskarżony wspólnie z bratem założył w r. 1923 firmę „Spółka Przemysłowo-Górnicza”, zajmując się sprzedażą węgla. Właściciele firmy regulowali rachunki za otrzymany węgiel tylko weksłami, które następnie nie zostały wykupione i poszły do protestu. W ten sposób nabrali „Sosnowskie Towarzystwo Handlowe” na 540 tys. zł, „Spółkę Gwarecką” na 100 tys. zł, oraz różne kopalnie, łącznie na przeszło milion zł. Poszkodowane firmy wniosły doniesienie do sądu, który ustanowił zarządcę masy konkur-

sowej i ten dopiero ujawnił, że firma była fikcyjna, gdyż właściciele nie wnieśli żadnego kapitału zakładowego a dla zatuszowania przestępstwa zniszczyli wszystkie księgi handlowe.

Oskarżony Orzeg-Orzegowski przebywał dłuższy czas w areszcie śledczym, zaś brat jego w międzyczasie zmarł. Na rozprawie oskarżony do winy się nie przyznał i starał się całą winę zwałić na nieżyjącego brata. Zeznania świadków i zarządcy masy konkursowej udowodniły w zupełności winę oskarżonego i sąd skazał go na 15 miesięcy więzienia, darując mu na podstawie amnestji 7 miesięcy.

Jak się dowiadujemy — pisze „Słowo Pomorskie” — oskarżony sprzedał kawał lasu państwowego za 40 tysięcy zł i za to oszustwo będzie wkrótce ponownie odpowiadał przed sądem.

Związek Młodych Polek

odbył się w Poznaniu doroczny dwudniowy zjazd

W sali Biblioteki Uniwersyteckiej obradował dwunasty zjazd Młodych Polek, na który przybyły ze wszystkich stron liczne zastępy delegowanych i gości oraz wielu księży-patronów. Obrady zagała p. Z. Rzepecka członek rady Z. M. P. Podkreśliła ona, iż Z. M. P. wszedł obecnie na drogę jeszcze ważniejszą — jeżeli chodzi o kultywowanie ideałów katolickich bo należy do zespołu Akcji Katolickiej.

W międzyczasie zaszczylił swą obecnością zebranie ks. bisk. Dymek. Dostojnego Gościa powitano entuzjastycznie, poczem uczczono pamięć zmarłych członków oraz współpracowników Z. M. P. i przystąpiono do referatów sprawozdawczych.

Składali je kolejno sekretarz jeneralny ks. kan. Schulz, który mówił o działalności rady i zarządu Z. M. P., a p. Z. Ozdowska przedstawiła stan obecny i pracę stowarzyszeń. Po tem sprawozdaniu zabrał głos ks. biskup Dymek, który w imieniu ks. Prymasa i swoim wyraził zadowolenie z rozwoju stowarzyszeń. Ks. Prymas stowarzyszenia te zgrupowane w jedną potężną organizację zalicza do Akcji Katolickiej, co uważać należy za niezwykle i ważne wydarzenie, Z. M. P. rozpoczęła niejako nowy okres swej działalności. W końcu ks. biskup udzielił zebranym pasterskiego błogosławieństwa, poczem owacyjnie żegnany opuścił salę obrad.

W dalszym ciągu o wychowaniu fizycznym mówiła p. F. Śmieszewska instruktorka związkowa wychow. fizycznego. Sprawozdanie z działalności kolonij letnich przedłożyła p. M. Sczaniecka członek rady Z. M. P., a o

sprawie kursów gospodarstwa domowego i przysposobienia rolniczego referowała p. Z. Ozdowska; wreszcie o finansach związku mówiła p. K. Biedkowska. Imieniem komisji rewizyjnej zabierała głos p. Z. Rzepecka. Po dyskusji udzielono zarządowi pokwitowania. W dalszym ciągu obrad ks. kan. Schulz przedłożył program pracy na rok bieżący. Po przyjęciu budżetu i wyborze członków rady Z. M. P. — zamknięto pierwszy dzień obrad.

Drugi dzień rozpoczął się nabożeństwem w kaplicy św. Józefa, które odprawił ks. kan. Schulz, poczem udały się liczne zastępy na salę obrad. Po wspólnym śpiewie i deklamacjach wygłosiła p. I. Wyszyńska referat n. t. „W służbie Chrystusa”, a ks. kan. Schulz mówił n. t. „Nasza rodzina związkowa”. Załatwiono jeszcze różne sprawy aktualne i wnioski formalne, poczem — po wolnych głosach, deklamacjach i śpiewach — zamknięto obrady. (z)

Bazylika morska w Gdyni.

Gdynia, 13. 4. (Tel. wł.) Ostatnio bawił tutaj ks. biskup Okoniewski, przybyły z Pelplina w towarzystwie ks. prałata Rogali, celem obejrzenia projektu bazyliki morskiej, wykonanego na zamówienie ks. biskupa przez architekta Gawlika z Krakowa. Niebawem powstanie w Gdyni komitet parafjalny, który zajmie się zbieraniem funduszy na budowę bazyliki, która stanąć ma nad brzegiem morza, na szczycie Kamiennej Góry.

Stwierdzić trzeba, że projekt architekta Gawlika nie budzi szczególnego entuzjazmu i, zanim będzie zebrany potrzebny kapitał na budowę bazyliki, ustąpi pewno projektowi, który wyjdzie z nowego, ogólnopolskiego konkursu. S. B.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Po dorocznym święcie sportowym w Poznaniu

Wspaniały sukces biegu o puchar wędrowny „Kurjera Poznańskiego” — Zwyciężył Janusz Kusociński z Warszawy — Wielotysięczne rzesze na boisku i wzdłuż trasy

Noc z soboty na niedzielę była pochmurna i złowieszczą. Ani jedna gwiazdka nie ukazała się przez cały czas na niebie, natomiast chwilami pokrapywało drobny „kapuśniaczek”. Wyrażano też tu i owdzie obawę, że deszcz może w niedzielę spłatać figla, że odstraszy tłumy publiczności, które dorocznym zrywem wybierają się na tradycyjny już w Poznaniu, a najstarszy w Polsce, bieg na przelaj o puchar wędrowny redakcji „Kurjera Poznańskiego”. Ale starzy bywalcy nie żywili takich obaw, twierdząc z całym spokojem, że wszystko pójdzie jak z płatka, pogoda dopisze wzorem lat ubiegłych, a wszyscy będą mogli gremjalnie uczestniczyć w tem wiosennym święcie sportowym Grodu Przemysława.

I nie zawiedli się! Coprawda w niedzielę do godz. 10 „kapuśniaczek” wciąż mżył, lecz pogoda chciała tylko specjalnie przysłużyć się organizatorom, t. j. Poznańskiemu Okręgowemu Związkowi Lekkoatletycznemu (w skrócie POZLA.) i zgromadzić im na boisku „Sokoła” jak najliczniejszą tłumy publiczności. Dlatego ów „kapuśniaczek” rano studził zapęły wszystkich zwolenników wycieczek poza miasto, a kiedy zrobił swoje — wówczas... przestał kropić. Ale niebo było wciąż zasnuwane chmurami, by odstraszyć zapalonych wędrowców od dalszych wypraw. Nie pożałowali zresztą tego, bowiem zaznali sporo emocji na boisku „Sokoła”.

Wszystkimi szlakami zdążyły tam tłumy już od godz. 10. Płynęła ludzka fala zwartą ławą, to też przy kasach panował niezwykle ruch, a na boisku — gwar nielada. Tymczasem widzowie wciąż przybywali i niebawem wokół całego obwodu bieżni stanął zbity wał ludzi. Zwłaszcza po obu stronach trybuny falowało istne morwie, a same trybuny były również doskonale obsadzone. Słowem — skromnie licząc — zebrało się co najmniej 5 tys. widzów.

A co się działo poza obszarem boiska! Przyległe doń ulice były dostojnie zachępane Publiczność tłoczyła się hen, daleko, wzdłuż trasy, stanowiąc jej żywe obramowanie. Tych tysięcy nikt nie zliczy, a nie wolno o nich zapominać, nie wolno ich pomijać, bowiem są niezbitym dowodem, że propaganda zdrowej idei sportu i wychowania fizycznego — do rozszerzenia której staraliśmy się zawsze w miarę możliwości przyczynić i w naszych staraniach nie ustajemy — zrobiła swoje!

O przewidzianej w programie godzinie rozpoczęła się rozgrywka w hazenę, t. j. piłkę ręczną dla pań. Wynik i opis tego spotkania, w którym walczyły drużyny „Warty” i akademickiej (AZS.), podajemy w dziale sportowym. Punktualnie o godz. 12.30 wkroczyła na boisko, witana burzą oklasków kolumna biegaczy i, zatoczywszy półkole, stanęła na starcie. Wiceprezes POZLA., p. Ryszczewski, pokrótce opisał szlak, którym podążą zawodnicy, poczem rozległy się gwizdki, zwiastujące, że niebawem cała stawka ruszy w dystans. Uciszyły się trybuny, sprężyli się biegacze, jak gdyby nabierając rozpędu i słychać było jeno trzask aparatów fotograficznych... W tę ciszę padły gromkie słowa komendy startera p. por. Lapińskiego: „Na miejsca...”, „gotowi!...” Rozległ się suchy odgłos strzału i lawina ludzka zerwała się do lotu... Poszli!

Natychmiast zahuczały trybuny, buchnęły okrzyki, zachęcające swych

wybrańców. Zrazu cała stawka szła ławą, lecz już po drugiej stronie boiska począł się tworzyć żywy wał. Na czoło wysunął się znakomity nasz długodystansowiec Janusz Kusociński ze stołecznej „Warszawianki”. Przemknęli wszyscy przed trybunami przy wtórze huraganu oklasków i niebawem znikli poza obrębem boiska.

Kiedy ostatni zawodnik wybiegł poza ogrodzenie — rozległy się gwizdki, wzywające na start sztafety. Stały ich trzy na mecie. Odrazu na czoło wysunął się doskonały Biniakowski z „Warty” i tyle nadrobił, że jego koledy klubowi nie mieli już żadnych trudności, to też zwyciężyli oni zdecydowanie; drugi był zespół akademików, trzeci — Sokoła. (Szczegóły znajdują Czytelnicy w dziale sportowym.)

Po ukończeniu sztafety oczekiwano jeszcze parę minut na powrót zawodników z biegu na przelaj. W pewnej chwili trybuny poczynają falować. Rozlegają się niecierpliwie głosy: „biegnął... biegnął...” Istotnie koło hali ukazują się wyrazista sylwetka Kusocińskiego, a niebawem — o jakiejś przeszło sto metrów za nim — dalsza grupka, składająca się z kilku zawodników, i za nią, po pewnym czasie — mieniący się wał. Jeszcze wciąż migotały obok hali koszulki ostatnich uczestników biegu, a równocześnie z drugiej strony wpaść na boisko Kusociński, witany żywiołowymi oklaskami, i jeleniami susami pędził ku mecie. O mniej więcej sto dwadzieścia metrów za nim podążał Janowski z „Sokoła” (doskonali ten i bardzo sumienny pod każdym względem zawodnik, dodajemy nawiasowo, znajduje się w bardzo ciężkich warunkach materialnych, bez posady: byłaby doprawdy niepowetowana szkoda, gdyby go z tego powodu „Sokoła” miał postradać!) o 20 m. za tym — finiszujący Kluge (ze Stow. Mł. Pol.), za nim Miałka z „Warty”, którego jednak minął po drugiej stronie boiska kolega klubowy Robiński; wreszcie jako szósty przybył Jakubowski z „Sokoła”. Po tej czołowej grupie jest nieco dłuższa przerwa i znów rozpoczął się snuć długim pasmem barwny korowód...

Po biegu i ukończeniu obliczeń przez komisję sędziowską — odbyło się uroczyste wręczenie nagród. Najpierw zabrał głos kierownik działu sportowego naszego pisma p. red. Jerzy Herniczek, podkreślając znaczenie imprezy, oraz jej cel, i składając wszystkim podziękowanie, a w pierwszym rzędzie organizatorom, zatem POZLA. na ręce jego prezesa p. Gluski, Okr. Związkowi Gier Sportowych, poszczególnym towarzystwom (a specjalnie „Sokołowi”, „Warcie”, „Stow. Mł. Pol.,” „AZS.” i „HCP.”) za obesianie biegu, oraz licznym ofiarodawcom nagród (fir. „Stomil”, „Warcie” i „SMP.” — za efektowne puhary; fir. Frankowski — za srebrną papierośnicę, fir. Ruprycht — za tort, dyrekcji ogrodów miejskich — za kwiaty; oraz kl. sport. „H. Cegielski”, „Koronie” i „Tow. Mł. Mis.” — za żetony). Aktu wręczenia nagród dokonał w imieniu wydawnictwa p. dyr. Roman Leitgeber w towarzystwie p. dyr. Edwarda Pawłowskiego. (Szczegółowy wykaz kto i jakie otrzymał nagrody, znajdują Czytelnicy w dziale sportowym.)

Tem samym jedynasty bieg o puchar wędrowny „Kurjera Poznańskiego” zakończył się, wzorem swych poprzedników, pełnym sukcesem.

Pomnik Wilsona

Gdzie stanie wielkodusza fundacja Paderewskiego? — Aby wybrać najstosowniejsze miejsce, będą próby sytuacyjne w różnych punktach.

Honorowy obywatel m. Poznania, fundator pomnika grunwaldzkiego w Krakowie mistrz Jan Ignacy Paderewski ofiarował dla Poznania pomnik Prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej Woodrowa Wilsona. Pomnik ten, jak już donieśliśmy nadziedli do Poznania, a odsłonięcie w obecności fundatora odbędzie się w dniu 28 czerwca. Zyczeniem p. Paderewskie-

go było, aby Pomnik umieszczono na Placu Wolności, jednak ustawienie go tam nie harmonizowałoby z wielu względów ze wspomnianym placem.

Sprawa ustawienia pomnika jest jeszcze przedmiotem dyskusji w kołach artystycznych. W związku z wpływającymi projektami w tym względzie z ramienia magistratu wygłosił p. radca Ruciński referat na zebraniu dziennikarzy poznańskich zwołanem w sali Koła Towarzystwa.

Po zagajeniu przez prezesa Syndykatu p. red. Jarochońskiego, p. rad. Ruciński nakreślił historyczny rowój sprawy powstania pomnika i przedlo-

żył plan. Wskazał, że artysta rzeźbiarz p. Berglam, nie tworzył pomnika dla specjalnego placu w Poznaniu, to też dostosowanie tła i wybór miejsca z chwilą nadejścia obiektu jest zadaniem miejskiej komisji artystycznej. Zastanawiano się nad różnymi punktami naszego miasta. Magistrat proponował park Wilsona, jednak wywołało to tu i owdzie zastrzeżenia. Obecnie bierze się pod rozwagę następujące punkty: wylot ul. św. Marcina przy początku Wjazdowej w pobliżu dyrekcji poczt, szeroką aleję przy Ziemstwie Kredytowym, Plac Wolności w pobliżu biblioteki Raczyńskich, Aleje Marcinkowskiego gdzie obecnie znajduje się pomnik Higieł i park Wilsona.

By zorientować się należycie, a kołom znawców umożliwić wydanie bezstronnego sądu magistrat wykonał wzór naśladowy dokładnie pomnik Wilsona; ten model ustawiał się w poszczególnych punktach. Już w najbliższych dniach podejmie się odpowiednie prace.

Po referacie p. rad. Rucińskiego rozwinęła się dyskusja, w której przemawiali między in. pp. red. Marweg, red. Tranda, red. Zarembski i członek komisji artystycznej p. Ludwik Puget. Po końcowych wyjaśnieniach p. rad. Rucińskiego p. prezes Jarochoński zamknął posiedzenie. (k)

KALENDARZYK

Poniedziałek, 13 kwietnia 1931.
Słońce: wschód 5,02; — zachód 18,46; — długość dnia 13 godz. 44 min.
Księżyc: wschód 4,05; — zachód 13,43; — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.:
Poniedziałek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 7 st. Cels. Pogodnie. Wiatr południowy. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 750 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 8 st. C., najniższa 0 st. C.

Przewidywania pogody na wtorek: Chłodno i pochmurno, skłonność do deszczu.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu wczoraj plus 1,64 m; dziś plus 1,60 m. Kal. rzk.: Hermenegilda; jutro Walerjan. Kal. słow.: Przemysław; jutro Myślimir.

Biblioteka im. I. J. Kraszewskiego (ul. Wrocławska 17) otwarta codziennie od godz. 12—13 i od godz. 16—19; w soboty od godz. 12—15. Kaucja 3 zł, abonament 1.50 zł, wpis 50 gr.

Biblioteka im. Konopnickiej mieści się obecnie przy Rybakach 18a pokój 45 i jest otwarta codziennie między godziną 17 a 19.

Czytelnia dla Kobiet, ul. Kantaka 8-9 (II piętro), otwarta codziennie od godz. 11—13 i od 16—19, zaopatrzona we wszelkie nowości. Kaucja 3 zł.

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka Sapieżyńska, pl. Sapieżyński 1. — Apteka pod Eskulapem, pl. Wolności 13. — Apteka pod Złotym Lwem, St. Rynek 75. — Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo 72.

Wilda: Apteka przy Bramie Wildeckiej, G. Wilda 3. — Apteka Fortuna, Górna Wilda 96.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22.

Lazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 47.

W innych dzielnicach miasta apteki tam się znajdują.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Posiedzenie Rady Miejskiej** odbędzie się w środę, dnia 15 bm. o godzinie 18.30. Porządek obrad: Różne wybory i sprawy personalne, uchwalenie statutu i regulaminów, inny rozdział subwencji na rok 1930-31 wskutek skreśleń przez Wojew. konwersja krótkoterminowego kredytu w Komunalnym Banku Kredytowym na pożyczkę długoterminową, uchwalenie dodatkowych kredytów (budowa Stadionu, przebudowa restauracji Belweder, przebudowa fabryki Pneumatyk, budowa hotelu Polonia, budowa Palmiarni), przyjęcie sprawozdania rachunkowego za rok 1929-30, sprawa „Aero”, sprawa przejęcia gwarancji przez miasto za Burzę Rzemieśniczą, wniosek w sprawie obniżki zarobków robotników i rzemieślników, ustalenie norm jednostkowych na rok 1931-32 za korzystanie z kanalizacji miejskiej, sprawa kosztorysu i planów wewnętrznego urzędzenia Miejskiej Szkoły Handlowej przy ul. Śniadeckich, sprawa zawieszenia rozpatrzenia wniosku p. Szelągiewicza na budowę domu mieszkalnego na Winiarach.

— **Z Sodalicji Pań Akademickich**, Zebranie Sekcji Apologetycznej odbędzie się w środę 15 bm. o godz. 20 w lokalu Katol. Związku Polek, ul. św. Marcina 68, i p. Omawianie Księgi Genesis, rozdziały 10—12

Przy obstrukcji, zaburzeniach trawienia, zgadze, uderzeniach do głowy, bólach głowy i ogólnym niedomaganiu zażywa się rano naczecz szlanek naturalnej wody gorzkiej „Franciszka Józefa”. Zadać w aptekach drogerjach. nw 9230

— **Ogólne zgromadzenie Komitetu L. O. P. P. Miasta Poznania** odbędzie się dnia 17 bm. o godz. 18 w sali posiedzeń rady miejskiej. Na porządku obrad p. i. sprawozdania oraz wybór zarządu, delegatów i komisji rewizyjnej.

ŻYCIE SOKOLE

— **Tow. Gimn. „Sokół” Poznań II Jeżyce**, Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek 14 bm. o godz. 20 w lokalu druha Jaszka przy ul. Kraszewskiego 16.

— **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół” Poznań XV. Śródka**, Zebranie plenarne, połączone z dzieleniem się jajkiem święconym, odbędzie się w środę 15 bm. o godz. 19.30 w Domu Katolickim na Śródcie.

— **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół” Poznań XIII (Wilda)**, Zebranie plenarne odbędzie się w środę 15 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń drh. Zawadkowej, G. Wilda 75.

WIECZORY, KONCERTY

— **Warszawska szopka polityczna 1931**, Już w środę odbędzie się pierwsze przedstawienie warszawskiej szopki politycznej 1931. Przedstawienie dane będzie w środę o godz. 20, w czwartek zaś i w piątek o godz. 19.15 i 21.15, w sali Kinga Stylowego. Lalki do powyższej szopki wykonali najznakomitsi art. rzeźbiarze i malarze warszawscy. Lalki te śpiewają, poruszają się i tańczą jak żywe, co z wdziękczem należy rutynowanym wykonawcom, którzy podkreślają każdy gest i nie ronia ani jednego dwojcu.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Ks. Prymas w „Caritasie”**, We wtorek 14 bm. o godzinie 16 dokona J. Em. Ks. Prymas wizytacji kanonicznej w Pozn. Okręgu „Caritas”, Nowy Rynek 13. Dostojnego Gościa powitają ks. prał. Rankowski, ks. radca Putz, rada okręgowa, dyrekcja z personelem, rada miejscowa św. Wincentego a Paulo, dalej przedstawiciele Tanich Kuchen, Pomocy dla Inteligencji i „Przystani”. Ks. Prymas dokona przeglądu biur, rewizji księgowości oraz kasowości. (z)

— **Z Sodalicji Nauczycielek**, W niedzielę 19 bm. o godz. 9 odprawi się mszę św. w kaplicy sod. OO. Jezuitów. Po mszy św. zebranie plenarne. — W piątek 17 bm. o godz. 17 zebranie zarządu w Marianum.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Oplata składek do ubezpieczenia inwalidowego**, Z dniem 1 kwietnia obowiązują dla rolników rolnych w poszczególnych kategoriach zarobkowych następujące klasy znaczków inwalidowych: Ordynariusze i chałupnicy należą do klasy IV. (znaczek tygodn. 75 groszy), zaciąg kat. IIa, IIb, III i IV należą do klasy II. (znaczek tygodn. 45 groszy), sezonowi kat. I i II należą do klasy III. (znaczek tygodn. 60 groszy), sezonowi kat. III i IV. należą do klasy IV. (znaczek tygodn. 75 groszy). Zmiany w zaszerogowaniu niektórych kategorii nastąpiły z powodu zmiany kontraktu taryfowego. Dla robotników przemysłowych niema narazie żadnych zmian.

— **Staraniem Tow. św. Wincentego a Paulo parafii świętomarcińskiej** urządzono tradycyjnym zwyczajem w zakładzie św. Józefa święconkę dla biednych. Zgromadziło się bardzo dużo biednych, do których w serdecznych słowach przemówił ks. prał. Taczak, poczem rozdano święconkę w postaci baranków, masła, kielbas, mięsa, strucli, jaj, cukru, mydła i t. d. Radość panowała wielka, bo niejedna może rodzina nie byłaby w stanie urządzić sobie choćby najskromniejszej święconki. Panie św. Wincentego obdarowały 145 samotnych osób i 87 rodzin. (z)

— **Z Konferencji Męskiej św. Wincentego a Paulo parafii św. Wojciecha**, Również w bieł. roku Konferencja rozdała święconkę swoim ubogim. Ubody zebrał się na salce parafjalnej w Wielką Sobotę, Ks. wikariusz Krzymiński poświęcił dary. P. prezes Wilczyński przemówił w serdecznych słowach do ubogich, potem do członków Konf. Święconkę w postaci różnych środków spożywczych rozdzielono i ubody wzruszeni, dziękowali ofiarodawcom serdecznie. — Wszystkim, którzy się przyczynili do u'lenia niedoły tym biednym, składa Konferencja serdeczne Bóg zapłać.

— **Chór kościelny na Jeżycach** odbył w salce parafjalnej na Jeżycach doroczną walne zebranie. W sprawozdaniach zarządu podkreślono, że w roku poprzednim chór uczestniczył kilkakrotnie w uroczystościach i obchodach. Wiele przygotowań poczyniono z okazji Kongresu Eucharystycznego. Obecnie należy do chóru 80 członków, wtem przeszło 60 czynnych. Zarząd po wyborze uzupełniającym jest następujący: patronem chóru jest ks. proboszcz Budaszewski, prezesem i dyrygentem p. Franciszek Olszewski, wicepre-

zesem p. Stefan Mizera, sekretarzem p. Jadwiga Marszałówna, skarbnikiem p. Montowski, bibliotekarzami pp. Wacław Perla i Kornia; jako radni wchodzi w skład zarządu pp. Kazimiera Brezianka i Józef Kaźmierczak. W skład komisji muzycznej wchodzi pp. Leon Hołasz, S. Mizera i J. Kaźmierczak, w skład komisji rewizyjnej zaś pp. Komorowska i Stachowiak. (k)

Z targu. Dnia 13. b. m. na placu Sapiężyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,60—4,80 zł; masła mleczarskiego 5,00—5,20 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 1,40—1,50 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 28—30 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,00 do 2,20 zł; słoniny wędzonej 2,40—2,80 zł; wieprzowiny 1,80—2,00 zł; wołowiny 1,60 do 2,80 zł; cielęciny 1,60—2,80 zł; skopowiny 2,00—2,60 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 2,00—2,60 zł; za drób: kura 3,50 do 6,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczką 4,00 do 6,00 zł; gęś 8,00—11,00 zł; para gołębi 1,80—2,00 zł; królik 3—4 zł; indyk 8,00 do 10 zł; za ryby: 1 kg. karpia 3,60—4,40 zł; lina 4,40—4,60 zł; okonia 2,40—3,00 zł; karasia 2,30—3 zł; białych ryb 1,00—2,00 zł; 1 kg. węgorza 6,00 zł; 1 kg. sandacza 6,00—7,00 zł; 1 kilogram suma 4,00 zł; 1 kilogram szczupaka 3,60—4,40 złotych. Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: 1 kg kapusty białej i włoskiej 50—60 gr; modrej 60—80 gr; 1 kg. ziemniaków 8—10 gr; 50 kg. 2,50 do 3,00 zł; 1 kg. marchwi 40 gr; buraków 20—30 gr; cebuli 0,70—1,00 zł; szpinaku 0,80—1,00 zł; jarmużu 1,20—1,40 zł; pietruszki 1,00—1,40 zł; 1 kg. bobu 1,20 zł; 1 kilogram brukselki 2,60—3,00 zł; pecek rzodkiewek 20—25 gr; główka zielonej sałaty 20—30 gr. Za owoce: 1 kg. jabłek 1,60—3,00 zł; 1 kg. świeżych śliwek 0,90—1,20 zł; wiązka rabarberu 60 gr; wiązka kalarepy młodej 1 zł. — Ceny pieczywa podrożały; poza tem naogół ceny bez zmian. Dowozy niewielkie, targ mało ożywiony. (hu)

KRONIKA POLICYJNA

Do groźnej awantury doszło między kilku krowkami sąsiadami w mieszkaniu przy ul. Gen. Umińskiego nr. 9. Powodem awantury, podczas której nawet rozległy się strzały, był zatarg mieszkaniowy. Rezultatem całej przykrych historii była interwencja pogotowia ratunkowego, gdyż jeden z uczestników bójkę odniósł dotkliwe poranienia na głowie, brat jego zemlał, zaś przeciwnik ich został lekko pokaleczony w twarz wystrzałami ze straszaka. (k)

W Lesznie włamano się do lokalu miejscowej szkoły powszechnej przy pl. dr. Metziga. Włamywacze przy pomocy podrobionych kluczy wtargnęli do pokoju kierownika szkoły i zabrali 240 zł w gotówce ze znajdującego się tam biurka oraz inne drobne przedmioty. (k)

Kradzieże i włamania. Kronika policyjna notuje 13 kradzieży i włamań. M. i. włamano się do składu korzennego p. Stanisława Hoffmana przy ul. Szreleckiej 28 i skradziono towarów spożywczych wartości około 700 zł. (z)

KRONIKA WYPADKÓW

Wypadek samochodowy. W niedzielę w godzinach południowych na pl. Świętokrzyskim zdarzył się wypadek samochodowy. Ul. Szkolną w kierunku pl. Świętokrzyskiego jechała wozwana na Wilde 36 z powodu nagłego wylewu wody w mieszkaniu drabina mechaniczna miejskiej straży pożarnej. Z przeciwnej strony, z ul. Wrocławskiej w kierunku ulicy Podgórznej jechał samochód urzędu wojewódzkiego. Przy ul. Szkolnej nastąpiło zderzenie, wskutek którego peki resor wozu miejskiej straży pożarnej i uszkodzony został samochód wojewódzki. Samochodem wojewódzkim jechał p. Raczynski; z ludzi nikt nie poniósł szwanku. (k)

Wypadek samochodowy. Na drodze między Konarzewem a Łaszczynem (pow. rawicki) samochód P Z 44677. kierowany przez szofera Ignacego Ratajewskiego najechał na drzewo i uszkodził się. Jadące jako pasażerki pp. Halina Adamczewska i Krystyna Ruczyńska z Konarzewa (pow. rawicki) pokaleczyły się dotkliwie. Winę przypisuje się szoferowi, gdyż w pewnej chwili usiłował on otworzyć okno, trzymając ster tylko jedną ręką. (k)

Z OSTATNIEJ CHWILI

Śmierć w torfowisku. Na polu Kenzego w Sitowcu (pow. bydgoski) dokonano przerażającego odkrycia. W torfowiskach znaleziono parę martwych koni, zaprzęzonych do wozu a w pobliżu na łące leżał trup około 60-letniego mężczyzny. Po dochodzeniach okazało się, że rolnik Piotr Leonard z Wielkiej Kloni (pow. tucholski) przyjechał z żoną w odwiedziny do rolnika Grygosa w Wilczu (pow. bydgoski). Podczas pobytu w gościnie śp. Leonard poróżnił się z żoną i z p. Grygosem. Podniecony zajęciem wsiadł na wóz i odjechał do domu, pozostawiając

Walne Zebranie Narodowej Organizacji Kobiet

odbędzie się w **środe, dnia 15 kwietnia, o godz. 20 w salce Księgarni św. Wojciecha, Aleje Marcinkowskiego 22.**

Na porządku obrad: **Sprawozdanie roczne i wybory Zarządu.**

Wstęp za zaproszeniami i legitymacjami.

Zarząd.

zono w gościnie. Wieczorem zboczył z drogi i wpadł z zaprzęgiem do dołu torfowego. Zdołał się jeszcze wyratować resztkami sił, jednak przemoczony zemlał na łące i zmarł wskutek zimna. (k)

Samobójstwo inwalidy wojennego. Pod pociąg pospieszny na torze pomiędzy stacjami Chocicza a Mieszkowem (powiat jarociński) rzucił się inwalida wojenny Antoni Zenker z Utraty (pow. jarociński). Śmierć nastąpiła na miejscu. Denat był w ostatnim czasie bardzo przygnębiony i zdradzał już niechęć do życia. Kupił sobie nawet ubranie i mawiał, że w niem należy go pochować. Do wielkiej desperacji przyczyniło się m. i. ciężkie kalectwo z okresu wojny światowej, gdyż śp. Zenker utracił na wojnie oko i często ulegał atakom epileptycznym. (k)

Walne zebranie

Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo par. św. Marcina

odbędzie się w czwartek d. 16. b. m. o godz. 17 na sali Księgarni św. Wojciecha Al. Marcinkowskiego 22.

Na porządku obrad sprawozdania roczne i wykład red. Leżeńkiego na temat „Chrystus w mieście“.

O liczny udział członków i gości prosi zarząd.

Z Ligi Katolickiej i Akcji Katolickiej

W sali Biblioteki Uniwersyteckiej odbyło się walne zebranie Ligi Katolickiej parafii św. marcińskiej przy tłumnym uczestnictwie członków i zaproszonych przedstawicieli wszystkich towarzystw parafjalnych. Zagał obrady ks. prał. dr. Taczak, w obszernym przemówieniu dając wyczerpujący pogląd na stan organizacji w minionym roku sprawozdawczym. Jednocześnie podał do wiadomości, że przystępuje obecnie do utworzenia parafjalnego oddziału instytutu Akcji Katolickiej, w skład którego wejdzie między innymi organizacjami na pierwszym miejscu Liga Katolicka. Następnie powołał do przewodnictwa p. redaktora Kędzierskiego, a do pióra p. Fr. Porankiewicza.

Po przedłożeniu zgromadzonym nowego statutu Ligi Katolickiej, ks. prał. Taczak przedstawił listę członków nowego zarządu, uchwaloną przez walne zebranie jednomyślnie. W skład nowego zarządu weszli: p. starosta kraj. Ludwik Begale jako prezes, p. Descours i p. szambelanowa Cegielska jako wicepr. p. Fr. Porankiewicz sekretarz, p. Krzyżagórska skarbniczka, oraz ławnicy pp. Róża Erzepkova, B. Adamczewski, Józef Wroniak, Walerja Kędzierska, Irena Suszczyńska, Róża Marecka, Jan Matelski i Słomowa. Zkolei ks. dyrektor Jarosz wygłosił bardzo zajmujący wykład o Akcji Katolickiej, wyjaśniający w sposób treściwy i jasny cele i zadania nowego instytutu.

Zebranie to, mające charakter uroczystościowy, urozmaiciły dwie z zapalem wygłoszone deklamacje i śpiew chóru kościelnego.

Ze Stowarzyszenia Polsko-Jugosłowiańskiego

Na niedzielnej herbatce pomiędzy innymi atrakcjami w konkursie piękności pań uzyskała na podstawie największej ilości głosów, oddanych przez licznych gości, pierwszą nagrodę i śliczny bukiet kwiatów p. Edita Matousekówna, córka konsula czeskiego.

RUCH W TOWARZYSTWACH

Tow. Powstańców i Wojaków Stare Miasto. Plenarne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 13 bm. o godz. 19,30 na salce Domu Katolickiego przy Śródcie.

Wydział Pomoc, Krawiectwa Damskiego. Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 13 bm. o godz. 19 min. 30 w Domu Rzemieślniczym.

Tow. Przemysłowców, św. Łazarz. Miesięczne zebranie odbędzie się we wtorek, 14 bm. o godz. 20 na sali p. Bohnowej przy ul. Marsz. Focha.

Tow. Przem. „Sobieski“. Plenarne zebranie odbędzie się w **środe, dnia 15 bm. o godz. 19 w dużej sali Domu Katolickiego na Śródcie.** Na porządku obrad wykład członka p. Kaczmarka n. t. „Lotnictwo i obrona przeciwgazowa“. W „Kasie lokalnej“ płacone są wypadki od 129—133.

Ze stosunków śląskich

„Schles. Volkszeitung“ donosiła o przygotowywanym jakoby politycznym pogodzeniu się senatora Korfanteo z wojewodą Grażyńskim za pośrednictwem ks. biskupa Adamskiego. Organ sen. Korfanteo „Polonia“ stwierdza, że „wiadomość ta pozbawiona jest wszelkich podstaw“.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: N. N. 2 zł; — N. N. 5 zł; — K. Z. Ryńscy zamiast wieńca na grób śp. Leona Bogajskiego 20 zł; — S. N. za doznane łaski z prośbą o dalsze, 5 zł; — Janina Sosnowska 2 zł; — Kazimierz Sobkiewicz 5 zł; — N. N. z L. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o łaski dla syna 10 zł; — Fel. H. 6 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 598,20 zł.

Na bezrobotnych: Leszek, Janusz i Jerzy Mardenwaldowie z Piechcina zamiast słodyczy 5 zł; — Bogdan Paluszkiwicz z Piechcina zamiast słodyczy 5 zł; — S. i M. Kwiatkowskie 30 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 158 zł.

Na kościół w Sołaczcu: Weronika Tomczak 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 45 zł

RADJO

Programy radiofoniczne:

Wtorek, dnia 14 kwietnia 1931 r.

Poznań (335 m.) godz. 7.00 Zegar z wieży ratuszowej — Gimnastyka poranna (prof. Waxman); godz. 7.15 Gazeta poranna; godz. 13.00 Sygnał czasu; godz. 13.05 Koncert gramofonowy; godz. 14.00 Komunikaty; godz. 17.30 „W walce o zasady“ referaty etyczne — org. przez Stow. Młodz. Akadem. „Juventus Christiana“; godz. 17.45 Koncert solistów. Wykonawcy: Aleksander Klichowski, art. op. (tenor), Antoni Warchelewski, art. op. (baryton), Prof. Józef Pawlak (organy), Jadwiga Komorowska (akompaniament); godz. 18.45 Higiena słowa (wygl. red. Sobociński); godz. 19.00 Dodatek prawniczy (wygl. radca wojew. p. Halina Jahnke-Kurowska); godz. 19.30 Referat o Targach Pozn. — wygl. dyr. Krzyżankiewicz; godz. 19.50 Transmisja z Teatru Wielkiego w Warszawie. Opera „Madame Butterfly“ Puccini'ego; Po transmisji — sygnał czasu, komunikaty P. A. T., sport i polic. — następnie muzyka taneczna z kabaretu „Apollo“ — zegar z wieży ratuszowej.

Warszawa (1412 m.) godz. 12.10 Muzyka gramofonowa; godz. 14.35 „Chwilka lotnicza“; godz. 14.50 „Kokainizm i jego skutki“; godz. 15.30 Dla maturzystów: „Mickiewicz“ odczyt III — Konrad Górski; godz. 15.50 Dla maturzystów: „Grunwald i Beresteczko“ — prof. Henryk Mościcki; godz. 16.10 Komunikat dla żeglugi i rybaków; godz. 16.15 Muzyka gramofonowa; godz. 17.15 Odczyt z dziedziny naukowej organizacji; godz. 17.45 Popularny koncert symfoniczny; godz. 19.10 Giełda rolnicza; godz. 19.25 Muzyka gramofonowa; godz. 19.35 Prasowy Dziennik Radiowy; godz. 19.50 Transmisja z Opery Warszawskiej: „Madame Butterfly“ Puccini'ego; godz. 23.00 Muzyka taneczna.

TEATRY

Z Teatru Polskiego. Dziś ukaże się „Ulica“, koncertowo grana przez cały zespół. We wtorek i w **środe** ustępująca z repertuaru miła i pogodna komedia M. Maszyńskiego „Koniec i początek“ z pp. Zasempianka, Sarnecka, Sachnowska, Komornickim, Kwiatkowskim i Piotrowskim w rolach głównych. Ustawiczone wybuchy śmiechu i gorące oklaski towarzyszą stale tej przemiłej komedycie, która wnosi wiele pogody i niefrasobliwego humoru, oraz arcyuciesnych sytuacji.

Teatr Polski przygotowuje bardzo ciekawą komedję duńską „Ojciec i syn“, która wejdzie na afisz w najbliższym czasie. „Ojciec i syn“ należy do najpiękniejszych komedj współczesnych.

Z Teatru Nowego. Dziś i jutro sensacyjna sztuka G. Zapolskiej „K...“

„Tamten“ z gościnnym występem znakomitego artysty K. Junoszy - Stępowskiego w potężnej, pozostawiającej niezatarte wrażenie roli pułk Kornilowa, w której święci niebawmy sukces. Rozentuzjowana publiczność burzą oklasków nagradza wielkiego artystę, oraz resztę obsady z pp. Czarnecka, Piaskowską, Trojanowską, Bystrzyńskim, Glińskim i Rudnickim na czele. Reżyserja p. Bystrzyńskiego. Piękna oprawa dekoracyjna p. Al. Kobrynia.

WIOSNA IDZIE...

wielka rewja wiosenna w 17 obrazach, idzie codziennie w najtańszym teatrze Poznania „Dobry wieczór“, mieszczącym się przy ul. Fr. Ratajczaka 21 g w Domu Rzemieślniczym (3 minuty od pl. Wolności). W rewji tej występuje cały zespół artystyczny z niezrównaną Melą Grabowską na czele — a więc Blanka Orszańska, Marja Zerańska, Michał Danecki, Paweł Dobieski — Jan Fabian — Roman Juraszek — Kazimierz Szerszyński — Jerzy Sulima — Prof. Z. Zawrocki. Cały szereg przebojów skomponowanych i napisanych specjalnie dla „Dobrego wieczoru“ publiczność przyjmie owacyjnie i zmusza wykonawców do ich bisowania. Tańce i ewolucje pomyslowo przez baletmistrza Jana Fabiana ułożone cieszą się zasłużonym powodzeniem. Dekoracje art. mal. W. Skworcoffa. Kapelmistrz Brunon Kubik. Codziennie dwa przedstawienia o godz. 7,15 i 9,15 wieczorem. Przedsprzedaż biletów w kolekturze J. Langerą przy ul. Fredry. zw 28836

Teatr Wielki

DZIŚ — „Opowieści Hoffmana“. Wtorek, 14. 4. „Lady Chic“. Środa, 15. 4. „Carmen“. Czwartek, 16. 4. „Lady Chic“. Piątek, 17. 4. „Młyn djabelski“. Sobota, 18. 4. „Lady Chic“. Niedziela, 19. 4. popołudniu „Piękna Helena“. Niedziela, 19. 4. wieczorem „Cavaleria rusticana“ i „Pajace“. Poniedziałek, 20. 4. „Lady Chic“. Przedsprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par“ ul. 27 Grudnia 18. od godz. 10 do 17. W niedziele i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Ulica“. Wtorek, 14. 4. „Gwiazdki z nieba“. Środa, 15. 4. „Koniec i początek“. Czwartek, 16. 4. „Koniec i początek“. Piątek, 17. 4. „Koniec i początek“. Sobota, 18. 4. „Ulica“. Niedziela, 19. 4. o godz. 15 „O żonach złych i dobrych“. Ceny niższe. Niedziela, 19. 4. wiecz. „Koniec i początek“. Poniedziałek, 20. 4. „O żonach złych i dobrych“ po raz 25. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio nabyte można w kasie teatralnej.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Tamten“ — Gościny występ Junoszy - Stępowskiego. Wtorek, 14. 4. „Tamten“. Występ Junoszy - Stępowskiego. Środa, 15. 4. „Tamten“. Występ Junoszy - Stępowskiego. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cypar p. Zygarłowski, narożnik ul. Gwarnej.

Teatr Rewja — Dobry Wieczór

DZIŚ — „Wiosna idzie“.

Pryw. Lecznica Chirurgiczna

Dr. Parczewskiego

Poznań ul. Mickiewicza 22

tel. 18-82

Sprzedaż

Kurjera Poznańskiego

na

Riwierze Francuskiej

uskutecznia

Polskie Biuro Podróży „Francopol“

Nice, 14 rue Halévy

Biuro to zaopatruje w pismo nasze następujące miejscowości:

Nicea

Kioski gazetowe głównych ulic miasta

Cannes

Księgarnia Perrier, 4 rue d'Antibes

Juan-les-Pins

Księgarnia Gracias, Av. de la Gare

Monaco

Księgarnia 1 bis rue Grimaldi

Menton

Główny kiosk gazetowy.

Stronictwo Narodowe

Kolo Jeżyce

Zebranie miesięczne odbędzie się we wtorek, dnia 14 kwietnia o g. 20-tej w salce p. Tomikowskiego, ul. Szamarzewskiego 18. Referat polityczny wygłosi p. red. Adam Piotrowski. O przybycie wszystkich członków, zwłaszcza pp. mężów zaufania, prosi Zarząd.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

„SZKOŁA WARSZAWSKA” WYSTAWIA W POZNANIU

Mamy w Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięknych nową interesującą wystawę, po zamknięciu „Ladu” i „Rytu”, które zostawiły po sobie trwałe i dobry ślad. Przybyły do nas z Warszawy ekspozycje stowarzyszenia plastyków, noszącego nazwę „Szkoła warszawska”. Zanim nasz sprawozdawca niemi się zajmie, należy poinformować czytelnika skąd się ta grupa artystów wzięła i czem dotychczas się zmanifestowała.

O „Bractwie św. Łukasza” wszyscy wiemy, że zrodziło się na terenie pracowni prof. Tadeusza Pruszkowskiego w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych. Otóż w tej samej pracowni powstała „Szkoła warszawska”, której członkami są również byli uczniowie prof. Pruszkowskiego. „Bractwo św. Łukasza” oraz „Szkoła warszawska” tworzą nawet razem „Cech św. Łukasza”, cech niezapisany wprawdzie w rejestrze innych sławnych zgromadzeń cechowych, lecz niemniej istniejący de facto, jeżeli nie de iure. Tyle co do strony formalnej.

Jeżeli idzie o zawołanie, czy program „Szkoły warszawskiej”, to jest ona zrzeszeniem artystów, którzy wyszli z jednej szkoły — jak wyżej było powiedziane — a zjednoczyli się w celu wzajemnej pomocy, podniety do pracy i wzajemnej nad sobą kontroli.

Wystawa poznańska jest drugą z rzędu dopiero, urządzonej przez młode zrzeszenie. Pierwsza odbyła się w lutym r. w Warszawie w „Zachęcie”. Poza tem członkowie „Szkoły warszawskiej” wystawiali swoje prace indywidualnie, nie jako zrzeszenie, a mianowicie w Instytucie Propagandy Sztuki w Warszawie (wystawa w kamienicy Baryczków na Starem Mieście) oraz w Gdańsku (na wystawie pejzażu i folkloru polskiego) i w Bukareszcie (wystawa zorganizowana przez Towarzystwo Popierania sztuki polskiej wśród obcych).

W wystawie poznańskiej uczestniczą następujący członkowie „Szkoły warszawskiej”: Art Z. (pejzaże olejne), Bielska L. (pejzaże, portrety, martwa natura ol.), Bartoszewicz W. (portrety, kompozycje ol.), Bylina M. (kompozycje, ol.), Palessa W. (kompozycje, ol.), Pruszkowski T. (studja, kredka), Przeradzka J. (kompozycje, ol.), Roszkowska T. (kompozycje, tempera), Seidenbeutel M. I. i Z. (portrety, kompozycje, martwa natura, pejzaż, ol.), Ujejski W. (portret, kompozycja, ol.).

Salon grafiki w Warszawie. Piszą nam z Warszawy: Nasze stowarzyszenie artystów-grafików „Ryt” wchodzi w piąty rok istnienia (założone 1927). Otworło ono w salonie sztuki Czesława Garlińskiego przy ul. Mazowieckiej Salon Grafiki. Jest to ważna manifestacja artystyczna, z której wynika, że np. drzeworyt nasz osiągnął w ostatnim czasie bardzo wysoki poziom. Nie potrzebujemy się wstydzid porównania z najświetniejszym tego rodzaju pracami artystów obcych — może to oni raczej mogliby u nas coś skorzystać. W szczególności celują w tym mknusze: E. Bartłomiejczyk, T. Cieślowski (syn), Wiktorja Goryńska B. Krasnodębska-Gardowska, S. Mroźewski, St. Chrostowski, i Marja Dunin. Litografie wystawili także pp. W. Borowski i K. Szrednicki (ten ostatni także akwatinty), p. Obrebska monotypje i vernis mous. (pw)

Pisma nadesłane

„Zaranie Śląskie”. Zesz. I. Treść: Dr. F. Ilesic: „Cieszyńsko-polska książka”. — L. Łakomy: „Zagadnień regionalnych Śląska część druga”. — J. Staszewski: „Na Śląskiem pograniczu 1806-7 r.” — Ks. A. Buzek: „Z archiwum szkolnego Zboru Ewang. w Cieszynie”. — G. Morcinek: „Chleb na kamieniu”. — E. Zegadłowicz: „Do Jana Kuglina”. — Dr. W. Dobrowolska: „Śląsk i Ślązacy w powieści polskiej”. — Recenzje. — Dział dla młodych. Materiały ludoznawcze. — Pieśni Śląskie.

„Technik kolejowy”. Nr. 1. Treść: H. Herzig: „Most kolejowy nowego systemu”. — J. Smolaga: „Woda gruntowa, zaskórna i artezyjska”. — Inż. A. Dobrzyjałowski: „Wpływ wzniesienia pasa dolnego na ogólną wagę więzara dachowego”. — T. P.: „Materiały wiążące (zaprawy)”. T. P.: „Obrabianie kamieni rodzimych”. — Kronika. „Nowiny Społeczno-Lekarskie” Nr 7. Treść: Doroczne zebrania Okręgów Związków. — Przed zjazdem lekarzy hydro-wiskowych. — Z życia Związku Lekarzy Państwa Polskiego. — Dr. A. Krzyżkowski: „Wskazówki praktyczne do ułożenia „zeznania o dochodzie”. — Prof. dr. A. Gluziński: „Szkic historyczny o powstaniu Związku Lekarzy Słowiańskich”. — Prof. Dr. B. Sawicki: „Z trzeciego Zjazdu lekarzy słowiańskich w Splicie”. — Kronika. — Z karty zalobnej. — Z pism i książek.

ŻYCIE KULTURALNE

TEATR

Teatr w Pomarańczarni. Z Warszawy donoszą nam: Przepiękny teatr w łazienkowskiej Pomarańczarni, pieśiidealno z czasów Stanisława Augusta, jest oddany teraz na przedstawienia teatru „Jaskółka”, który jest teatrem dla dzieci. Na jedno z ostatnich przedstawień przybył Prezydent Rzeczypospolitej, którego interwencji zawdzięcza „Jaskółka” możność grywania w Pomarańczarni. Grano „Za siedmioma górami”, bajkę Ewy Szelburg-Zarembiny. Nieletnia publiczność otrzymała po torebce cukierków „na główkę” na pamiątkę wizyty Prezydenta. (tw)

Sztuka o wielu tytułach. Piszą nam z Pragi: Narodne Divadlo wystawi wkrótce Marcelega Pagnola słynną sztukę „Mariusz”, która doczekała się w Paryżu tysiąca zgór przedstawień, podobnie zresztą jak „Pan Topaz”, tego samego autora. Tytuł będzie brzmiał po czesku „Malajski szcip” („Malajski strzał”). Dodajmy, że na scenach niemieckich gra się „Mariusz” bądź pod oryginalnym tytułem, bądź jako „Mariusz ahoi!” (okrzyk marynarzy, gdy podpliwają łodzią do statku), następnie jako „W porcie maryjskim” i wreszcie jako „Złota kotwica”. (pt)

LWOWSKIE „THEATER EXTENSION”

Ze Lwowa donoszą nam: Wchodzi, zdaje się, w urzeczywistnienie pomysł teatru objazdowego na trzy województwa południowo-zachodnie, tj. na lwowskie, tarnopolskie i wołyńskie. Powstał jeszcze w zeszłym roku w lecie, teraz dojrzał. Zrazu myślano o takim teatrze w naszych sferach miejskich jako o środku zarobkowania dla tych aktorów sceny miejskiej, którzy przy odnawianiu personelu przez nową dyrekcję musieli zostać poza nawiasem. Nie poparli tej myśli sami zainteresowani, próbowali konkurować z teatrami miejskimi w „Nowościach” i cała impreza zbankrutowała bardzo szybko, zabita wysokim poziomem naszego dramatu i komedji, osiągniętych od września.

Teraz idzie o co innego: kulturalne promieniowanie Lwowa na pewien odcinek kresów wschodnich, oraz dopomożenie samemu miastu w utrzymaniu teatrów. Podniesienie ich z poprzedniego upadku zakrojono w magistracie trochę za szeroko: dwie sceny „mówione”, jedna muzyczna, do tego wielki dramat w Teatrze Wielkim, sam czynsz za Rozmaitości 60.000 rocznie — wszystko w ramach zaledwie 840.000 subwencji rocznej dla dyrekcji. To nie mogło wytrzymać kalkulacji, zwłaszcza gdy frekwencja przy kryzysie nie może osiągnąć takiej wysokości, aby koszta świetnego teatru się pokryły.

Teraz magistrat nasz postanowił poprzez zorganizowanie spółki teatralnej, do której weszłyby gmina m. Lwowa z udziałem 100.000 złotych, dalej samorządy, zarządy większych miast w Małopolsce wschodniej, instytucje społeczno-kulturalne itd. itd. Inni członkowie spółki mieliby zadeklarować kwotę równą udziałowi Lwowa, który nadto udzieliłby nowej instytucji zasiłku z funduszu gminy. Spółka byłaby towarzystwem akcyjnym. Teatr objazdowy centra kulturalne naszej polaci kraju i szerzyłby tam sztukę między ludnością, pozbawioną jej, albo skazaną na podrzędne trupy wędrownie.

Dopomógłoby się w ten sposób i gminie m. Lwowa, która coraz więcej zbliża się do konieczności zwinienia w teatrach działu muzycznego. Idzie o to, aby nie zmarnować takich artystycznych rezultatów, jakie udało się w tym sezonie osiągnąć, a funduszy miejskich nadmiernie nie obciążać. System takiego „Theater Extension” (wędrownie wykłady uniwersyteckie nazywają się jak wiadomo „University Extension”) byłby może dobrym środkiem. (lk)

MUZYKA

Młynarski rekonwalescentem. Były dyrektor Opery warszawskiej, Emil Młynarski, bawił, jak wiadomo, od dwóch lat w Ameryce, gdzie dyrygował koncertami symfonicznymi oraz operą w Filadelfji. Ostatnimi czasami zapadł był dyr. Młynarski na gripę i potem na lekkie zapalenie płuc. Dłuższa rekonwalescencja jest konieczną i lekarze zalecili powrót do Europy. Dyr. Młynarski wraca w drugiej połowie maja.

OCHRONA ZABYTEKÓW

Zamek Krzyżtoporz. W odległości 7 kilometrów od szosy Staszów—Ostrowiec koło Bogorji, leży święta ongiś siedziba Osslińskich, zwana też Ujazdem. Opis zachowanych imponujących jeszcze do dziś ruin, znajdziemy w artykule, zamieszczonym w ostatnim zeszycie „Tęczy”. Zachował się dość dobrze, jak widać z załączonych zdjęć, trzypiętrowy pałac i ogromne piętrowe koszary dla służby i wojska. Charakterystyczne jest w budowie zamku zachowanie poszczególnych jego elementów do podziału roku; a więc miał on 1 wieżę, 4 baszty 12 sal, 52 komnaty, i 365 okien. Wybudowany z wapieniaka zamek, pozbawiony opoki, niszczy się szybko. Pod wpływem przeciekającej wody deszczowej, w budynkach tworzą się stalaktyty, które dochodzą do długości 15 cm. Ludność miejscowa przyczynia się znowu w znacznej mierze do niszczenia azacownego zabytku. (tk)

METAMORFOZA DJABŁA ŁAŃCUCKIEGO

Znany tego djabła dobrze z „Kazania Skargi” Matejki, znamy go z podreżników historii, jeżeli jednak pragniemy mu się przyrzyć z bliska weźmy do ręki „Prawem i lewem”, w szczególności tom drugi, gdzie Łoziński w dwu ostatnich swych rozdziałach zajmując się „Djabłem” i „Djabłętami”, wchodząc na szczyty swej książki.

Możemy to uczynić tem łatwiej, że przewspaniałe „Prawem i lewem” leży udostępnił czytelnikowi w czwartym wydaniu. Zasługa to dobrze znanej szero-kim rzeszom czytelników księgarni Gubrynowicza i Syna we Lwowie (książki Kubali tam ujrzały światło dzienne!), która mimo trudnych warunków wydawniczych nie wahała się opublikować nowego wydania książki, w porządku bibliograficznym wydania już czwartego.*) Jak na polskie stosunki, to wiele, ale można być pewnym, że czy w Niemczech, czy we Francji książka ta liczyłaby już dziesiątki wydań.

Miłośnikom Łozińskiego przypomnijmy, że z kursujących w obiegu trzech wydań poprzednich tylko trzecie jest najpełniejsze, albowiem śp. Łoziński każde wydanie książki swej rozszerzał. Obecnie opublikowane wydanie czwarte jest „wiernem powtórzeniem ostatniego, jeszcze pod okiem autora rozszerzonego i poprawionego wydania trzeciego”. Zatem kto posiada w swym zbiorze tylko pierwsze lub drugie wydanie, w czwartym znajdzie nie tylko ponowne opublikowanie tekstu.

Czem był Łoziński i jakie jego miejsce w historii kultury polskiej: był więc powieściopisarzem i nowelistą, był wspaniałym zbieraczem, nade wszystko jednak był znakomitym historykiem obyczajowości i to głównie dzięki dziełom „Prawem i lewem”, „Patrycjat i mieszczaństwo lwowskie”, „Życie polskie w dawnych wiekach”, „Sztuka lwowska XVI i XVII w.”. Czem „biorą” czytelnika te książki?

Niewątpliwie tem, że łączy się w nich osoba artysty z osobą uczonego. Jako artysta operuje wielką dozą intuicji poetyckiej, znakomitem piórem; jako uczonego przekopuje się przez zwaliska materiału archiwalnego. Być może, że w konsekwencji nie otrzymujemy „czystej” literatury, podobnie jak i „czystej” historii prawa, czy historii gospodarczej: otrzymujemy jednak najnajczystsza, znakomitą historję obyczajowości w szerokiemu znaczeniu tego określenia. Tęsamem Łoziński wskazuje drogę po której musi iść twórczość artysty pragnącego dawać rzeczy z zakresu historii obyczajowości.

Czyniono Łozińskiemu — z racji „Prawem i lewem” — zarzut, że dał jednostronny obraz społeczeństwa, że wygląda ono, jak jedna mordownia. Źródło tego „wkłęsłego zwierciadła” miało leżeć w tem, że autor oparł się na jednostronnym materiale źródłowym, na aktach sądowych, z przewagą aktów karnych. Niewątpliwie o jednostronności materiału źródłowego mówić trzeba, że ma on prawie z reguły do czynienia z jednostronnym materiałem źródłowym. Przeważna np. część naszej wiedzy o średniowieczu opiera się na dokumentach donacyjnych dla instytucji kościelnych, przechowanych w archiwach kościelnych, a równocześnie ogromne pola problemów leżą nieoświetlone iskierkami źródeł. Trzeba zaś przyznać Łozińskiemu, że on na tę jednostronność ciągle zwraca uwagę, że przez chwilę nie chce ludzi czytelnika jakoby dawał pełny obraz ówczesnego społeczeństwa. Czytelnik jednak, jak i autor, zdawałi sobie z drugiej strony sprawę, że jeśli jest to tylko jedna strona ówczesnego społeczeństwa to nie jest przytem obojętne jakie sfery społeczeństwa należą do tej „jednej strony”.

Trzeba też przypomnieć, że Łoziński ciągle zwraca uwagę na analogję w krajach obcych do stosunków polskich, że bynajmniej nie pozwala czytelnikowi zamknąć książki z przekonaniem, że w ówczesnej Europie Polska była ostoją kryminalizmu.

Historyka, zwłaszcza historia współczesności, podobnie jak i polityka, zajmie inna jeszcze strona dzieła Łozińskiego: jest to bowiem nie tylko rakieta świetlna, rzucająca blysk w mroki wieku VXII, jest to obok tego stworzenie punktu widzenia z którego spojrzeć można na dzisiejszą naszą

*) Wł. Łoziński, Prawem i lewem, wyd. 4-te, Lwów 1931, t. I, str. 426, t. II, str. 507.

rzeczywistość, by zadać sobie pytanie, czem i z jakiej przyczyny różni się ona od doby Djabła i Djabłat?

Bo wczoraj rozpasane warcholstwo starszylacheckie, dziś zaś społeczeństwo w znacznej mierze przerobione na modłę nowożytnego społeczeństwa europejskiego. Czemu to zawdzięczamy?

Trzeba tu przyznać, że duża przyczyna leży w fakcie przynależności w okresie rozbiorów dwu części Polski do państw o nowożytnej strukturze politycznej i socjalnej. Jest to owo „szczęście w nieszczęściu”, tem miłsze, o ile przychodzi po nieszczęściu. Było przytem tragedją Polski, że jedna z jej dzielnic, dzielnica wielka, popadała w polityczną i socjalną zależność od wzorów gorszych od tych, które przedstawiała upadająca Polska, tj. od Rosji. Tu też przyczyna wielu potknięć, które przechodziły współczesna państwowość polska, tu też uzasadnienie tych głosów, które wołają o „praworządność” jako nietykalny postulat wewnętrzno-polityczny, ale zarazem wewnętrzno-wychowawczy.

Obok tej przyczyny widzimy jeszcze drugą, która poważnie wpłynęła na „metamorfozę Djabła”. Szukaliśmy jej w uniwersytetach polskich, które, w wieku XIX, zwłaszcza, brały na wędzidło opanowania intelektualnego nieokiełznane temperamenty „panów braci”. Pod tym względem szczególną rolę trzeba będzie przyznać uniwersytetom krakowskiemu i lwowskiemu, zwłaszcza po wydobyciu się ich z fali germanizacji. Analogiczną rolę odgrywały dla b. zaboru pruskiego uniwersytety niemieckie, więc wrocławski, berliński, gryfijski. Było przekleństwem b. zaboru rosyjskiego, że nie miał on polskiej szkoły wyższej; można powiedzieć, że nad całą „dzisiejszością” Polski poważnie zaciążyło zniszczenie Warszawskiej Szkoły Głównej, tak jak jej istnienie przyczyniło się do wyrobienia wyraźnego typu w jednym z pokoleń b. Królestwa, typu, do którego zalicza się i Prus i Wł. Smoleński i inni. A potem była wielka luka. Dopiero dzisiaj wskrzeszony uniwersytet warszawski musi z wielkim wysiłkiem nadrabiać zaniedbania wynikłe w okresie kilku poprzednich dziesięcioleci.

Współ z uniwersytetami wspomnieć należy o uzdrawiającem działaniu życia miejskiego, które z natury rzeczy ujęte w karby ścisłych przepisów administracyjnych, przyczyniło się do uzdrowienia typu Polaka.

Takie postawienie sprawy w dużej mierze wykreśla uniwersytetom polskim zupełnie specjalne miejsce w dziejach odrodzenia państwowości polskiej. Równocześnie tym ośrodkom w których uniwersytety bądź świeżo powstały (Poznań), bądź reaktywowane zostały na gruncie dawniejszych szkół wyższych zanikłych wcześniej lub później (Wilno, Warszawa), pozwala zdać sobie sprawę z doniosłości faktu posiadania na własnym obszarze wyższej uczelni. Jest to bowiem placówka, która skutkami działań swoich wybiega daleko poza problemy czysto naukowe, istnieniem i działaniem swoim przyczynia się do umocnienia w Polsce typu nowożytnego obywatela.

„Djabł” odchodzi na właściwe miejsce — na karty literatury historycznej.

Dr. Zygmunt Wojciechowski.
Poznań.

Echa Konstytucji 3 Maja. Z bogatych zbiorów Biblioteki Kórnickiej zaczerpnął źródół prof. U. P. A. M. Skalkowski i przedstawił mało dotychczas znany przebieg obrad „Towarzystwa przyjaciół konstytucji 3 maja”, okrzeczanego przez Targowiczan jako intrygancki klub jakobiński. Prof. Skalkowski zbiera dotychczasowe zdania historyków o tym fakcie, przedstawia przebieg obrad i uzupełnia swą cenną rozprawę wykazem wszystkich członków owego klubu, którzy przyczynili się do wiekopomnego dzieła naszej konstytucji pierwszej na europejskim kontynencie. Wśród nazwisk członków sporo znajduje się postów i obywateli z Wielkopolski. (J. St.)

Książki nadesłane

„Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród!” Jednodniowa Korporacja Akademickiej „Silesia” Konwent w Poznaniu, wydana z okazji 10-letniej rocznicy plebiscytu na Górnym Śląsku. Katowice, 1931.

Wiktor Doda: „Gazda czarnoleski”. Z powodu czterechsetnej rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego 1530—1930. Sylwetka literacka. Tarnów, 1930. Nakł. Księg. Z. Jelenia.

O sprawności rasy poznańskiej

Nauka o antropach

Jest to bardzo piękna nauka. Wiadomo. Nazywa się dlatego antropologia. Zajmuje się ona i labiedzi nad zagadnieniem, co wogóle począć z antropami. Antropi są to również stworzy boskie. Tylko że nie zawsze wiadomo, co z nimi począć. Tygrysa wsadza się do klatki i spokój, żubra można zastrzelić i także spokój, skowronek śpiewa, czarny bocian „brodzi” w ptaszarni ogrodu zoologicznego, z antropem gorzej. Jeszcze nie wiemy dobrze jaką klatkę trzeba dlań zbudować, jak najspadniej selekcjonować itd. itd. Antrop (skrót od greckiego antropos) wabi się w niektórych gwarach „mitteleuropi” — człowiek. Antropologowie mają z nim bardzo wiele umartwień, całe szczęście, że brak czasu nie pozwala pierwszemu lepszemu z nas w tych zmartwieniach uczestniczyć. Przeważnie tedy z okładek i tytułów rozdziałów dowiadują się, co piszczy w trawie. Antropologowie, unikając głupotek irracjonalnych, trudnią się spostrzeganiem zjawisk z życia codziennego, białych napozór i nikomu nie potrzebnych. Taki np. „Przegląd antropologiczny” prof. Wrzoska. Ileż tematów przerożnych! Już same tytuły są bardzo interesujące. Więc dwóch młodych uczonych w Zakładzie Antropologicznym tegoż prof. Wrzoska w Poznaniu uwzięło się przez lat pięć (1922—1927) w godzinach porannych od 8 do 11 badać wzrost młodzieży szkolnej, rośnienie dzieci. Zbadano siedm tysięcy osobników w wieku od lat 6 do 19. I doszli do rozmaitych, ułamkowych naturalnie, ale bardzo ciekawych wyników. Więc: chłopcy od 6 do 11 roku życia są przeciętnie wyżsi od dziewcząt o jakieś dwaście milimetrów. Natomiast panny w 12 roku życia przerastają chłopców aż o osiemnaście milimetrów, w 14 roku życia różnica ta znika i wzrasta stale, dochodząc w 19 roku do stu dwudziestu czterech milimetrów! Bardzo ciekawe, prawda? Dwóch młodych uczonych badało rośnienie małego człowieka, dwie młode uczone natomiast (pp. Wolińska Teresa i Pruska Halina) zajęły się pomiarami podudzia oraz szerokością stopy u uczniów i uczennic szkół poznańskich. Żeby zobaczyć, ile też prawdy tkwi w tej znanej piosence: „Mała rączka, mała nóżka, małe to i małe to”. Nie bardzo im coprawda było do śmiechu w czasie tych żmudnych pomiarów z pomocą taśmy metalowej o podziałkach również milimetrowych. Wyniki tych badań nagrodzonych medalem K. Marcinkowskiego, są podobno bardzo ważne pod względem naukowym. Laik mało się pożywi na tej tam buchalterji stopki panińskiej. Redaktor „Przeglądu Antropologicznego” miewa również wiele zmartwień z tej dziedziny. Raz mierzy ciepłotę ciał dziecięcych i żołnierskich przed południem, potem mierzy ciepłotę ciał pici męskiej i pici żeńskiej popołudniu. A gdy mu jeszcze mało, wtedy dążąc śladem prof. Talki-Hrynczewicza szuka w Poznaniu t. zw. „fałdy mongolskiej”. Jest to objaw dość znamienny i łatwo dostrzegalny, owa fałda bowiem, (Galicjak powie: działy ów fałd) zakrywa w całości lub części wewnętrzny kąt powiek. Jest to objaw w badaniach nad rasą polską dość ważny, ale o tem potem wzgl. kiedyindziej, bo dziś mamy inne kłopoty.

Co z tego wynika?

Naprawdę zmartwienie domowe. Można by rzec nawet, przykreść, jaką nauka wyrządziła niedawno samopoczuciu psychicznemu Wielkopolan. Opowiadałem już kiedyś o typach rasowych, jakie dają się zauważyć wśród ludności ziem polskich. Poznańczy otrzymali tam literkę alfa jako odznakę, w przeciwieństwie do warszawiaków (gamma), galicjaków (omega), i przedstawicieli typu przedślwiańskiego (beta). Wspomniałem już o rozmaitych figlach, jakie antropologowie robią z temi literkami, a literki z antropologami.

Tu trzeba wspomnieć o jednym takim figlu, dość ciekawym dla typu alfa, czyli nordyckiego, czyli wielkopolskiego. Od lat szeregu trwają badania nad nim w poznańskich zakładach naukowych, a więc np. w zakładzie antropologicznym w Instytucie Psychologicznym i w Studium Wychowania fizycznego. Robi się różne gimnastyki na przyrządach elektrycznych, które czasem przypominają zabiegi kosmetyczne u fryzjera. Przyrządy takie obejrzeć można np. u prof. Stefana Błachowskiego (Wjazdowa 3), który pozatem ma fenomenalnego kota z ciepłych krajów.

Każdy z tych zakładów patrzy na antropa wielkopolskiego pod swoim kątem widzenia. I zestawia te antropi z tamtymi. A zatem antropa z Kutna z antropem ze Swarzędza lub Tucholi, albo galicjaka z Kongresowy z poznańniakiem ze Lwowa.

Rezultaty dość stanowcze:

Nieczułość na współzawodnictwo

Nordycy — wedle badań w Studium Wychowania Fizycznego — jest to typ pod względem sprawności fizycznej słabszy (słuchajcie, słuchajcie!) od typu przedślwiańskiego i subnordycznego. Z rachunku i pomiarów b. drobiazgowych wynika, że najspadniejszy jest beta, czyli krótko mówiąc cham przedślwiański z perkatym nosem, potem idzie szlachcic mazowiecki, a na końcu dopiero bierze impet, powoli i z rozmysłem Poznańiak. Nierychliwy. Zgubił dziad torbę — nie płakał, znalazł dziad torbę — nie skakał, jak mawiała nieboszczka Rzepicha do Piasta kołodzieja, kiedy narzekał na nierówność budżetu domowego.

Do takich ostrych wniosków doszedł prof. Eugenjusz Piasecki. A propos. Nie mogę pomyśleć o tym pionierze wychowania fizycznego u nas bez uczucia auto-irytacji. Przypomina mi się zaraz pewne miasteczko, trochę, cośnicos, większe od wielkopolskiego Lwówka i dlatego chyba Lwowem nazwane. W tym większym Lwówku ten prof. Piasecki, zdaje się na pierwszej swej posadzie nauczycielskiej, tłumaczył małym smykom, że trzeba na boisku gimnazjalnem ruszać się mocno i kopać nogami piłkę. A ja byłem hersztem opozycji i tłumaczyłem im, że przerwa między godzinami służy przedewszystkiem do odpisywania preparacji greckiej i dlatego mam dziś bicepsy jak dychawiczny komar na emeryturze. Inde ira. Ale do rzeczy. Czysty Nordyk słaby jest również w wojsku — woła dr. Stojanowski, który pobliczał i powykreślał sprawność żołnierza w rozmaitych De-O-Kach.

— Ja panom powiem jeszcze więcej — dorzucza prof. Bykowski — Poznańiak czystej krwi, bez domieszek, słaby jest również w szkole. Blondyn północno-europejski, którego co krok spotkasz w Wielkopolsce jest nieczuły na emulację. Spostrzegłem to przy ścisłaniu dynamometru. Nie lubi się pokazać, nie umie się pochwalić. Najmniej ze wszystkich Polaków podatny jest na dodatnie wpływy współzawodnictwa. Mało ma werwy i fantazji, w które tak obfituje typ sarmacki i dzięki temu antropi sarmackie osiągnęli rezultaty maksymalne i biją alfę na całej linii. Prof. Bykowski jest uczonym skrupulatnym i nieublaganie dokładnym w swych obliczeniach. Nie mniej jednak ucieszył się niechybnie z takich wyników badania. Bo jest sam Mazurem z pochodzenia. I to nibylejakim. Z tych Jakśów, moja pani droga, co to w czapce — niewiedzę jeździł potykać się o grób Chrystusowy w Ziemi Świętej, już dość dawno bo w zamierzczłem średniowieczu. Tyle rzekł uczeni.

Co z tem zrobić?

Jest to sprawa niemila, nawet przykra. Mógłby ktoś powiedzieć: imperytynencja poprostu. Bo jakże to? Poznańscy profesorowie wszechnicy, używając metod, o których my nic nie wiemy, mówią nam rzeczy naukowe wprawdzie, ale co tu dużo gadać, coś przykre. Ślepią, mnożą i dodają, na aparatach elektrycznych, a potem z tego wynikają takie głupotki na wstyd i na pohybel najstarszym Polakom, celującym uczniom Rzeczypospolitej?! Całe szczęście, że my, to znaczy zwykli śmiertelnicy nic nie wiemy o tem, co robią i co piszą uczeni.

Otóż takie postawienie sprawy jest łatwe, ale jej bynajmniej nie rozstrzyga. Zobaczymy, jak się tłumacza sami winowajcy z tej buchalterji i ujemnego bilansu. Prof. Bykowski tłumaczy zjawisko braku emulacji tem, że nordycy pracują spontanicznie „całą parą”, tak, że emulacja już nic więcej z nich wydobyć nie zdoła.

Prof. Piasecki w swej najnowszej b. ciekawej pracy: „Zarys teorii wychowania fizycznego” (Lwów, Ossoli-neum, t. I.—II, 1931) pisze: „Nasuwa się wszakże i inna hipoteza: może nordycy potrzebują większej dawki emulacji, niż inne typy zamieszkujące Polskę?”

Przyklasne temu ostatniemu przypuszczeniu. Widzi mi się, (zresztą bardzo pokornie, bo się nic na tej magji z dynamometrami nie znam), że tak jest w istocie. Weźmy przykłady. Nordy-

cy na codzień żyją stornie i pracowicie. Ale niech się coś stanie. „Każdy jeden” podnosi głowę do góry. Więc kiedy książę von Bismarck huknął pięścią w stół i zawołał tak głośno „ausrotten”, że nawet we Lwowie ludzium „uszy spuchli”, Wielkopolska powiedziała mu, że tak dobrze nie będzie. A kiedy Polska huknęła pięścią w stół i powiedziała, że ma być „Pewuka” w Poznaniu, Wielkopolacy zrobili ją na czas i na miarę doskonale, rozbudzając w sobie odrazu cnotę emulacji. Była „Pewuka” i wcale dotąd nie minęła. Na półce bibliotecznej mam pięć tomów o „Powszechnej Wystawie Krajowej, 1929”, do których zazieram zawsze, ilekroć chcę się czegoś dobrego o Polsce dowiedzieć.

Tyle na dziś rzeczy mających związek z biurkiem. Bo trzeba zająć się ogrodem.

Stanisław Wasylewski.

Jak zachować zęby w zdrowym stanie

Racjonalne pielęgnowanie zębów, aby utrzymać je w pierwotnej, nieskażonej próchnieniem i innymi schorzeniami postaci, jest zasadniczym nakazem zarówno ze stanowiska higieny, jak i estetyki. Dobre trawienie — ta podstawa zdrowia — zależne jest w znacznej części od należytego przeżuwania pokarmów w jamie ustnej przez miażdżenie i rozcieranie ich zębami. Uroda i powab twarzy związane są w dużej mierze ze stanem układu zębowego. Zarówno więc ze względów zdrowia, jak estetyki: należy od najmłodszych dzieciństwa kłaść nacisk w fizycznym wychowaniu na racjonalne pielęgnowanie zębów.

Młode mleczne zęby nie wymagają większych zachodów prócz zachowania skrupulatnej czystości w ich pielęgnowaniu. Bardzo wczesnie należy przyuczać dzieci do płukania ust letnią wodą po każdym jedzeniu. Same zęby u bardzo małych dzieci należy czyścić ln'anym płatkami umoczonym w lekkim roztworze kwasu bornego (łyżeczka kwasu bornego na szklankę wody). Używanie szczoteczki przy niezamierzonym każdorazowego płukania po jedzeniu jamy ustnej, rozpoczyna się dopiero po wyrznięciu się pierwszych trwałych zębów i uformowaniu się ich koron. Niezbyt twardą szczoteczką, umoczoną w letniej wodzie i nasyconą małym sproszkowaną kredą mietową, należy poruszać w kierunku pionowym, przy czyszczeniu górnych zębów od góry ku dołowi, zaś przy czyszczeniu dolnych od dołu ku górze. Tylko tą drogą należy wywodzić się zawarte pomiędzy zębami resztki pokarmów, nie naruszając przy tem dziąseł. Dobrze jest też po każdym posiłku dawać do żucia kawałek twardej jskórki czerstwego chleba, a to w celu pobudzenia obfitszego wydzielania śliny, nader ważnego do zachowania zębów w stanie zdrowia.

Poza utrzymywaniem jamy ustnej w stanie czystości, doniosłym czynnikiem racjonalnej konserwacji zębów jest też, jak to wykazały najnowsze badania naukowe, spożywanie pokarmów, obfitujących w witaminy C i D, oraz w sole mineralne. Pokarmami takimi są: z jarzyn — pomidory, zielona fasolka, groszek, szpinak, wszelkie zielone sałaty, kapusta, z owoców — melony, pomarańcze, daktyle, figi, jabłka, brzoskwinie, poziomki, truskawki, wreszcie jaja i masło. Prz spożywaniu jarzyn należy mieć na względzie, że jarzyny młode zawierają więcej witamin niż stare, zaś przeciewnie, owoce im bardziej dojrzewają, tem więcej wskutek działania na nie promieni słonecznych, mają witamin. Owoce południowe jako zbiorniki promieniowania energii słonecznej, są zarówno w stanie świeżym, jak wysuszone na słońcu, najbardziej naładowane witaminami C i D.

Wskazówki te mają większą doniosłość przy prowadzeniu kuchni domowej, której zadanie polega na dostarczaniu organizmowi każdego domownika potrzebnych do jego równowagi życiowej produktów. Skoro więc jarzyny młode więcej witamin zawierają niż stare, należy robić zapasy młodych jarzyn, w postaci konserw w puszkach — na porę, kiedy brak młodych jarzyn na rynku. To samo z owocami. Wszelkie przetwory owocowe, galarety, powidła, kompoty czy konfitury, zastąpią w znacznej mierze owoc świeży.

Czystość jamy ustnej i dostarczanie organizmowi w pokarmach witamin C i D — oto zasadnicze czynniki racjonalnego pielęgnowania zębów.

Dr S. C.

Upadek rasy

„Lwy we wschodniej części Transvaalu okradają kurniki”.

Tej treści sprawozdanie nadesłał w tych dniach — jak z Johannesburgu donosi „Corriere della Sera” — do władzy przelazonej naczelny dozorca parku narodowego Krügera. „Lwice i młode lwiatka — stwierdza raport — po przekroczeniu parkanu, wpadają do ogrodzenia drobiu i kradną kury i kaczki. Kilka dni temu jeden z dozorców zastrzelił lwa, który usiłował zbiec, unosząc w paszczy kuraka.

Dalszym dowodem, że lwy... cywilizują się — głosi raport dozorca — jest obojętna pogarda, z jaką zwierzęta te traktują automobilistów. Niejeden już zofer był „wiadkiem, jak lew, napotkany na szosie, z niechęcią usuwał się z drogi. Dozorca chciał osobiście się o tem przekonać i stwierdził, że lwy dopiero wówczas usuwają się powo-

li z drogi, gdy zachodzi dla nich niebezpieczeństwo przejechania. Gdy jednak kierowca zatrzymuje samochód i zamierza wysiąść, wówczas lew jak niepyszny ucieka, ile mu sił starczy.

S. F.

Ś. p. Leon Eckert

W piątek, 10 bm. zmarł w Poznaniu po dłuższej, przewlekłej chorobie, budowniczy śp. Leon Eckert.

Zmarły urodził się 13 maja 1869 r. w Poznaniu jako syn przemysłowca Ludwika Eckerta. Po ukończeniu gimnazjum im. Bergera w Poznaniu, udał się na studia do wyższej szkoły budowniczych w Wrocławiu, którą z chlubną ukończył predykacją. Powróciwszy do rodzinnego miasta pracował przez szereg lat u urzędowego architekta i budowniczego Rakowicza w charakterze technika, a później zajął odpowiedzialne stanowisko w przedsiębiorstwie budowniczego śp. L. Frankiewicza. Przejściowo jako kierownik, zatrudniony był w Ostrowie u budowniczego p. Pawlickiego.

W r. 1901 usamodzielnia się w Poznaniu, wykonując cały szereg poważnych prac. Przedsiębiorstwo swe — oparte na zdrowych zasadach, prowadzi długie lata — i dopiero niedawno, wskutek nadwątłonego zdrowia zniewolony został je zwinąć.

Ś. p. Eckert — po za swą pracą zawodową brał bardzo ruchliwy udział w życiu społeczno-narodowym, gdzie dużo położył zasług. Był długoletnim członkiem Korporacji Budowniczych Poznańskich „Strzecha” — przez 5 lat prezesem, a od 1929 r. członkiem honorowym. Jako długoletni członek zasłużył się wybitnie około spolszczenia i podniesienia organizacji budowniczych. Zmarły brał wybitny udział w Powstaniu Wielkopolskim i w organizowaniu Straży Ludowej, za co nagrodzony został „Krzyżem Waleczności”. Długie lata piastował urząd prezesa Tow. Uczestników Powstania Wlkp. Dzieln. Zamek — III, a ostatnio zamianowany został honorowym członkiem. Był też współzałożycielem i prezesem R. N. „Materjału Budowlanego” Sp. Akc., członkiem zarządu Zw. Pracodawców na wojew. Poznańskie, członkiem Bractwa Kurkowego, członkiem zarządu Izby Rzemieślniczej itd.

Nie mniej gorliwie pracował zmarły na niwie śpiewaczej. Należąc do „Kola Śpiewaczego”, obchodził niedawno swe 25-lecie członkostwa otrzymując w uznaniu zasług dyplom oraz cenny upominek.

Zmarły pozostawił żonę z domu Komendzińska oraz troje dorosłych dzieci. Przed 3 laty doznał śp. Eckert jubileuszu 25-lecia pożycia małżeńskiego, która to uroczystość, stała się okazją wykazania się dużej sympatii w szerokich kołach obywatelstwa poznańskiego.

Ujmującego obejścia, wyzbyty egoizmu, pełen prostoty, i choć zazwyczaj zamknięty w sobie, lecz zawsze równy i pogodny, kładł śp. Eckert w pracę swą całe swoje życie, całą energję, całą potrzebę ofiary i oddania się dobrej sprawie.

Zgon Jego budził pełne głębokiego żalu echo wśród licznych przyjaciół i znajomych, którzy cenili wysoko jego niezwykłą indywidualność i najwyższemu współczuciem otaczają smutkiem dotkniętą rodzinę. Cześć Jego pamięci!

Pogrzeb odbędzie się dzisiaj popoł. o godz. 4 z domu żałoby przy św. Marcynie 61 na cmentarz świętomarciński przy ul. Bukowskiej.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Pokłosie akcji obniżania cen

Ogromnie nas ubawił widok nalepek, umieszczonych na oknach wystawowych, nalepek, podających w całej rozciągłości tekst komunikatu ministerjalnego o zakończeniu rządowej akcji obniżania cen. Nalepki te mają na celu przełamanie „strajku kupujących”. Głoszą urbi et orbi, że dalszej niżki cen niema co się spodziewać i że lepiej kupić dzisiaj, niż jutro, bo nie wiadomo, czy jutro towar nie podrożeje. W oknie wystawowym pewnego „wielkiego magazynu” przy Placu Wolności widnieje wymowny w lakonicznej swej formie, napis: „Taniej?... Niemożliwe!”

Napisy te i nalepki stanowią pokłosie rządowej akcji obniżania cen. Przemysłowcy i kupcy odetchnęli! Wreszcie będzie można spodziewać się, że ludzie zaczną kupować. Dotychczas bowiem klientela pod wrażeniem akcji rządowej wstrzymała się od zakupów, spekulując na niżkę. Nie twierdzimy, aby „strajku kupujących” nie było, gdyby nie było akcji rządowej: zawsze, gdy jest baissa, ludzie oczekują jej zakończenia, aby kupować, gdy ceny osiągną minimum. Natomiast nie ulega wątpliwości, że rządowej akcji obniżania cen kupiectwo ma do zawdzięczenia, iż „strajku kupujących” przybrał wyjątkowo groźne rozmiary. Ot i cały efekt szeroko reklamowanej akcji.

Nie ludźmy się. Rząd, zdaniem naszym, jak zresztą i zdaniem kół gospodarczych, nie przyczynił się do niżki cen. Że tak było istotnie, t. j., że ruch cen z ostatnich tygodni nie był wynikiem nacisku zewnętrznego, lecz, że kształtował się pod wpływem czynników rynkowych, świadczy o tem wymownie fakt, iż tam, gdzie wspomniane czynniki tego wymagały, ceny w tym samym okresie zmieniły kierunek swego ruchu i wykazały tendencję zwykłą, bez względu na wolę i założenie kierowników akcji rządowej.

Tak więc „oddziaływanie” na ceny towarów nie-skartelizowanych nie było niczem innym, jak otwieraniem drzwi otwartych. A ceny kartelowe? Obniżenie cen kartelowych było tak znikome, że niemal nie miało praktycznego znaczenia. Organ Stowarzyszenia Kupców Polskich „Tygodnik Handlowy” pisze na ten temat w nrze 14-tym z dnia 2-go b. m.:

„W fakcie tym (nikłej, nazbyt nikłej obniżki cen kartelowych) odbiorcy karteli dopatrują się świadectwa umiarkowanej kalkulacji, a przeciwnicy — słabości rządu w stosunku do przemysłu skartelizowanego”.

Słuszne spostrzeżenie! Jeśli zaś chodzi o taką akcję, jaka istotnie dodatnio wpłynęłaby na niżkę cen, mianowicie o akcję obniżenia cieżarów publicznych, rząd nietylko jej nie podjął, lecz — wręcz przeciwnie — działał w odwrotnym kierunku, o czym świadczą:

1) podwyższenie ceny zapatek, 2) uchwalenie funduszu drogowego, 3) uchwalenie 10-proc. dodatku do podatków, 4) rozszerzenie monopolu spirytusowego na ocet, 5) podwyższenie ceny cukru pozakontyngentowego, 6) podniesienie stawek w podatku wyrównawczym przy równoczesnym rozciągnięciu go na woj. małopolskie i zachodnie.

Zaiste, dziwne upodobanie do paradoksów!

Krótkie informacje gospodarcze

— W jesieni ub. r. zakupiła Rosja ok. 20.000 świń hodowlanych w Niemczech; jak prasa niemiecka donosi, pragnie na wiosnę b. r. zakupić taką samą ilość świń w Niemczech.

— Prezesem podpisanej w tych dniach konwencji węglowej dąbrowsko-krakowskiej wybrany został dyr. inż. Markiewicz. Poza tem w skład prezydium konwencji weszli: dyr. Przedpełski, dyr. Malpliat i p. Czerlunczakiewicz — w charakterze wiceprezesów.

— Wywóz koni z Polski w r. 1930 wyniósł 51.017 sztuk na sumę 13.658.000 zł., w r. 1929 zaś — 20.843 szt. za sumę 6.848.000 złotych.

— Koleje żelazne włoskie w 1929/30 r. sprawozdawczym zużyły 2.849.249 ton węgla, z czego węgiel niemiecki zajął 93 proc. ogólnych dostaw dla kolei włoskich.

— Organizacja zakupów holenderskich kooperatywnych rolniczych postanowiła przystąpić do zakupu zboża sowieckiego. Decyzja ta jest tem dziwniejsza, że wspomniana organizacja niedawno głosiła hasło bojkotowania asowieckiego importu.

Wobec niemiecko-austrjackiej unii celnej

Forsowana przez Niemcy i Austrię unia celna jest dla Polski i sąsiadów naszych wypadkiem nader doniosłym, który zmusza do zastanowienia się, jakie stanowisko zająć wobec danego zagadnienia, aby przeciwdziałać jego skutkom zarówno doraźnym, jak i tym, które nas spotkają w przyszłości.

Doraźne skutki austriacko-niemieckiej unii celnej wyrażają się dla nas w tem, że Niemcy wyrugują nasz obecny eksport do Austrii. Unia ta pozatem w dalszej perspektywie przyczyni się do wzmocnienia stanowiska gospodarczego Niemiec na wschodzie Europy, co będzie z oczywistą stratą dla naszego promieniowania na sąsiadów. Z tych względów nie możemy obojętnie śledzić za postępowaniem zbliżania się Niemiec do Austrii, a w dalszej konsekwencji i do innych naszych sąsiadów, którzy potem wystawieni będą na bezpośrednie oddziaływanie Niemiec.

Niemcy twierdzą, że unia ich z Austrią jest wywołana potrzebami gospodarczymi i że uważają ją należy jako jeden z kroków ku ogólnie-europejskiej unii celnej. Otóż, w rozpatrywaniu środków zaradczych przeciwko ujemnym skutkom omawianej unii celnej, naszym zdaniem, należałoby iść po niemieckiej linii rozumowania, t. j. aby na ich unję celną odpowiedzieć również unją celną tych państw, których interesy będą narażone na straty przez unję niemiecko-austrjacką.

Bezspornie obok Polski na rynku austriackim dużych strat dozna również Czechosłowacja, dlatego też państwa te skazane są siłą rzeczy do wspólnego obmyślenia środków zaradczych, a w danym wypadku do zastanowienia się nad kwestją wzajemnej unii celnej.

Już we wrześniu roku ubiegłego pisaliśmy na tem miejscu w związku z warszawskimi obradami państw rolniczych, że jest rzeczą godną zastanowienia i wystudjowania kwestja unii celnej na południowym wschodzie Europy jako przeciwwaga ekspansji niemieckiej. Tutaj problem ten podnosimy na nowo, ponieważ jest on już naszym zdaniem, zupełnie dojrzały wobec konkretnych poczynań niemieckich. Im Polska dłużej będzie się ociągała ze zrealizowaniem tej ważnej kwestji, tem więcej atutów mieć będą Niemcy w kierunku pozyskania dla swej unii krajów dalszych poza Austrię.

Jeżeli więc Niemcy forsują na swój sposób przebudowę struktury gospodarczej Europy, to nie należy dać im

zbyttno wyprzedzić. Tak jak byliśmy inicjatorami konferencji warszawskiej państw rolniczych i wynikłego stąd porozumienia, tak obecnie powinniśmy zainicjować zaszachowanie austriacko-niemieckiej unii celnej takimi samymi poczynaniami.

Kto wie, czy tworzenie unii celnych między państwami, poniekąd drogą układu stosunków gospodarczych zdaniem na wzajemną współpracę, nie stanowiłoby wzięcia punktu zwrotnego ku lepszemu w kształtowaniu się obecnego kryzysu gospodarczego, którego jedną z przyczyn jest zbyttnie rozparcelowanie celne Europy. Oczywiście, obszar celny nie jest kwestją obojętną dla możliwości rozwoju natężenia pracy gospodarczej, zwłaszcza w warunkach wybujałego protekcjonizmu celnego, z jakim ma się do czynienia obecnie. Im państwo ma obszerniejszy własny rynek, wewnątrzny, tem łatwiej mu regulować własną wytwórczość. Ponieważ unie celne powodują rozszerzenie wewnętrznego rynku zbytu, przeto uważać je należy jako środek zaradczy na protekcjonizm celny.

Oczywiście, pozostaje dla nas kwestja otwarta, z kim zawrzeć unję celną. Wyżej poruszyliśmy, że Polska i Czechosłowacja wspólnie powinny o tem pomyśleć, bardzo jednak jest wskazane, aby w orbitę tych poczynań wciągnąć również i inne państwa, które, jeżeli się tak wyrazić, są „do wzięcia”, to znaczy, że ewentualnie przez wejście z nimi w stosunki z tego zakresu można uprzędzić przed naciśnięciem Niemców, którzy narazie są zaabsorbowani odparciem ataku opinii europejskiej przeciw ich unji.

Jest rzeczą również godną zastanowienia, czy zamiast bezpłodnie zwalczać niemiecko-austrjacką unję celną na drodze dyplomatycznej, nie lepiej przystąpić do tworzenia unii wśród pozostałych państw europejskich, przenosząc w ten sposób przeciwdziałania na teren ekonomiczny. Tak czy owak, unia celna w dobie obecnej, w okresie nieznanego dotąd przesilenia ekonomicznego, jest zagadnieniem w swym ciężarze gatunkowym bardziej ekonomicznym niż politycznym i dlatego, zdaje się, przeciwdziałanie polityczne nie przeszkodziłby zawarciu unii niemiecko-austrjackiej, natomiast owocne będą poczynania ekonomiczne z zakresu tych samych środków, których używa strona przeciwna. Dla polskiej inicjatywy w tym względzie jest obecnie rozległe pole do działania. C.

KRONIKA GOSPODARCZA

Przed Targami Poznańskimi

(t) **Interesujące zjawisko gospodarcze.** Normalnym zjawiskiem kryzysu gospodarczego jest zmniejszenie pokwności na artykuły i świadczenia niecodziennej potrzeby, a przedewszystkiem mające związek z kulturą. Jaskrawym tego przykładem jest kryzys książki i teatru. Można się spodziewać, że w tych samych warunkach pozostaje przemysł muzyczny. Jednakowoż zagraniczne koła wytwórców instrumentów muzycznych, po zbadaniu stosunków, doszły do wniosku, że rynek polski jest dostatecznie chłonny dla ulokowania poważnej partji fortepianów i pianin. Z tej racji najważniejsze firmy czeskie i estońskie pertraktują z Targami Poznańskimi o stoiska na swoje wyroby, dostosowując ich ceny do warunków finansowych ludności polskiej.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Sprzedaż surowców niezwiązanych z produkcją.** Zdarzają się wypadki, że przedsiębiorstwo przemysłowe odsprzedaje nabyte surowce lub materiały pomocnicze, względnie trudni się sprzedażą artykułów nie wchodzących w zakres jego produkcji np. przedziałnia sprzedaje bawełnę, cukrownia sprzedaje węgiel, nawozy sztuczne i t. p. Obrót uzyskany z tego rodzaju sprzedaży nie stanowi obrotu przedsiębiorstwa przemysłowego, lecz obrót przedsiębiorstwa handlu towarowego. W razie stwierdzenia podobnych obrotów w przedsiębiorstwie, przemysłowemu, przedsiębiorstwo to w myśl okólnika ministerstwa skarbu z 11. 3. r. b. Nr. DV. 3058/4 winno wykupić dwa świadectwa przemysłowe: jedno na przedsiębiorstwo przemysłowe, drugie na przedsiębiorstwo handlu towarowego, podatek zaś przemysłowy od obrotu, winien być wymierzony odrębnie od obrotu przedsiębiorstwa handlowego. Wyjaśnienie to nie narusza postanowień okólnika z 5 stycznia 1928 r. nr DV. 7558/4 w myśl których cukrownie zostały pod pewnymi warunkami zwolnione od nabycia odrębnych świadectw przemysłowych na handel towarowy węglem, nasionami i nawozami sztucznymi, (a)

(p) **Odsetki prolongacyjne.** Odsetki za dyskont weksla, pobrane przez sprzedawcę przy sprzedaży towaru za weksle nie są potrącalne od przychodu brutto i stanowią w całości obrót, podlegający opodatkowaniu. Okoliczność, że weksle zostały następnie przez sprzedawcę zdyskontowane, a pobrane odsetki w całości lub w części zużyte na pokrycie kosztów dyskonta, jest bez znaczenia. Taksamo nie są potrącalne od przychodu brutto odsetki pobrane przez sprzedawcę przy sprzedaży towaru na kredyt bez przyjmowania weksli. Natomiast t. zw. odsetki prolongacyjne, t. j. odsetki pobrane w razie sprolongowania terminu płatności weksla przez przyjęcie nowego weksla lub odsetki zwłoki, pobrane od nabywców towarów w powodu niezapłacenia w terminie umówionym pokredytowanej ceny kupna nie stanowią obrotu podlegającego opodatkowaniu (okólnik min. skarbu z 10 marca rb. Nr. DV. 2938/4). (a)

Z KRAJU

(k) **Zmiany w taryfie towarowej.** W dniu 24 marca zostały ogłoszone i wprowadzone w życie liczne zmiany w taryfie towarowej kolei normalnotorowych, uwzględniające większość życzeń komitetu taryfowego państwowej rady kolejowej. Do najważniejszych zmian należą niżki dla przewozu warzyw, wełny, owoców jagód, maszyn rolniczych, rudy żelaznej, niżki dla eksportu papieru; szczególne niżki udzielono na przewóz drzewa do tartaków, forniarów, eksport papierówki i drzewa tartego przez porty i eksport obrzynków ze skór ludziej szkła. Również zaszła potrzeba odpowiedniego przerobienia taryfy: polsko- sowieckiej i niemiecko-polsko- sowieckiej wskutek wprowadzenia na kolejach sowieckich nowej taryfy towarowej od dnia 1 stycznia r. b. Prace związane z tem są już na ukończeniu i nowe wydanie obydwu taryf spodziewane jest w najbliższych dniach.

(k) **Wyjazd delegacji przemysłowców polskich do Z. S. R. R.** W poniedziałek, 13 bm. wyjeżdża z Warszawy pod przewodnictwem wiceprezesa rady nadzorczej

„Polrosu” p. Andrzeja Wierzbickiego wycieczka przemysłowców polskich, reprezentujących galeje: chemiczną, ściśle przemysłową nowozw sztucznych, metalową, fabryki obrabiarek, taboru kolejowego i maszyn włókienniczych oraz przemysł tekstylny. W wycieczce biorą pozątem udział przedstawiciele „Polrosu”, którzy uczestniczyć będą w walnym zgromadzeniu S. A. Sowpołtorg w Moskwie w dn. 17 b. m. W skład uczestników wycieczki wchodzi pp. prezes Andrzej Wierzbicki, Zofja Sokółowska, prof. H. Tenenbaum, dyr. Zalewski Andrzej, prezes Fedor Weinschenck, prof. J. Piotrowski, dyr. A. Mieszczanowski, prez. Edw. Brygiewicz, dyr. Artur Szeu-nert, inż. Wł. Leśniewski, dyr. M. Kozerski, dyr. J. Kasperowicz, inż. T. Lewiński oraz inż. W. Stawnicki. Delegacja zabawi z Z. S. R. R. około 2 tygodni i w tym czasie zwiedzi centra przemysłowe szczególnie te, w których wybitnie uwytadnia się realizacja „piatiletki”. Przemysłowcy polscy zbadają również możliwości nawiązania bardziej ożywionych stosunków handlowych w dziale manufaktury, przemysłu chemicznego i metalowego.

(k) **Eksport polski w marcu 1931 r.** Według dotychczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczących handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej i w. m. Gdańska wywóz w marcu r. b. przedstawiał się jak następuje: wywieziono w marcu r. b. 1.367.786 tonn towarów. Wartość wywozu wyniosła 163 827 tys. zł. W porównaniu do lutego wywóz zwiększył się w wadze o 121.803 t. w wartości o 28.863 tys. zł. Najważniejsze zmiany w wywozie są następujące: Zwiększył się wywóz artykułów spożywczych (o 12,1 milj. zł) w szczególności jaj (o 5,5 milj. zł), cukru (o 4,9 milj. zł) Wywóz trzody chlewniej wykazuje zmniejszenie (o 1,3 milj. zł) przy zwiększeniu jednak wywozu koni (o 0,5 milj. zł) oraz bydła rogatego (o 0,7 milj. zł). Nadto wzrósł wywóz skór surowych (o 0,9 milj. zł). Następnie zwiększył się wywóz drzewa (o 2,7 milj. zł), w szczególności bali, desek i lat (o 1,3 milj. zł) oraz podkładów kolejowych (o 0,6 milj. zł). Zwiększenie wykazuje dalej wywóz paliwa (o 1,8 milj. zł), w tem węgla (o 1,3 milj. zł), wywóz nawozów sztucznych (o 1,3 milj. zł), a nadto wywóz metali (o 7,9 milj. zł), przyczem wzrósł szczególnie wywóz cynku (o 3,0 milj. zł), ołowiu (o 1,3 milj. zł), szyn żelaza i stali (o 1,6 milj. zł). Wreszcie wzrósł wywóz materiałów i wyrobów włókienniczych (o 1,5 milj. zł), w szczególności przędzy bawełnianej (o 0,2 milj. zł) oraz przędzy wełnianej (o 0,8 milj. zł), jak również tkanin bawełnianych (o 0,3 milj. zł) oraz tkanin jedwabnych (o 0,7 milj. zł).

(k) **Zatwierdzenie orzeczenia komisji arbitrażowej o obniżeniu płac.** P. minister pracy i opieki społecznej nadał moc obowiązującą orzeczeniu komisji arbitrażowej w sprawie obniżenia zarobków w kopalnictwie kruszcem o 6 proc. dla robotników i o 3 proc. dla kobiet. Decyzję tą powziął p. minister w związku z wypowiedzeniem pracy w tej galezi przemysłu i możliwością obniżenia zarobków przez pracodawców o 15 proc.

Z ZAGRANICY

(z) **Pogorszenie się sytuacji hutnictwa niemieckiego na Śląsku.** Położenie hutnictwa niemieckiego pogorszyło się w lutym i w pierwszej połowie marca w dalszym ciągu. W związku z tem obniżył się stan zatrudnienia hut niemieckich tak dalece, że w niektórych przedsiębiorstwach wynosi zaledwie 30 proc. normalnego. Napiw zamówień w ostatnich tygodniach nie pozwala na wysnuwanie zbyt optymistycznych przewidywań na najbliższą przyszłość. Obecne posiadane zamówienia wystarczą zaledwie na dwa miesiące pracy. Również produkcja surowki stale zmniejsza się, a napiw zamówień zagranicznych kształtuje się coraz bardziej niepomyślnie. W sferach hutnictwa niemieckiego poważnie zanepokojenie wywołała wiadomość, iż wobec zmniejszonych przewozów na kolejach program inwestycyjny na następny rok budżetowy ulegnie poważnemu zmniejszeniu.

(z) **Proces o złoto wartości 5 milj. dolarów.** W dniu 6 kwietnia rozpoczęła się w sądzie federalnym amerykańskim sprawa wniesiona przez Bank Francuski o 5 milj. dolarów w sztabach złotych, przesłanych w r. 1924 do Stanów Zjednoczonych przez rząd sowiecki. Bank Francuski utrzymuje, iż to złoto należy do niego, i że było ono skonfiskowane w r. 1917.

(z) **Dochody i produkcja zakładów Forda.** Dochody zakładów samochodowych Forda w r. 1930 wyniosły 44.460 823 dol. wobec 81.798.861 dol. w r. 1929. Zakłady w Detroit, oraz wszystkie przedsiębiorstwa Forda w innych krajach w miesiącu marcu rb. wyprodukowały 99.035 samochodów, wobec 85.109 samochodów w miesiącu lutym. Należy zaznaczyć, iż w marcu 1930 r. zakłady Forda wyprodukowały 169.045 samochodów. Produkcja zakładów w pierwszym kwartale 1931 r. wyniosła 239 326 samochodów, wobec 400.700 w tym samym okresie czasu roku poprzedniego.

Pamiętaj o Komitecie niesienia pomocy bezrobotnym — Nowy Rynek 13, telefon 55-88 — P. K. O. 213 005.

Ofiary składać też można w naszej administracji.

SPORT

Jedenasty bieg „Kurjera Poznańskiego”

Puchar zdobył po raz drugi Kusociński z „Warszawianki” — Janowski z „Sokoła” przybył jako drugi

Tegoroczny, jedenasty z kolei, bieg o puchar wędrowny „Kurjera Poznańskiego” odbył się w tym samym terminie co druga, podobna konkurencja, a mianowicie — bieg katowickiej „Polonii”. Dlatego też, siłą rzeczy, zabrakło na starcie wielu długodystansowców śląskich, a biegacze innych ośrodków sportowych również podzielili się, co przyczyniło się do uszczuplenia stawki zawodników. Nie bez wpływu są tu również obecne ciężkie warunki ekonomiczne kraju, które uniemożliwiają wielu klubom obciążenie poszczególnych konkurencji zamiejscowych. W tych okolicznościach zgromadzenie 70 uczestników na starcie należy uważać w naszych warunkach za duży sukces, zwłaszcza, że nie zbrakło nikogo z pośród miejscowych, najwybitniejszych biegaczy.

Tym razem trasa była nieco dłuższa i wynosiła niemal 5 km, dochodząc aż poza pływanię związkową. Na całej przestrzeni ustawiono specjalnych torowych, którzy wskazywali drogę zawodnikom, co wykluczało wszelkie omyłki. Ponadto bardzo szczęśliwe było posunięcie, że pozwolono widzowi obserwować większe fragmenty początkowej i końcowej fazy biegu — zatem najciekawsze jego momenty. Organizacyjni POZLA wywiązały się doskonale ze swego zadania, co podkreślamy z pełnym uznaniem. Kierownikiem zawodów był wiceprezes POZLA p. Ryszczewski, a sędzią głównym — p. prezes Głuska. Funkcję startera pełnił p. „por. Lapiński, komendant naszego „ośrodka”.

Po meczu hazeny — o którym piszemy w odpowiednim dziale — odbył się apel wszystkich zawodników we wspólnie ćwiczeni sokolej. Następnie wyruszone w zwartym szeregu na start i po udzieleniu biegaczom informacji co do trasy — cała stawka ruszyła w dystans. Po 200 m na czoło wychodzi Kusociński, obejmując prowadzenie, a za nim podążają Miałka, Kluge, Jakubowski i i. Przed trybunami przelatują wszyscy już wyciągnięci wążem, który wydłuża się coraz bardziej. Za boiskiem Kusociński zwiększa tempo i oddala się od swych przeciwników. Za nim biegnie w pewnej odległości (utrzymuje się wciąż w granicach stu metrów) grupa, składająca się z Jakubowskiego i Janowskiego z „Sokoła”, Miałka i Robińskiego z „Warty”, oraz Kluge z „S. M. P.”; tu znów następuje większa przerwa przez cały czas i dopiero — podąża reszta.

Walka o czołowe miejsca rozgrywa się pomiędzy pięciu wymienionymi powyżej zawodnikami. W połowie trasy wychodzi jako drugi Janowski i utrzymuje się na tem stanowisku do końca; na trzecie miejsce — już w drodze powrotnej na boisku — wysuwa się Kluge, a Robiński bije na finiszu swego koleżę klubowego, Miałka. Jakubowski pozostał jako szósty; ponieważ był trochę przeziębiony, nie mógł zdobyć się na większy wysiłek.

Rezultaty techniczne całego biegu są następujące: 1) Kusociński (Warsz.) w 18 m. 24.8 s. (zdobył puchar wędrowny, złoty sygnet z herbem m. Poznania, oraz większą złotą plakietę); 2) Janowski z „Sokoła” (mniejsza plakietka złota, oraz srebrna papierosnica, dar firmy St. Frankowski); 3) Kluge z „SMP” (wielki złoty żeton, oraz puchar wędrowny „SMP”); 4) Robiński Jan z „Warty” (mniejszy złoty żeton, oraz puchar wędrowny „Warty”); 5) Miałka z „Warty” (mały złoty żeton); 6) Jakubowski z „Sokoła” (mały złoty żeton); 7) Bartkowiak z „Sokoła” (duży srebrny żeton); 8) Bronisławski z „AZS” (duży srebrny żeton); 9) Górka z „SMP” (mały srebrny żeton) i 10) Piotkowiak z „SMP” (mały srebrny żeton). Ponadto nagrodę firmy „Stomil” Poznań-Staroleka (puchar dla towarzystwa, które zgłosi największą ilość zawodników na starcie) dostał poznański okręg „Sokoła”, tort firmy Ruprycht — Muszyński z Poznańskiego „Sokoła”, żeton „Korony” — Kaczmarek Miecz. i dyplom T. M. M. — Matysik. Co do żetonów ofiarowanych przez „HCP” — komisja sędziowska zdecydowała komu je przyznać.

Dalsze kolejno miejsca zajęli: 11. Olszewski Zdz. z „Warty”, 12. Kościelniak Wal. z „K. P. W.” Jarocin, 13. Dreger T. z „S. M. P.” Mur. Gośl., 14. Maciejewski St. z „S. M. P.” Mager Ed. z „Sokoła”, 15. Muszyński Wł. z „Sokoła”, 16. Muszyński J. z „Sokoła”, 17. Wiśniewski J. z „Sokoła”, 18. Wągrowiec, 19. Matecki M. z „Sokoła” Żabikowo, 20. Kaczmarek K. z „Warty” 20. Kaczmarek M. z „Korony”, 21. Kajdan P. z „S. M. P.” Gut-towy, 22. Kamiński Wł. z „S. M. P.” 23. Krawczyk M. z „S. M. P.” Geyer Łódź, 24. Wiciak Fr. z „S. M. P.” Wiry, 25. Kąkolowski Ant. z „Sokoła”, 26. Mordziński K. z „Kruscheender” Pajhanice, 27. Jarmużek J. z „Druż. Błękitnych”, 28. Panowicz St. z „Sokoła”, 29. Stróżyk J. z „Warty”, 30. Matocki A. z „Sokoła”.

Na zakończenie odbyło się rozdanie nagród. Piszemy o tem na innym miejscu.

Automobilizm

Jazda pętlicowa Automobilklubu Włkp. na dystansie 298,4 km wymagała od 16 biorących udział zawodniczek i zawodników utrzymania przez cały bieg, przednio zadeklarowanej szybkości. Trasa składała się z trzech pętlic, których punktem wyjściowym i końcowym był lokal A. W. przy ul. Matejki; na tych pętlicach ośmiu komisarzy w tajnych punktach kontrolowało czas przejazdu wozów, przy czym przedwczesny wzgl. spóźniony przejazd przynosił punkty karne. Na pierwszej pętlicy najmniej punktów miał p. Skibiński (4), dalej p. Sokółowska (5), oraz pp. Falkowska i Kwiatkowski (po 6). Po drugiej prowadzenie obejmuje p. Sokółowska (8), 2) p. Falkowska (11), 3) p. Rychter (13), by w ostatecznej punktacji zwyciężyć w tej samej kolejności, mając: p. Sokółowska na „Pradze” 10 pkt., 2) p. Falkowska na „Pradze” — 13 pkt., 3) p. Rychter na „Alfa Romeo” — 17 pkt. Jazdę, której komandorem był p. Głowiński, ukończyło 15 zawodników. Organizacja sprawna. Puchar firmy „Sokol” zdobyła tem samym zwyciężczyni konkurencji. (wz)

Słynny wyścig na przestrzeni 1000 mil (1635 km) z Brescia do Rzymu i z powrotem wygrał Carracciola (Mercedes-Benz) w czasie 16 godzin 10:10. (tel. wł.)

Gry sportowe

Hazena. Warszawa. „Polonia” i „L. K. S.” 1:1. Spotkanie towarzyskie wykażało, że siły obu zespołów są równorzędne. W „LKS” dobry był atak, przy czym wyróżniła się Kwaśniewska, zdobywając jedyny punkt, oraz Głazewska. Dla „Polonii” bramkę uzyskała Smidztówna. (tel. wł. — ts)

Poznań. „Warta” i „AZS” 14:1 (5:0). Spotkanie towarzyskie, rozegrane jako przedmecz na boisku „Sokoła” w ramach biegu o puchar wędrowny „Kurjera Poznańskiego”, przyniosło wysokie i zasłużone zwycięstwo „Warcie”. „AZS”, który wystąpił w osłabionym składzie, przedewszystkiem bez Jasieńskiej, ustępował znacznie „Warcie” zwłaszcza pod względem technicznym. Kilka punktów stracił z winy swej bramkarki. Wyróżniła się Niewodowska z „Warty”. Sędziował b. dobrze p. chor. Adamczak. (in)

Mistrzostwa kl. A w koszykówce P. O. Z. G. S. rozpoczęły się w niedzielę. „AZS” pokonał „Wartę” 45:8 (26:6), mając dużą przewagę. Zwycięzcy wystąpili w osłabionym składzie bez Smigaj i Patrzykonta. (in)

Hokej na trawie

„Warta” i „Czarni” 2:2 (1:1). Spotkanie towarzyskie, oczekiwane z wielkim zainteresowaniem po ostatnich sukcesach „Czarnych” na Śląsku, nie przyniosło rozstrzygnięcia. Gra była obustronnie bardzo zacięta. Bramki zdobyli: dla „Warty” Kąmierzczak i samobójcza, dla „Czarnych” Bertrand i Bzowy. (in)

„Lechia” i „Venetia” (Ostrów). Zapowiedziane spotkanie towarzyskie nie odbyło się wskutek odmowy „Venetii”. (in)

Lekka atletyka

Sztafeta szwedzka (400, 300, 200 i 100 m), rozegrana podczas biegu o puchar „Kurjera Poznańskiego”, zgromadziła na starcie 3 zespoły: „Warty” (w składzie: Biniakowski, Marciniak, Stawiński i Wojtkowiak), „AZS” (Stanisławski, Piechocki, Konieczny i Adamski), oraz „Sokoła” (Holasz, Andraszewski, Adamczewski i Kubiak). Zwycięstwo odniósł zastępstwo zespół „Warty” w czasie 2:07 min., 2) „AZS” o 20 m, 3) „Sokol”. Wspólnie biegi zwłaszcza Biniakowski, który tyle nadrobił, że inni przeciwnicy „Warty” na krótszych dystansach mieli trudności nie do przewyższenia i zdołali się tylko nieco zbliżyć, specjalnie „AZS” dzięki Piechockiemu. (in)

Bieg na przelaj o puchar „Polonii” zgromadził w Katowicach na boisku „Pogoni” tłumy publiczności. Bieg ten odbył się w trzech kategoriach, a mianowicie: w klasie seniorów na dystansie 5000 km, juniorów 2 km, oraz dla pań na dyst. 1200 m. W klasie seniorów zwyciężył Petkiewicz (Warsz.) w czasie 18:18 (miał metę zupełnie wyczerpany), 2) Kabut (Pogoń) o 10 m w tyle, 3) Bremer (Pogoń) o metr za drugim, 4) Hartlik (Stadion), 5) Grzesik (Stadion), 6) Zdz. Motyka (3 psp), 7) Rakoczy (Szop). W klasie juniorów zwycięstwo odniósł Strach (SMP-Kat.) w czasie 12:25, 2) Orłowski (SMP-Swiętochł.). W biegu pań wygrała Kilo-sówna (Pogoń) w czasie 6:32 po raz trzeci, zdobywając tem samym puchar na własność, 2) Sznacówna (Pogoń), 3) Grzesikówna (Stadion). Orłowska biegu nie ukończyła. W punktacji drużynowej po raz trzeci zwycięstwo odniósł „Stadion” (Król. Huta) 157 pkt., 2) „Pogoń”-Katowice 155 pkt., 3) „Sokol”-Kat. II. (tel. wł. — ek)

Bieg na przelaj „Lechji” wygrał Szary. W biegu na przelaj „Hasmonei” na dyst. 3000 m wygrał Jaworski (Pogoń) w czasie 11:54.4. (tel. wł.)

Bieg na przelaj o puchar magistratu w Warszawie odbył się w niedzielę na trasie 4000 m. Zwycięstwo odniósł Włodarczyk (Polonia) w czasie 14:40.8, 2) Adamczyk (Orzeł), 3) Trzciniński (Orzeł). W ogólnej drużynowej punktacji zwyciężył „Orzeł”. (tel. wł. — ts)

Motocyklizm

Otwarcie sezonu „Ujji” odbyło się z udziałem przeszło 30 maszyn, z których

22 wzięły udział w sprawnie przeprowadzonym kilometrze lancé, na szosie pod Szamotułami. Doskonały czas, bo lepszy od dotychczasowego rekordu Polski (142 km/godz.) uzyskał Nagengast na „Rudge T. T.” 500 ccm, z średnią szybkością 143,5 km/godz., drugim był Milbradt na „Sarolea” 500 ccm — 118,8; trzecim Turkiewicz na „A. J. S.” 350 ccm — 112,1. W klasie motocykli z przyczepkami: 1) Fiedler na „Rudge” 500 ccm — 78,1; 2) Petersowa na „Harley Dawidson” 1200 ccm — 74,8. (wz)

Piłka nożna

Niedzielne spotkania ligowe. Kraków. „Wisła” i „Warta” 4:1 (0:1). Przy pięknej pogodzie zebrało się na boisku „Wisły” około 5000 widzów. Goście sprawili miłą niespodziankę, ale jedynie do pauzy. Gra przez cały czas była bardzo ciekawa, stała na wysokim poziomie i nie posiadała żadnych cech brutalności. Zaraz od początku goście uzyskują przewagę, atakując bardzo niebezpiecznie, głównie prawą stroną — Kniola i Radojewski; ta para wraz środkowym Szerfem II przeprowadza bardzo efektowne kombinacje. W 15 min. wypuszczony Radojewski centruje niebezpiecznie i z tego podania Kniola ma okazję uzyskania bramki, jednak przelaz. Zkolei atakuje „Wisła”, lecz strzał Adama trafia w słupek. Następują znów bardzo groźne akcje „Warty” — wszystkie niewykorzystane. W dalszym ciągu dobry w tym dniu Fontowicz wyjaśnia szereg niebezpiecznych sytuacji, parując m. i. szczęśliwie ostrą strzał Kisielińskiego. W 20 min. znów groźna sytuacja pod bramką „Warty”; Fontowicz wybiega, a Kisieliński strzela, ale tuż obok słupka. „Wisła” uzyskuje chwilową przewagę i atakuje zawzięcie. W 30 min. Kniola strzela ostro, jednak bez skutku, a chwilę później Radojewski podaje ładnie piłkę, wskazuje strzał Banaszewicza idzie w słupek. Wreszcie w 31 min. po pięknej akcji Radojewskiego, który mija obronę — Kniola „bombą” nie do obrony zdobywa prowadzenie. Następują zmienne ataki obustronne, przy czym Balcer przelaz w 34 min. z pewnej pozycji, a kilka minut potem Radojewski chybia w analogicznej sytuacji. — Po pauzie „Wisła” z miejsca atakuje i wkrótce nieporozumienie obrony „zielonych” wykorzystuje Lubowiecki, zdobywając wyrównanie. W trzy minuty później strzał Kisielińskiego broni Fontowicz. Następują dalsze ataki gospodarzy, dla których po centrze Balcera Kisieliński głową uzyskuje drugą bramkę. „Wisła” gra bardzo ambitnie i naciera w dalszym ciągu; goście ograniczają się w tym okresie do nielicznych, choć niebezpiecznych przebojów. Pięknie inscenizowana akcja Kniola-Radojewski nie daje wyniku. Następuje atak „Wisły”; Rejman podchodzi pod bramkę, Fontowicz wybiega, nieszczęśliwie, strzał broni rękoma Scherfke I, a z karnego Kisieliński zdobywa trzecią bramkę. Zkolei goście uzyskują kilkuminutową przewagę, akcją jednak brak wykończenia, a ponadto na graczach „Warty” znać przemęczenie. W 30 m. z wolnego dla „Wisły” Kisieliński uzyskuje czwartą bramkę, przy czym nieco winy ponosi tutaj zdenerwowany Fontowicz. W ostatnich minutach obie strony mają możliwość uzyskania punktów. Pod koniec piękny strzał Banaszewicza broni Koźmin efektowną robinzonadą. — Wyróżnili się w „Warcie” oprócz wymienionej trójki (Scherfke, Kniola i Radojewski) Wojciechowski, oraz Fontowicz, który, poza wspomnianą już nieszczęśliwie przepuszczoną bramką, wywiązał się ze swego zadania bardzo dobrze. W „Wisła” spisał się doskonale Kotlarczyk II, Kisieliński i Koźmin; reszta — przeciętna. Sędziował dobrze p. Gulicz. (tel. wł. — ks)

Warszawa. „Lechia” i „Polonia” 2:1 (1:1). Wielką sensacją i zupełną niespodzianką była klęska „Polonii”; w dodatku przegrała ona zupełnie zasłużenie na własnym gruncie i to z najsłabszym zespołem ligi. Gospodarze wystąpili bez Seichtera, Alaszewskiego i Malika; dalej — lekceważyli przeciwnika, który braki techniczne nadrabiał ambicją, przy czym wyróżnił się najlepszy na boisku Pająk. Bramki zdobyli dla zwycięzców: Aseńko i Rusiecki, dla „Polonii” — Starzycki. Sędziował mjr. Loth. Publiczności — 2500 osób. (tel. wł. — ts)

Łódź. „LKS” i „Cracovia” 4:1 (2:0). Nasi sportowcy przeżywali moc wzruszeń na tym niedzielnym meczu, a radości mieli coniemiarą z powodu sukcesu „LKS”. Już w 9 min. uzyskuje Feja prowadzenie dla gospodarzy z centrujki Durki. W 37 min. Herbstreich, wykorzystując niezdecydowanie obrony, zdobywa drugi punkt. Po przerwie „Cracovia” rzuca się do ataku i w 3 min. Czarnik strzela nie do obrony pod poprzeczkę. Lecz już w trzy minuty później doskonały Herbstreich wywalca trzecią bramkę z podania Króla, a w 10 min. ten sam zawodnik, dobrze ustawiony, uzyskuje czwarty punkt, ustalając wynik dnia. „LKS” grał bardzo dobrze, natomiast „Cracovia” zawiadła, a na wysokości zadania stanęli jedynie Sperling i Otfinowski. Sędziował p. Nawrocki z Poznania. (tel. wł. — wk)

Łwów. „Ruch” i „Czarni” 2:1 (0:1). Zastępstwo zwycięstwo odniósł „Ruch”, przy czym „Czarni”, którzy w pierwszej połowie przeważali, uzyskując przez Chmielewskiego prowadzenie z rzutu karnego — opadli w drugiej części gry z sił. Bramki dla zwycięzców zdobyli Włodarczyk i Sobota. Goście zdecydowanie go-

Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe

tygodnik 8-stronny

bezpłatny

dodatek dla naszych abonentów.

rowali w drugiej połowie. Sędziował p. Rumpfer. Publiczności 1000 osób. (tel. wł.)

Tabela spotkań ligowych przedstawia się następująco (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek): 1. „Ruch” 4 p. (2, 7:1); 2. „Wisła” 4 p. (2, 9:3); 3. „LKS” 4 p. (2, 7:2); 4. „Polonia” 3 p. (3, 4:4); 5. „Cracovia” 3 p. (3, 6:7); 6. „Garbarnia” 2 p. (1, 4:1); 7. „Lechia” 2 p. (2, 2:6); 8. „Legja” 0 p. (1, 1:3); 9. „Czarni” 0 p. (2, 2:5); 10. „Warszawianka” 0 p. (2, 2:5); 11. „Warta” 0 p. (2, 1:5). „Pogoń” jeszcze nie grała.

O mistrzostwo kl. A POZPN. Poznań. „Sparta” i „Olimpia” 1:1 (1:0). „Sparta” jeszcze na kilka minut przed końcem prowadziła 1:0. Dopiero w 84 min. „Olimpia” wyrównuje z dość przypadkowego strzału Bentscha. Wynik odpowiada jednak przebiegowi gry. Obustronnie wyróżniły się obrony „Olimpii” do przerwy górowała nieco nad gospodarzami, zwłaszcza pod względem technicznym. Bramkę strzelił dla „Sparty” Graczyński. Sędziował b. dobrze p. Niziński. „Warta” i „HCP” 3:1 (1:1). Gra naogół nieciekawa i chwilami chaotyczna, zwłaszcza do przerwy. Zwycięstwo „Warty” zasłużone, cyfrowo jednak za wysokie. „HCP” wykazuje ogólny spadek formy, przedewszystkiem w ataku, który mimo zasilenia go Jagodzińskim (zdobywca jedynej bramki), oraz Nowakiem, traci nerwy i orientację. Bramki uzyskali dla „Warty” Smiglak I, Błaszczak i Uliwiak z zamieszania. Sędziował p. Rosala słabo i niezdecydowanie, zwłaszcza w drugiej części, pozwalając na ostrą grę. (il)

Leszno. „Legja” i „Sokol” 2:0 (1:0). Zastępstwo zwycięstwo odniosła „Legja”, która górowała nad gospodarzami pod względem technicznym. U miejscowych zawiódł atak. Gra szybka i ciekawa toczy się naogół przy lekkiej choć nieznacznej przewadze gości, dla których strzelili bramki Konopa i Chmielewski. Sędziował p. Perzak.

Ostrów. „Ostrovia” i „Polonia” 4:0 (2:0). Goście dopiero po zmianie stron stawili zacięty opór. Do pauzy gospodarze mieli znaczną przewagę, niewyżykana jednak cyfrowo. Po przerwie gra była naogół zupełnie wyrównana, przy czym goście częściej i niebezpieczniej atakują. „Ostrovia” wystąpiła bez Berenszteina, z Blochem zamiast niego. Bramki strzelili Żurkowski dwie, oraz Bloch i Skoczylas. Sędziował dobrze p. Sablik z Jarocina. (tel. wł.)

Gniezno. „Stella” i „OKS” 3:1 (2:1). Wynik odpowiada przebiegowi meczu. Gra była chwilami ostra. Honorowy punkt dla gości uzyskał prawy łącznik. Bramki dla zwycięzców strzelili Szymański dwie i Zmiazur jedną, Sędziował p. Tomaszewski.

Tabela rozgrywek przedstawia się następująco (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek): 1. „Warta” 9 p. (6, 13:8); 2. „Legja” 8 p. (6, 12:9); 3. „Olimpia” 6 p. (5, 9:7); 4. „Sokol” 6 p. (6, 10:8); 5. „Ostrovia” 6 p. (6, 20:13); 6. „Sparta” 6 p. (6, 11:9); 7. „Stella” 5 p. (5, 11:12); 8. „HCP” 5 p. (6, 13:16); 9. „Polonia” 4 p. (6, 8:16); 10. „OKS” 3 p. (6, 5:14).

Wyniki zagraniczne. Spotkania międzypaństwowe. Wiedeń: Austria i Czechosłowacja 2:1 (2:1). — Budapeszt: Węgry i Szwajcaria 6:2 (2:2) — Oporto: Włochy i Portugalia 2:0 (2:0) — Esch: Włochy II i Luksemburg 3:0 (2:0).

Spotkania międzymiastowe. Kolonia: Medjolan i Kolonia 2:2 — Praga: Wiedeń i Praga 5:2 — Wyniki z Niemiec. Berlin: „Minerva” i „F. C. Milano” 1:1 — Dreżno: „F. C. Milano” i „Guts Muts” 2:0 — (w niedzielę) Berlin: mistrz okr. brandenburskiego: „Tennis Borussia” i „Hertha BSC” 1:1 — „Berl. Sp. V.” „Polizei Stettin” 5:0 — Monachjum: „Bayern Muenchen” i „Sp. V. Fuerth” 2:0 — „Karlsruher FV.” i „Eintracht Frankfurt” 0:0 — Hamburg: „HSV” i „Arminia Hannover” 6:0 — „Hollstein” i „Bremer Sp. V.” 4:2 — Wrocław: „Beuthen 09” i „Preussen Zabrze” 3:2; tem samym mistrzostwo okręg połudn. wschodn. Niemiec zdobyła drużyna bytomska; „Breslau 08” i „Breslau 06” 3:0. (Tel. wł.)

Wioślarstwo

Sejmik PZTW odbył się w Warszawie pod przewodnictwem p. Bojańczyka przy udziale dwudziestu kilku klubów na ogólną liczbę pięćdziesięciu. Po przyjęciu do wiadomości sprawozdań uchwalono m. i. ustalania kalendarza sportowego co roku w kwietniu, oraz sprecyzowano kalendarzyk na rok bieżący. Mistrzostwa Polski odbędą się 25 i 26 lipca w Bydgoszczy, a otwarcie wszystkich przystani wioślarskich — 10 maja. (tel. wł. — ts)

22-ga Loteria Państwowa (Bez gwarancji)

W dwudziestym szóstym dniu ciągnięcia 5-ej klasy wygrane padły na numery następujące:

10.000 zł na nr. 123075.
Po 5.000 zł na nr. nr. 24393 129707 169141 193759.

Po 3.000 zł na nr. nr. 24812 127026 183024.
Po 2.000 zł na nr. nr. 2298 22698 57037 70914 90369 125011 131836 143278 143623 148552 157692 164283 177511 182246 200622 205005 206595.

Po 1.000 zł na nr. nr. 16646 19218 20053 25086 29388 35469 43330 51523 58726 60048 61103 64449 68474 84603 104687 117889 151378 159370 161234 167967 168245 168754 184492 192914 196305 199212 203252 204944.

Po 500 zł na nr. nr. 1545 1731 2932 4131 5985 8183 10563 12096 12352 12968 13234 13319 15544 17260 17499 17700 18900 19501 21795 23240 25493 27066 27103 27143 27188 27581 27695 28142 29333 31701 36106 37878 38245 39371 39930 42374 44909 48241 48692 49189 49379 49568 49621 52241 56785 57353 57626 58413 60456 61459 66900 69631 70107 72834 74153 74752 75927 75998 77819 80050 80243 82800 84614 89241 89732 89926 92078 94489 96849 98114 99012 99083 104756 106727 106799 110015 110298 113038 114042 115361 115796 116949 120184 120191 122304 122827 126227 128126 129565 130394 134809 134985 136370 137347 137533 138427 141709 141934 142648 142807 143255 144223 145442 146448 148070 153139 154056 164864 166210 166248 166671 167778 171504 171553 171750 173147 176699 177155 177699 179289 181897 186467 186567 188147 191308 193528 194369 198490 202669 203172 206357 207472 209267.

Zgodnie z planem Lot. Państw. od dziś do 29-ego dnia ciągnięcia. Do ostatnich 5-ciu numerów, dołączone będą premje.

1) Wygrana **zł 250 plus Premja zł 1.850** na nr. 31445.

2) Wygrana **zł 250 plus Premja zł 1.850** na nr. 90367.

3) Wygrana **zł 250 plus Premja zł 1.850** na nr. 97141.

4) Wygrana **zł 250 plus Premja zł 1.850** na nr. 129407.

5) Wygrana **zł 250 plus Premja zł 1.850** na nr. 150207.

Po 250 zł wygrały numery następujące:

150 243 73 95 330 92 489 537 59 94 621
767 875 85 900 28 31 1020 34 83 133 72 247
50 83 429 49 541 84 691 918 2016 169 270 386
536 602 64 94 707 40 3038 89 153 252 327 79
425 567 670 987 88 4204 344 70 408 54 60 72
89 90 549 710 55 95 848 983 5063 126 99 258
78 816 984 6037 242 312 62 406 35 566 89 777
808 79 7156 75 203 317 82 415 30 87 512 89
673 713 27 883 951 8002 39 57 75 88 223 306
60 89 402 512 611 25 26 32 57 821 965 9119
262 97 460 507 8 51 97 693 762 66 811 952
10053 103 225 36 79 315 94 427 558 622 720
75 945 11041 116 221 73 333 73 447 84 728
12002 68 238 60 64 416 25 513 14 46 647 921
66 13059 172 84 221 79 93 436 570 658 729 48
826 62 86 986 14003 51 124 57 235 62 312 602
7 90 714 876 984 15107 330 415 673 88 749 72
942 47 16067 292 410 83 508 631 35 736 821
72 95 98 923 24 84 17016 130 43 213 39 394
448 53 93 507 16 75 830 91 908 10 88 18144
94 368 581 82 632 53 702 998 18107 36 456 680
96 832 34 944 20006 101 243 346 404 13 91 533
75 636 78 719 40 929 21060 191 225 77 416 63

87 567 84 676 748 74 22225 401 14 38 535 68
606 80 787 842 86 87 935 47 70 23157 210 65
333 424 72 86 523 35 44 64 65 683 97 766 840
24011 97 250 53 68 81 400 4 510 625 60 899
936.

25029 105 19 220 52 508 16 677 757 984
26003 297 99 300 434 66 81 541 605 46 63 716
65 27090 181 89 222 341 45 52 488 537 65 677
87 791 875 919 48 28007 71 141 63 585 602
793 830 49 77 902 29207 329 86 426 99 678
757 70 908 30258 76 441 516 77 620 31 60 81
99 835 36 942 57 31008 60 219 317 423 525 79
559 714 69 98 855 94 903 9 22 63 90 99 32163
257 72 79 380 539 43 64 600 73 86 723 894
962 33077 126 84 86 212 53 55 85 99 607 823
84 85 192 36 34053 137 42 374 464 91 516 892
35013 161 201 51 335 504 65 619 26 30 752 64
820 902 21 36019 59 200 379 421 42 530 54 57
731 804 49 37022 277 360 82 416 57 83 823
903 38297 512 15 29 35 91 731 830 63 985
39027 331 35 426 89 606 810 11 20 52 56 969
40058 92 139 41 63 282 306 9 74 426 508 73
79 630 58 849 915 41000 56 340 414 82 573 632
67 757 937 70 99 42012 100 42 60 99 272 307
432 46 783 43148 338 50 99 434 547 79 710
830 81 903 80 94 44051 266 309 84 436 509 719
915 47 45179 223 82 339 538 841 901 44 46029
166 20 652 85 325 84 438 65 94 529 63 662
701 861 68 901 16 87 47177 308 76 531 621 25
86 925 48 48234 46 77 83 307 78 674 739 833
943 68 99 49057 351 451 660 740 76 975.

Co wszystkich zachwyca i wszystkich zadowala?
Szczęśliwe LOSY
w najszczęśliwszej kolekturze, które są do nabycia do I. Klasy Pol. Państw. Loterii Klas.
Stefan Centowski, Poznań,
Al. Marcinkowskiego 5. Tel. 24-94.
P. K. O. 203-154. dw 828/89

50063 95 108 56 85 97 206 34 46 56 300 42
57 936 51068 209 338 39 405 59 630 857 97 907
94 52243 52 79 84 330 37 453 79 521 764 86
854 80 967 86 53128 45 62 79 94 248 49 462
560 636 709 69 872 54042 198 389 511 605 757
829 83 913 55041 61 252 57 381 412 83 654 711
40 802 945 56080 211 45 49 54 315 84 424 541
705 65 919 32 57008 73 119 70 222 336 438 35
555 631 79 839 59 87 900 32 58264 358 61 412
512 88 641 97 715 97 970 59060 122 87 263
377 442 50 63 749 92 866 995 60109 217 319
543 48 659 80 831 44 62 72 916 30 51 86
61045 72 86 127 207 315 531 606 59 734 46
835 942 62221 300 43 97 410 90 514 51 685
789 802 926 44 50 57 63030 239 71 337 83 413
87 542 917 64364 492 513 90 704 51 68 82 804
32 91 65003 17 41 807 18 20 66030 189 96 218
62 569 75 629 33 80 709 43 87 809 34 85 919
67019 57 90 206 50 58 352 431 819 67 68106
31 231 98 345 63 412 544 89 668 970 69047 151
220 44 599 635 60 73 81 88 70169 86 551 654
96 913 97 71033 361 430 566 75 708 19 907 70
72078 130 72 98 224 493 513 26 52 712 827
972 73083 135 201 74 321 622 81 772 75 856
908 70 74141 255 471 51 251 618 55 854 937.
75009 111 48 61 237 58 423 596 985 76029
34 182 222 43 521 32 93 650 740 53 821 958
97 77074 84 162 405 524 81 98 99 646 95 78048
57 65 164 215 396 404 54 606 31 50 53 68 784
818 79017 168 229 409 573 612 55 58 67 700
826 993 80009 120 209 575 640 858 76 947
81123 47 242 71 512 50 58 59 748 818 73 909
99 82115 36 427 516 34 706 873 84 930 83060
101 8 550 91 695 84014 114 84 303 69 440 67

Losy do I. klasy 23-cie
Polskiej Państw. Lot.
Klas. są już do nabycia
w najszczęśliwszej kolekturze
Juljana Langer
Tel. 16-37. Tel. 31-41.
Centrala: Poznań, Wielka 5.
Filja: Poznań, Sew. Mielżyńskiego
(Hotel Monopol) nr 8381
½ losu à zł 10.-

587 931 58 85206 14 74 669 915 59 86044 72
73 254 373 433 44 519 36 604 97 821 36 72 923
42 82 87139 45 293 326 452 68 659 756 74 891
974 88054 238 45 79 323 585 605 20 62 89 755
78 881 95 956 89138 47 59 204 462 673 735 83
871 90029 100 296 380 577 687 727 54 907
91252 345 49 72 85 452 500 19 37 609 32 806
92035 243 49 369 96 467 582 837 934 37 88
93120 394 666 713 21 805 60 918 38 94031 101
69 271 93 302 55 407 544 70 630 715 906
95036 74 117 51 211 567 718 76 969 99 98212
16 358 475 615 68 86 706 817 54 66 69 915
97006 26 28 61 294 347 459 80 84 570 82 656
58 99 744 47 67 86 859 98075 125 84 300 10 12
17 91 402 4 17 523 640 761 860 984 96 99065
94 102 4 26 95 295 420 728 94 816 88.

100031 76 173 90 94 521 45 77 705 29 820 917
101065 75 207 48 316 79 469 517 645 64 717 99
839 46 102114 47 343 66 401 36 508 619 731
848 912 103100 60 223 413 97 826 997 104005
35 88 131 50 237 83 445 75 561 626 38 758 74
864 76 904 72 96 105136 261 391 404 20 50 543
766 875 900 58 106039 67 232 36 98 305 90 443
46 54 86 524 724 895 952 107284 308 67 526
66 77 95 607 840 928 108038 103 69 293 444
69 857 109020 57 97 103 50 67 237 349 59 617
62 739 817 34 65 939 60 69 84 110011 133 43 94
218 396 41 476 502 51 70 628 43 88 739 63 75
986 11009 36 54 145 207 9 60 473 515 76 650
701 827 57 914 36 82 112148 281 306 70 472 626
806 901 37 113010 42 49 232 83 96 336 54 62
507 10 71 675 87 909 114002 17 33 117 20 52
203 53 423 44 688 712 41 81 999 115035 86 113
54 68 96 330 573 602 13 18 827 57 72 84 116179
271 81 396 444 81 582 753 117006 25 320 406 532
689 739 73 86 886 909 58 118000 130 212 324
500 667 701 88 90 889 963 97 119045 69 83 310
407 60 665 90 705 18 52 54 830 43 990 120160
301 22 23 516 78 84 659 745 49 804 53 915
121060 214 97 521 75 680 705 6 82 997 122092
98 105 48 257 69 703 327 487 515 94 632 88 879
123019 50 110 60 75 76 223 61 3091 95 496 599
693 749 828 73 912 36 89 124005 121 50 76 79
220 32 35 82 314 26 752 75 89 921 45 81.

125018 71 192 278 93 394 424 46 89 612 819
126128 90 217 56 336 79 503 52 653 61 825 87
938 127060 96147 229 344 47 402 71 522 635 67
739 65 901 7 128008 27 117 20 48 50 262 338 432
566 713 14 811 998 129153 86 216 327 74 598
640 709 33 130164 83 605 721 941 131218 407
32 516 75 76 614 15 17 720 888 132067 260 98
357 492 550 641 53 95 827 47 962 71 95 133076
158 254 519 704 06 863 903 38 709 134008 76 183
272 84 94 335 406 84 89 501 57 80 117 24 840 86
924 81 91 135193 264 320 467 76 86 551 665 73
764 836 94 906 57 136108 320 53 72 73 97 775
857 975 137123 209 321 493 514 31 69 610 82 91
771 87 818 951 64 71 138087 102 09 65 474 562
601 31 923 38 139037 147 51 64 93 268 301 93
455 578 84 97 714 840 140030 110 210 416 17
73 756 854 990 141 105 54 269 341 53 70 439 98
576 641 69 76 720 54 867 951 142047 59 110
13 64 69 226 34 53 59 91 341 469 523 706 53 876
79 947 143187 205 78 630 66 91 711 53 835 96
952 83 144 231 144231 345 406 62 573 720 89 824
80 909 85 145130 248 356 456 64 89 506 94 644

728 70 844 960 146089 148 61 69 3 3291 334 633
87 652 74 83 762 817 38 944 45 56 147 127
147127 227 45 420 93 529 35 51 698 776 837
980 148218 53 38 81 409 41 42 87 97 742 149037
193 239 45 455 67 653 725 42 78.
150104 24 29 63 227 30 72 316 28 518 25 55
765 83 863 958 151198 235 329 475 509 67 663
705 73 992 152032 238 77 536 635 794 864 952
62 74 83 153 015 142 57 211 68 82 310 34 67 466
74 573 603 29 79 81 97 730 801 78 956 154110
22 239 425 65 592 630 764 887 89 155079 252
650 51 60 828 901 32 36 56003 92 193 589 727
886 924 90 157030 115 51 275 7784 555 73 87 629
715 842 4 751 962 158057 86 93 118 74 281 347
480 512 90 751 82 881 159032 137 89 207 67 73
85 396 537 601 30 750 853 902 11 65 69 160009
10 50 52 113 85 206 48 356 439 595 736 89 841
915 45 88 161022 128 47 227 81 344 460 92 561
710 46 69 65 806 904 162017 315 24 463 69 92
685 708 206 35 73 921 31 163038 168 269 358
443 589 641 715 82 852 84 989 164007 72 363 673
712 81 806 54 165012 20 263 337 488 500 769 824
67 78 166007 196 266 347 59 99 443 552 66 69
775 95 167264 396 592 633 60 723 87 822 911 16
54 168030 156 273 382 94 416 37 524 709 20 83
169001 45 136 97 99 241 343 535 699 702 71 79
874 915 31 62 96 170215 45 336 459 81 92 551
666 721 974 171034 93 287 335 48 460 83 577 606
10 769 172034 58 86 843 51 174239 93 427 806.
175213 53 405 928 80 178021 86 186 220 439
537 710 55 902 87 94 177002 69 90 134 37 347 71
73 563 619 51 716 72 85 842 178010 60 108 82
367 475 530 44 979 179003 52 54 55 73 112 24 81
82 233 37 70 366 446 531 83 608 734 47 81
180052 76 96 107 202 18 337 37 54 463 84 551
701 24 865 181024 69 185 290 388 430 37 537 837
958 182100 21 81 256 97 324 459 542 96 617 834
835 183103 84 246 92 402 58 540 623 80 715 66
816 901 69 184033 116 2 427 59 221 26 315 682
91 763 82 946 83 185097 269 85 338 421 587 651
729 57 58 878 94 958 186252 62 331 441 48 73
539 93 684 187056 66 68 83 157 79 223 54 418 42
551 634 720 812 34 59 90 912 58 188007 61 262
331 37 63 79 651 67 710 885 957 61 189101 12
481 564 694 824 304 07 15 190006 60 159 213 48
432 47 53 538 53 689 799 818 89 915 62 75
191048 86 101 97 375 85 558 710 56 74 75 859
999 192038 44 282 315 459 74 660 713 17 45 954
79 193 129 55 280 374 400 41 84 533 55 602
20 48 867 935 194074 81 133 324 420 37 586 95 775
800 05 974 195087 348 412 69 96 696 723 808
84 924 67 196018 100 43 93 232 80 328 489 568
715 922 197085 150 236 351 542 77 729 51 67 79
863 924 42 198034 69 89 135 49 207 53 555 76
668 793 825 199067 167 272 480 502 36 73 654
729 92 902 44.
200085 249 53 324 67 77 438 74 87 508 670
749 835 63 977 201105 31 39 90 221 30 34 99 315
472 80 515 741 81 820 32 49 930 202199 290 307
47 756 986 203003

Powołana do wieczności, zasnęła w Panu, zasłona kilkakrotnie Sakramentami św., cierpiąc krótko, lecz nader boleśnie, nasza najukochańsza i najdroższa matka, droga babcia, teściowa, ciocia, s. p.

z Spychalskich
Stanisława Musielska

przeżywszy lat 73. Odprowadzenie zwłok na cmentarz św. marciński przy ul. Bukowskiej odbędzie się w środę, dnia 15 bm., o godz. 17 z Zakładu św. Józefa.

Ciężkim smutkiem strapieni
dzieci, wnuki i rodzina.

Poznań, Toruń, Kostrzyn, Wągrowiec, Erfurt.

Dnia 13 kwietnia 1931 r. o godzinie 10-ej zakończył nagle życie swoje. po-
bożne i wzorowe, po przyjęciu zwykłej swojej codziennej Komunii św., rano
na Mszy św., w kościele parafjalnym, s. p.

Piotr Sternal

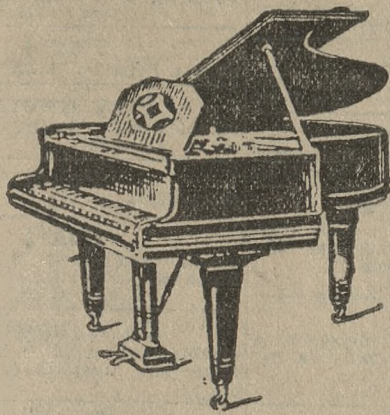
dyrektor Drukarni Państwowej, długoletni, gorliwy członek dozoru kościel-
nego przy kościele Matki Boskiej Bolesnej na św. Łazarzu w Poznaniu.

W Zmarłym straciłem nadzwyczaj przykładnego parafjanina i nadzwyczaj
wiernego doradcę w sprawach parafjalnych.

Niech Bóg dla Niego będzie zapłatą bardzo wielką!

Ks. prob. Gorgolewski
przewodniczący dozoru kościelnego.

Eksportacja z domu żałoby do kościoła w piątek, 17 kwietnia rb., o g. 10-ej,
poczem nabożeństwo żałobne i odprowadzenie zwłok na cmentarz parafjalny
w Górczynie. dw 3323

Szanownej Publiczności donoszę uprzejmie,
że z dniem 14 kwietnia r. b. połączam moje
2 składy fortepianów i pianin i to przy ulicy
sw. Marcina 41 i ulicy Gwarnej 13

w jeden

Salon Muzyczny
przy ulicy Gwarnej 9

zaopatrzoney w wielki wybór fortepianów i pianin fabrykatów krajo-
wych i zagranicznych.

Polecając nadal przedsiębiorstwo moje łaskawemu poparciu, kreślę
z poważaniem

Cena
bardzo przystępne.

Dogodne
warunki spłaty.

Władysław Kwiatkowski

Fortepiany i Pianina

Poznań, ul. Gwarna 9 - telefon 24-45

dw 3326

Rekord Polski
na RUDGE'u
143,475 klm.
na godzinę

Nieźnany, katalogowy
Rudge bije bezapelacyjnie
wszystkie inne marki moto-
cyklowe o blisko 25 klm.

Wczoraj na szosie pod
Szamotułami p. Nagengast
(Unja Poznań) podczas pró-
by chyżości na jednym kilo-
metrze uzyskał na Rudge'u
najlepszy czas - dnia 143,475
klm. na godz.

Jest to drugie zwycięstwo
w roku 1931 Rudge'a po
Zakopanem zdobytym w fe-
nomenalnym stylu przez
p. Nagengasta.

Dla wyścigowca
czy dla turysty
Dla nowicjusza
czy specjalisty

Rudge jest zawsze ta ma-
szyna - która nie zawodzi
i daje maksimum przyjem-
ności i zadowolenia.

Katalogi na żądanie.
MARJAN MAIK
Poznań, Wrocławska 14.

Pw 10 476-15,4

Oprawy książek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarni Toruńskich
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4.

NASH

5-siedzeniowy wóz turowy,
prawie nowy 2 razy premjo-
wany na konkursie piękności,
90 PS., biegł 23 000 km., ko-
loru jasno-beż z czarnym ko-
rzytnem na sprzedaż. Oferty
pod Jd 1381 do Inwaliden-
dank Ann.-Exp Berlin W 35.
nr 9235

Lokomobila

Lange na parę przegrzaną o
wysokim ciśnieniu z konden-
zacją 38-48 PS jeszcze w ru-
chu na sprzedaż.

G. SCHULZ, młyn Bukowiec
poczta Jabłonowo, Pomorze.
nr 9236

Kupię linoleum

mało używane, 50 mtr².
Zgłoszenia do Kurjera
Poznański, pod zw 28 837

APARAT

do piwa odcigania

mało używany, na 6 butelek,
nowej konstrukcji, **sprzedaż**
okazyjnie zw 28 836

Józef Bonowski, Wągrowiec,
(Wielkopolska).

Na raty
miesięcznie
EXPRESS 20 zł
Kromczyński, Poznań,
Aleje Marcinkowskiego 5.
Agenci do sprzedaży
maszyn do szycia potrzebni.

Pw 9543-4-11 39-40

Gospodyni

samodzielna, znająca dobrą ku-
chinię, pranie, prasowanie sztyw-
nej bielizny, zaprawy konserw,
chów drobiu, poszukuje posady
na majątek lub próbowo zaraz
lub później. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 79 940

Z powodu artykułu

„Powiernictwo“

ogłoszonym w Kurjerze Poznańskim w dniu
11 b. m., donoszę uprzejmie, że już w ubiegłym
roku zorganizowałem podobną instytucję nie
ustępującą zasadom oraz warunkom podobnych
instytucji zagranicą.

Interesenci otrzymać mogą informacje każ-
dego czasu. — Przy zapytaniach piśmiennych
upraszam o zwrot portycji. — Godziny biurowe
codziennie od 9 do 1 i od 3 do 6 po poł. w soboty
od 9 do 2 po poł.

Polecając się do usług, kreślę
z poważaniem

Biuro Rewizyjne Buchalterji
„**POREKA**“

właśc. A. Szwalbe, Poznań, ul. Polna 13.

Firmę zgłoszono do rejestru handlowego
dnia 17. 11. 1930 roku.

POREKA

najtaniej dozoruje księgowość w abonamen-
cie — rocznie zł 150, — (stopyćdziesiąt złotych).
Kontroluje gwarancje i rachunki — udziela
porad podatkowych, zastępuje w zebrańach
wierzycieli, wypracowuje orzeczenia wzgl.
sprawozdania rachunkowe także dla spraw
sądowych oraz przeprowadza likwidacje
z wyłączeniem płatniczym, załatwia inkasa,
windykacje i t. p.

Książkowy-bilansista

znający sprawy podatkowe i wszelkie prace biurowe, po-
szukuje stałej posady, wzgl. prac doraźnych buchalteryjno-
bilansowych. Oferty Kurjer zw 28 778

Ogłoszenie.

Rozkazem Ministra Spraw Wojskowych została zatwier-
dzona odznaka pamiątkowa dla 44 p. S. Kres. (byłego 2-go
p. s. polsk. we Francji).

Prawo do otrzymania odznaki przysługuje:

- każdorazowemu dowódcy 44 p. S. Kres.
- oficerom, szeregowym 44 p. S. Kres., którzy służyli w pułku w czasie działań wojennych od chwili jego powstania do 21. III. 1921 r. nie mniej niż 3 miesiące na froncie, lub nie mniej niż jeden rok w pułku,
- oficerom i podoficerom zawodowym po przesłużeniu faktycznym w pułku conajmniej przez 2 lata w czasie pokoju,
- oficerom niezawodowym po przesłużeniu faktycznym w pułku conajmniej przez 1 rok w stopniu oficerskim, lub szeregowym w czasie pokoju,
- prawo do otrzymania odznaki pamiątkowej może być przyznane szeregowym niezawodowym po przesłużeniu w pułku conajmniej przez 1 rok w czasie pokoju.

Karani sądownie za dezercję, oraz sądownie lub dyscyplinarnie za samowolne oddalenie się odznaki pamiątkowej z 44 p. S. Kres. otrzymać nie mogą.

Reflektujący na otrzymanie powyższej odznaki zgłoszą odpowiednią prośbę na ręce Dowódcy 44 p. S. Kres. w Równem z podaniem czasokresów swej służby w pułku.

Odznaka pamiątkowa jest sporządzona w 2-ch wykonaniach t. j. w ozdobnym po cenie 20 złotych zgorą i skromniejszym po cenie około 5 zł.

Odznakę pamiątkową 44 p. S. Kres. nabywają upraw-
nieni na koszt własny i wyłącznie przez pułk. dw 3319

PRZETARG PRZYMUSOWY

Berlinka znajdująca się w Poznaniu, w przechowaniu
Lloydu Bydgoskiego Sp. Akc., agentury w Poznaniu i w chwili
uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w rejestrze że-
glugi Nr. 781 Sądu Powiatowego w Toruniu, zostanie w dro-
dze egzekucji dnia 16 kwietnia 1931 r. o godz. 11 przed po-
łudniem wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie
pokój 23. Berlinka zbudowana jest z drzewa dębowego
z masztem i ruchomymi deskami. Ładowność wymierzona
na 190 ton nośności i zbudowana została w 1886 u mistrza
budowy s'arków Ottona Gurschego w Neutolz nad Odrą.
Portem ojczystym jest Toruń. Poznań, 11 kwietnia 1931.
nr 9052 **Sąd Grodzki 2 a**

PRZYMUSOWA LICYTACJA

W środę, dnia 15 kwietnia r. b., o godz. 5 po południu
w Zamorzu, sprzedawać będą najwięcej dającym za gotówkę:

2 ule z pszczołami i 4 ule próżne.

Zbiórka 10 minut przed licytacją przed restauracją
w Zamorzu. nr 8856

Juza, komornik sądowy w Piewach.

Jeżeli Ci brak energii, równowagi

Jeżeli cierpisz moralnie, potrzebujesz dobrej ra-
dy, napisz natychmiast imię, rok, miesiąc uro-
dzenia, określ Twój charakter, zdolności, prze-
znaczenie bezpłatnie (75 gr. znaczki pocztowe na
przesyłkę załączyc). Analiza szczegółowa, horo-
skop, odpowiedzi słynnego medjum Evigny-Ra-
ra kosztuje zł. 3. — Przyjęcia osobiste płatne,
cały dzień Warszawa, Psycho-Grafolog Szy-
ler-Szkolnik, Nowowiejska 32. Niniejsze ogło-
szenie załączyc. nr 7188

VIRISAN DLA MĘZCZYŹN

Znakomity środek wzmacniający przy przedwczesnym
osłabieniu, nieprzebyte w swem działaniu. Czerstwość
i siła wraca natychmiast. 60 porcyj Zł. 12,50. Prospekt
w załączeniu. nr 8741

DR. MALOVAN I SKA. — GDAŃSK, ODDZ. 102

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Meble

wszelkiego rodzaju, nowe i używane po zniżonych cenach na najdogodniejszych warunkach spłaty poleca Stefan Pahl, ul. Marszałka Focha 29, magazyn mebli. Telefon 64-25. t w 9 015-5.99

Gramofony Płyty — Przybory

Sprzedaję po najniższych cenach. F. Baion. Woźna 12. Pw 9 539-10.53

Bemberga pończochy

po cenie fabrycznej oddamy detalicznie za 4.50 zł. Hurtownia Pończoch „Atlantyc” Wrocławska 15. I. piętro. Pw 10 340-54.190

Parcele

pod budowę na dogodnym miejscu korzystnie sprzedam. Zabikowo, ul. Długa 38. zdw 79 946

Krzaki

świętojankowe, agrestowe tanio. Zaulek, św. Wojciecha 6, I. zdw 79 935

Rower

męski, dobry, sprzedam. Kurjer zdw 80 092

Parcele

w Puszczykowie blisko kościoła przy szosie tanio do nabycia. J. Niedbał, 27. Grudnia 2, tel. 53-52.

Sprzedam

bardzo mało używaną umywalkę z dużym lustrem z płyty marmurową, J. Narloch (Zawady), ul. św. Wincentego 3, m. 6. zdw 80 117

50 maszyn

używanych do szycia, zwykłe, krawieckie, tapicerskie, i siodlarskie z zapędem mechanicznym i elektrycznym pojedynczo lub partiami bardzo tanio sprzedamy. Zgłoszenia osobiste w godzinach 10—12 przed południem lub 5—6 po południu. Patrona Jackowskiego 49, hala nr. 22. zdw 80 377

Tanio sprzedamy

stoły, szafy drewniane i metalowe, kasy „National”, 10 aparatów telefonicznych biurka, fotele i krzesła. Zgłoszenia osobiste między 10—12 i 5—6 w hali 22 ul. Patrona Jackowskiego 49. zdw 80 376

Zakład fotograficzny

przedam zaraz bardzo tanio. — Oferty Kurjer zdw 80 442

Skład obuwia

przy Starym Ryнку z mieszkaniami tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdw 80 014

Pracownia dentystyczna

od długich lat zaprowadzona, tylko jedyna w mieście powiatowym woj. Poznańskiego odstąpię zaraz Oferty do Kurjera Poznańskiego zdpw 80 574

Meble

wszelkiego rodzaju najtaniej. — Ludwigi, Dolna Wilda 76. zdw 79 202

Samochód

Citroen limuzyna, bardzo dobrym stanie tanio sprzedam lub zamienię na parcelę, albo inny jaki towar. Hentschke, Oborniki, Rynek 13. zdw 79 954

Brzoskwinie

morele poleca Piliński. zdw 80 558

Glicynje

migdały kwiatowe poleca Piliński. zdw 80 558

Drzewka

owocowe, krzewy poleca Piliński. zdw 80 558

Bzy

różne w najlepszych odmianach poleca Piliński. zdw 80 558

Dziełki

drzew owocowych róż. bzu, machonji poleca Piliński, Górczyn, Szosa Okrężna obok warowni 9, dojazd 4. przystanek końcowy, telefon 70-06 zdw 80 558

Wylegarnia

naftowa i na prąd elektryczny tanio do sprzedania. Obejrzeć można godz. 4—5 po południu Jackowskiak ul. Sołna 15. zdw 79 804

Sprzedam

młyn wodny obok Łodzi 4 gankowski. Wiadomość: Wrónki, Zaczynski. zdw 80 559

Waga

krótkożytna na sprzedaż. Krajewicz, Wągrowiec, Gnieźnieńska 43. rw 13 707

Kolonjalke

z obszernym mieszkaniem i małym ogrodem. Wskaże Kurjer zdw 80 600

Wózek

dziecięcy sprzedam tanio, mieszkanie 7, Śniadeckich 11. zdw 80 609

W Zakopanem

sprzedam skład kolonialny. Zgłoszenia: Zakopane, willa Helenka, ul. Kamieniec. zdw 80 575

Wilczek półroczy piękny okaz ostry i czujny do sprzedania. Graniczna 11, m. 4. Spychał. zdw 80 518

Maszyne

do szycia sprzedam. Półwiejska 20, w podwórzu, prawo. zdw 80 625

Stół

rozciągany 110x83 z kombinacją, łóżka sprzedam. Jeżycka 95, dozorca. zdw 80 697

Magiel

reżny i lodowicze sprzedam. Mickiewicza 17, parter lewo. zdw 80 702

Szpic

syberyjski, suczki bardzo czujna. Wierzbiniński, Młde Garbary 11. z dw 80 701

Parcele

budowlane najlepsza lokata kapitału od 60 groszy kwmt. Kościński, Czartoria 1, telefon 3049. Pw 10 342-14.130

Skład

towarów krótkich do sprzedania. Adres Kurjer zdw 80 719

A teraz do

Hurtowni Porcelany Wroniecka 24 po serwis do kawy lub tam coś wybierzemy. Tam jest duży wybór a ceny najniższe. zdw 80 643

Warsztat

rzeźniczy Wolnica sprzedam. — Oferty Kurjer zdw 80 657

Pianino

czarne krzyżowe jak nowe, na sprzedaż za gotówkę. Adres wskaże Kurjer zdw 80 654

Wózek

dziecięcy tanio sprzedam. Szwedzińska, Długa 11, m. 36. zdw 80 663

Sypialnie

szkockie bardzo tanio. Stolarska, Rybaki 15. zdw 80 588/9

Zamienię

gospodarstwo 200 mórg na większe, dopłace. Poznań — skrytka pocztowa 461. zdw 80 730

Parcele

1.182 mtr. narożnikowa przy ulicy Wioślarskiej sprzedam. Ul. Spokojna 16a, mieszkanie 19. zdw 80 805

Drzewka

ozdobne, sadzonki drzew leśnych po wyjątkowo niskich cenach do nabycia w Szkółce Uniwersyteckiej, Gołębińska 9, od 9 do 17-tej. zdw 80 817

Ślubne

obraczki para od 6 zł. pierścionki od 3 zł. zegarki ręczne od 20 zł. poleca Chwilkowski, Św. Marcin nr. 40. zdw 80 744

Ubranko

i płaszcz letni dla chłopca 9—10 lat sprzedam. Adres Kurjer zdw 80 842

Maszyne

damska bardzo tanio sprzedam. Wolnica 4/5, I. lewo. zdw 80 856

Teren

1200 mtr. w Debon sprzedam tanio. Kossman Fredry 6. zdw 80 854

Lisy

ciemne, jasne. Wierzbiewice 13, parter. zdw 80 841

Samochód

Fiat 520 w dobrym stanie tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 80 840

Wilk

okaz tresowany sprzedam. Skowroński, Szwajcarska 10. zdw 80 773

Kiosk

dla inwalidy lub innej osoby, do sprzedaży tanio. Adres Kurjer zdw 80 785

Skład

spożywczy dobry, jedna ubikacja sprzedam tanio. Adres Kurjer zdw 80 784

Jadalnię

debową bogato rzeźbioną bardzo tanio. Stolarska, Bukowska 9. zdw 80 903

Gospodarstwo

58 mórg z żywym i martwym inwentarzem, średnia ziemia, cena 24 000, wpłaty 12 000 sprzedam. Grobelny, Nekielka, poczta Nekla pow. Środa. rw 13 729

Meble

używane oraz inne przedmioty sprzedam i kupuję. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3 telefon 24-42. Pw 9508-1.65

Skład

narożnikowy z ładnym urządzeniem i mniejszym mieszkaniem, bardzo ruchliwa dzielnica Poznań oddam korzystnie z mieszkaniami lub bez, nadaje się na każdą branżę. Adres Kurjer zdw 80 893

Zakład

fryzjerski 4 000. Oferty Kurjer zdw 80 899

Rzeźnictwo

z mieszkaniem, zapęd elektryczny sprzedam. Wągrowiec, Kolejowa ul. r 13 716

5 KUPNA

Kupię

chłodnicę używaną lecz w dobrym stanie i dwa koła na balony do Fiata 561 Oferty Kurjer zdw 80 500

Kupuję i przyjmuję

w komis antyki piękne stare srebro, złoto, brzozy perskie dywany etc. Firma F. Tarkowska Poznań, plac Wolności 11 (pod filarami). Pw 9530-9.90

Kupię

motor od 7 do 10 P. S leżący lub stojący najchętniej ropon używany lecz dobry. Oferty do Febauto, Dąbrowskiego 2 telefon 70-66.

Kupię

ca 55 mórg ziemi lub gospodarstwo tej wielkości nawet bez inwentarza. Warunek dobra ziemia blisko większego miasta, dogodna komunikacja. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 527

Kupię

parcelę blisko tramwaju gotówka 2.000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 629

6 KAMIENICE

Kamienice

śródmieściu dobrym stanie tanio sprzedam powodu wyjazdu donosi: rocznie 10 660, wpłaty 30—40 tysięcy reszta podług umowy. — Adres Kurjer zdw 80 469

Kamienice

piętrowa 2 składy, spichlerz, stajnia wozownia, średnie miasto. — przy przynajmniej ulicy, sprzedam korzystnie. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 564

Kamienice

śródmieście, czynsz roczny 10.600, cena 85.000, wpłaty 30.000, reszta 7 lat sprzeda Popielski, Romana Szymańskiego 1. zdw 80 628

Zamienię

5 pokojową willę w najlepszym punkcie Solcaza na wille większa ewentualnie z 2 mieszkaniami lub dom czynszowy w Poznaniu. Dopłace 45.000 zł. gotówka, ewentualna różnica w 2 latach. Oferty Kurjer zdw 80 729.

Kamienice

czteropiętrowa, 5 pokoi wolnych, dochód 15 300 sprzedam. Cena 130 tys. Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 80 869

Kamienice

czteropiętrowa z komfortem, mieszkania 6—5—4 pokojowe przynosi rocznie 17 000 zł w śródmieściu Poznania za 160 000 zł. wpłaty połowa sprzeda Dudek, Poznań, ul. Wielkie Garbary 34. rw 13 734

Dom

jednopiętrowy z ogrodem owocowym, wolnym mieszkaniem czteropokojowym w Poznaniu za 30 tys. zł sprzedam Dudek, Wielkie Garbary 34. rw 13 735

7 PIENIADZ

10 tysięcy złotych

poszukuje apteka w Poznaniu na drugą hipotekę dobrze prosperującą, z powodu budowy. — Procent według umowy Oferty Kurjer zdw 79 747

150 000 zł

na pierwsze miejsce nieruchomości pod Poznaniem wartości 600 tys., prócz procentu oddam bezpłatnie wille 8 pokojowa z garażem i 10 mórg ogrodu w dzierżawę na czas trwania pożyczki. — Oferty Kurjer zdw 80 454

20 000 zł

pożyczki ewentualnie w ratach poszukuje przedsiębiorstwo przemysłowe na 2 do 3 lat z zabezpieczeniem hipotecznym na warunkach według umowy. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 78 902

Wypożyczam

pieniądze na niski procent na I. hipotekę domów czynszowych w mieście. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 504

Poszukuję

pożyczki 1500, w zastaw pianino. Oferty Kurjer zdw 80 718

Poszukuję

wspólnicy do założenia mlecarni kawiarni, lokal posiadam, z gotówką 8 tys. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 668

Wspólnika

z gotówką 6—8 tys. poszukuje do brze prosperującego przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer zdw 80 333

500 zł

pożyczki procent pokój umebkowany używając kuchni. Oferty Kurjer zdw 80 756

Wspólnika

mogącego złożyć zabezpieczenia hipotecznego do 10 000 dol. na I. hipotece celem objęcia przedstawicielstwa jednej z największych fabryk wódek. Zgłoszenia do Kurjera zdw 80 323

Pożyczki

uzyskać mogą rolnicy, właśc. nieruchomości, urzędnicy itd. na dogodnych warunkach. Biuro Bankowe, Poznań, Fredry 2, I. Pw 10 472-80.117

6 000 zł

pożyczki poszukuje pod dobry zastaw i wysoki procent na krótki czas. Oferty zdw 80 281

8 DO WYNAJĘCIA

2

pokoje kuchnia za 2.500 dzierżawy. Wierzbiewice 23, właściciel. zdw 80 111

Mieszkanie

5 pokojowe oddam za zwrotem kosztów. Adres wskaże Kurjer zdw 79 719

Plac Wolności

5 pokoi na biura możliwość zamieszkania od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 80 335

6 i 5

pokoje mieszkanie całym komfortem od gospodarza zaraz lub później pod korzystnymi warunkami do oddania. Oferty Kurjer zdw 80 482

Mieszkania

za dzierżawę wskaże Blicharski, Półwiejska 26. zdw 80 634

Skład

zaraz do wynajęcia od gospodarza, ul. Szamarzewskiego 30. zdw 80 667

Mieszkanie

5 pokojowe, komfortowe przy parku Wilsona od gospodarza do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 80 662

Pokój, kuchnia

z nową sypialnią wprost od gospodarza do sprzedania ul. Koszelnierska 11, Górczyn. zdw 80 673

Mieszkanie

6 pokoi, komfort, willa Sołacz. — Oferty Kurjer zdw 80 815

Sześciopokojowe

trzykondytorowe, dwupokojowe za dzierżawę, centrum, Mroczkowski, Waly Królowej Jadwigi 11, skład. zdw 80 893

Mieszkanie

sześciopokojowe centrum oddam. Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 80 870

Pokój

kuchnia 200 wskaże Krzyżczyński, Łukaszczyca 6 zdw 80 873

Mieszkanie

trzykondytorowe z kuchnią nowoumeblowane z powodu wyjazdu odstąpię za zwrotem kosztów. 6 tysięcy zł za meble. Adres wskaże Kurjer zdw 80 635

9 SZUKA MIESZK.

3—8

pokoje nie wyżej II. ptr. poszukuję przy Górnej Wildzie lub blisko ul. Zwierzynieckiej. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 060

Szukam

3—4 pokojowe mieszkania z przynależnościami wprost od gospodarza. Ewł. przeprowadzę eksmisję na własny koszt. Oferty Kurjer dw 3305

Mieszkania

2—3 pokojowe z kuchnią w śródmieściu chętnie z łazienką, poszukuje pani na stanowisku. — dzierżawę zgóry. Kurjer zdw 80 557

Poszukuję

mieszkania co najmniej 6 pokojowego w spokojnej dzielnicy najchętniej w wili z ogródkiem. — Zgłoszenia Kurjer zdw 80 515

Pokoju

z kuchnią lub dwupokojowego poszukuję. Oferty ceną Kurjer zdw 80 506

Skład

z mieszkaniem 3 pokojowym i kuchnią wprost od gospodarza, poszukuje. Adres wskaże Kurjer zdw 80 499

Szukam

jednopokojowe mieszkania, placę rok zgóry. Oferty Kurjer zdw 80 724

Poszukuję

trzech pokoi kuchnia od gospodarza, 2.000 zgóry. Oferty Kurjer zdw 80 658

Pokoju

z kuchnią w śródmieściu za każdą cenę poszukuje zaraz. Oferty Kurjer zdw 80 660

Dwóch

pokoi, kuchnia poszukuje og gospodarza, placę rok zgóry, pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 80 741

Pokój
umeblowany od 15 lul 1. Mickiewicz
17. parter lewo. — w 80 708

Inteligentnym
wspólny utrzymaniem bez. Strzelecka 3a mieszkanie 3. zdw 80707

Wspólny
pana. Wielka 18. mieszkanie 14. zdw 80 717

Pokój
dwuosobowy, soneczny, pościel
pożyczona. Rom. Szymańskiego 9
II lewo. — zdw 80 715

Dla
1 lub 2 panienki pokój umeblow.
wolny. Dąbrowskiego 36. dom ogr.
wprost m. 17. — zdw 80 711

Pokolk
tanio saraz. Lodowa 1. III prawo.
zdw 80 710

Pokój
wspólny wynajme panu. Kapuściński.
Niegolewskich 1. — zdw 80 726

Panom
panienkom. Wizowa. Wrocławska
13. — zdw 80 725

Pokój
panom. Kwiatowa 9. mieszkanie 12.
zdw 80 720

Pokój
niekrepujący 1—2 osobom pościel
własna. Wysoka 12. parter lewo.
zdw 80 723

Niekrepujący
pokój 2 panienkom z urządzeniem
kuchni. pościel pożyczona. Tylna
Chwaliszewo 26. parter. zdw 80 722

Pokój
utrzymanie. obiady. 3 Maja 5
m. 13. front. — zdw 80 732

Pokój
i pokój panience. Kreta 4 m. 10.
zdw 80 731

Elegancki
pokój. Młyńska 12. I. prawo.
zdw 80 730

Dwa
umeblowane pokoje wynajme. —
Hoffmann. Prusa 21. III. —
zdw 80 735

Panom
pokój Poznańska 58 a. II. prawo.
narożnik Mickiewicz. —
zdw 80 650

Wspólny
pokój Działynskich 8. mieszkanie 17.
zdw 80 645

Czysty
pokój do wynajęcia. Patrona
Jackowskiego 29. m. 8. —
zdw 80 651

Pokój
umeblowany wynajme od 15. 4.
Wielkie Garbary 8. II. m. 12.
zdw 80 649

Dwuosobowy
balkonowy, sympatyczny I. Mostowa
14. mieszkanie 4. —
zdw 80 659

Pokój
wynajme Szwedzińska. Długa 11.
m. 36. —
zdw 80 661

Skarbowa 5
parter. prawo. ładny dwuosobowy
bez pościeli. osobne wejście.
zdw 80 670

Dwuosobowy
(utrzymanie) elektryczność. —
Kwiatowa 3. mieszkanie 3. —
zdw 80 669

Pokój
niekrepujący panienkom. Strzelecka
25a. parter. II. drzwi. —
zdw 80 679

Niekrepujący
frontowy wynajme. Drużbackiej
1. mieszkanie 4. Łazarz. —
zdw 80 677

Pokój
umebl. balkonowy, soneczny. 2
paniom lub panom. Kraszewskiego.
9a. I. m. 3. —
zdw 80 675

Przyjmę
panów na stację tania. Wodna
8. III. Alejski. —
zdw 80 655/6

Elegancko
umeblowane jednoosobowe, elektryczność,
osobne wejście. Wierzbicze 13. III. lewo
zdw 80 781

Słoneczny
pokój, ewentualnie urządzeniem
kuchni w spokojnym mieszkaniu.
Jeżyce. Plac Asnyka 4. wejście z
ulicy, mieszkanie 12 II. —
zdw 80 800

Pokój
umeblowany z wszelkimi wygo-
dami, używalność kuchni zaraz do
wynajęcia. Słowackiego 41. m. 15
od 4.30.

Czesława 12
lepszy pokój 15. 4. II. p. lewo.
zdw 80 797

Słoneczny
pokój Górna Wilda 38. m. 19.
zdw 80 795

Dwa
przeległe pokoje lepszym panom.
Babińskiego 7. parter. śródmieście.
—

1—3
osobowy, elektryczność. Górna
Wilda 15. Rybalska. —
zdw 80 804

Czysty
słoneczny pokój, urządzenie kuchni.
Płofska. Wierzbicze 19. —
zdw 80 801

Pokój
niekrepujący wynajme zaraz. —
Grunwaldzka 20 b. mieszkanie 11.
zdw 80 814

Pokój
frontowy. Kreta 6. Stasińska.
zdw 80 813

Pokój
dwom trzem panom. Półwiejska 35. I.
zdw 80 798

Pokój
lepszy wynajme. Strzelecka 26.
III. lewo. —
zdw 80 730

Pokój
1—2 osobowy. Niegolewskich 7.
parter lewo. wynajme. —
zdw 80 752

Pokój
dla 2 panów 15. 4. elektryczność.
Półwiejska 23. front II. lewo.
zdw 80 747

Pokój
15 wolny. Podgórna 3. mieszkanie 2.
zdw 80 746

Pokój
wynajme. Plac Nowomiejski 9.
mieszkania 13. —
zdw 80 745

Podgórna
2-a III prawo pokój utrzymaniem.
bez. —
zdw 80 743

Pokój
wspólny panu. Dąbrowskiego 43.
IV. —
zdw 80 754

Pokój
umeblowany czysty. fortepian. —
Jackowskiego 31. mieszkanie 3.
zdw 80 748

Pokój
wynajme panienkom. Stary Rynek
10. IV. p. tr. wchód Kurzana
ga. —
zdw 80 798

Pokój
dla pana Przemysłowa 41. dom
ogrodowy, mieszkanie 21. —
zdw 80 780

Pokój
Wodna 13. I. podwórze.
zdw 80 778

Komfortowy
1—2 osobom utrzymanie korzystnie.
Matejki 39. I. lewo. —
zdw 80 774

Elegancki
pokój panu zaraz. Rosada. ul.
Wierzbicze 13. m. 27. —
zdw 80 843

Pokój
dla 2 panów z utrzymaniem. telefon
bardzo tania. Waly Zygmunta
Augusta 1. I. prawo. —
zdw 80 760

Pokój
umeblowany urządzenie kuchni —
2 lata zgóry 600 zł. Oferty Kurjer
zdw 80 757

Pokoje
z utrzymaniem, pianino. Półwiejska
2. m. 6. —
zdw 80 763

Pokój
inteligentowi Szwajcarska 26. —
mieszkanie 6. —
zdw 80 850

Pokój
umeblowany dwuosobowy. Św.
Marcin 4. Kalczyńska —
zdw 80 849

Pokój
czysty, ładny, wolny. Zupańskiego
12. mieszkanie 17. —
zdw 80 848

Pokój
wynajme. Jeżyka 45. m. 9.
zdw 80 847

Niekrepujący
Kreta 6. mieszkanie 8.
zdw 83 846

Małżeństwu
wynajme zaraz. Łakowa 17. pod-
wórze. m. 34. —
zdw 80 858

Panienki
tania przyjmę. Wolnica 4/5. I. le-
wo. —
zdw 80 855

Z klatki
schodowej frontowy. Jackowskiego
30. drugie wejście. mieszka-
nie 3. —
zdw 80 862

Pokój
1—2 panom wynajme Cieszkow-
skiego 7. mieszkanie 5. —
zdw 80 860

2 pokoje
razem lub oddzielnie Zielona 6. II
zdw 80 895

Pokój
na 2 osoby 15. Św. Wojciech 26.
II. —
zdw 80 866

Pokój
Małeckiego 5. m. 19. dom boczny.
zdw 80 867

Pokój
klatka schodowa. Piotra Wa-
rzyńskiego 24. II. —
zdw 80 872

Pokój
słoneczny osobne wejście dla 1—2
panów zaraz Kwiatowa 6. m. 9
zdw 80 876

Umeblowany
elektryczność spokojnemu panu.
Piekary 9. parter lewo. —
zdw 80 221

Pokój
niekrepujący Półna 16. III. 5.
jw 5833

Pokój
umeblowany, soneczny, niekrepu-
jący bez pościeli, elektrycz-
ność dla poważnego pana zaraz.
Słowackiego 42. I. prawo.
jw 5836

Pokój
umeblowany dla 2 panienek zaraz
Wodna 19. II. drzwi 6.
zdw 80 887

Pokój
do wynajęcia 1—2 osobom. Pa-
trona Jackowskiego 27. III. lewo
jw 5838

Mały
pokój wolny. Dąbrowskiego 64.
mieszkanie 10. —
jw 5839

Z klatki
schodowej umeblowany. Kościelna
17. mieszkanie 6. —
jw 5837

Waly Król. Jadwigi 2
dwa — jednoosobowy. wysoki
parter. —
zdw 80 836

Pana
na wspólny pokój frontowy. —
Kościelna 15. I. p. tr. prawo.
zdw 80 835

Panu
wspólny pokój. Ciesiak. Strze-
lecka 11. —
zdw 80 834

1—2
panów (pan) pokój solidny tania.
Łakowa 4 s m 10. —
zdw 80 832

Pokój
Wierzbicze 39 a. m. 4.
zdw 80 831

Balkonowy
elektryczność Fredry 6. m. 7.
zdw 80 830

Inteligentnym
panom (dom). Kwiatowa 9. par-
ter. prawo. —
zdw 80 688

Pokój
umeblowany. Focha 70. II. lewo.
zdw 80 672

Ogrodowa
19. Nowakowski, urządzenie ku-
chni. —
zdw 80 691

Śniadeckich
23. mieszkanie 3. pokój wynajme.
zdw 80 769

Pokój
niekrepujący zaraz. Witeczak. Mo-
stowa 15. —
zdw 80 777

Pokój
frontowy, soneczny wynajme inteli-
gentnemu panu. Św. Marcin
63. III. mieszkanie 11. —
zdw 80 775

Pokój
umeblowany wynajme 15. 4. Św.
Wojciech 5. I. piętro. prawo.
zdw 80 770

Śliczny
pokój panienkom. Ogrodowa 4.
parter. —
zdw 80 792

Słowackiego 27
dwuosobowy fortepian. wejście
Asnyka II. —
zdw 80 788

Pokój
frontowy, umebl. światło elektr.
od 15. 4. lub 1. 5. tania do wynaj-
ęcia. Mostowa 15. parter. pra-
wo. —
zdw 80 787

Słoneczny
pokój korzystnie. Matejki 1. III.
zdw 80 786

Pokój
Zupańskiego 21. pierwsze piętro.
prawo. —
zdw 80 905

Pokój
jednoosobowy, słoneczny od 15-go
kwietnia. Kanałowa 7. II. prawo.
zdw 80 904

Elegancki
czysty — też wspólny. Małeckie-
go 17. I. lewo. —
zdw 80 910

Miłe
słoneczne pokoje dla małżeństw.
dla pana pokój elegancki lub
wspólnie korzystnie od 15. Ul.
Przemysłowa 41 mieszkanie 6.
zdw 80 912

Pokój
do wynajęcia. Grobla 9. parter.
lewo. —
zdw 80 823

Pokoik
wynajme. Grobla 6. I. mieszkanie 15
rw 13 736

Duży
pokój dwom osobom. Nowak. ul.
Wielkie Garbary 21. —
rw 13 737

Dwa
pokoje do wynajęcia do dyspo-
zycji kuchni. Rochowiak. Ma-
szalarska 2 —
rw 13 743

Pokój
dwuosobowy wynajme. Wielkie
Garbary 36. mieszkanie 18.
rw 13 746

Umeblowany
pokój z kuchnią z prawem uży-
wania łazienki, inteligentnemu
małżeństwu zaraz. Adres wskaże
Kurjer zdw 80 874

Ładny
pokój dwuosobowy wynajme. —
Łakowa 19. I. prawo. —
zdw 80 881

Niekrepujący
dwom panom zaraz elektryczność
wygody. Marjina 63. II. m. 17.
zdw 80 882

Pokój
wynajme. Mostowa 4. I. lewo.
zdw 80 883

2
frontowe, przyległe osobne wej-
ście w lepszym domu ewentualnie
utrzymaniem, Drużbackiej 3.
mieszkanie 10. —
zdw 80 886

Frontowy
panom. Łakowa 13. m. 6.
zdw 80 892

Pokoje
Gwarna 8. III prawo.
zdw 80 890

Pokój
Górna Wilda 42. III. prawo.
zdw 80 900

Pokój
słoneczny, solidnemu panu. Pop-
lińskich 3. parter. —
zdw 80 783

Pokój
panom lub panienkom. Chwali-
szewo 5. m. 5. —
zdw 80 782

12 SZUKA POKOJU

Biuralistka
poszukuje pokoju, elektryka po-
ściel, okolica Starego Rynku. ce-
na 30—40 zł. Kurjer zdw 80 537

Urządnik
inteligentny poszukuje pokoju u-
meblowanego w pobliżu kościoła
św. Marcina od 1. 5. 31 Łaskawe
oferty z obowiązkiem podaniem
ceny proszę skierować do Kurjera
zdw 80 349

Poszukuję
pokoju niekrepującego dla jednej
osoby od 15 4 rb Oferty z po-
daniem ceny proszę składać do
Kurjera Poznańskiego
zdw 80 509

Próżnego
pokoju moż. z klatki schodowej
szukam od 15. 4. Zgłoszenia Kur-
jer zdw 80 530

Próżny
duży pokój 1 m² dla małżeń-
stwa poszukiwany. Oferty Kurjer
zdw 80 681

Pani
szuka pokoju niekrepującego, naj-
chętniej klatki schodowej, śródmie-
ściu od 15. 4. Zgłoszenia Kur-
jer zdw 80 821

2
panów pokoju śródmieście 30 zł.
Oferty Kurjer zdw 80 759

Inteligentna
osoba poszukuje pokoju umeblow-
anego nie wyżej pierwszego pię-
tra w śródmieściu. Zgłoszenia
Kurjer zdw 80 906

13 LOKALE

Na biura
zgłaszam 2 umeblowane pokoje
zaraz. centrum. Wskaże Kurjer
zdw 79 696

Pokój
na biuro telefon wynajme. Sebel
Seweryna Mielżyńskiego 4. II.
zdw 80 544

Lokal
trypokojowy na biuro w centrum
poszukiwany Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 79 605

Piwnicy
fabrykacje poszukuje. Oferty
Kurjer zdw 80 765

Poszukuje
się ubikacji nadającej się na za-
kład tapicerski. Zgłoszenia Kur-
jer zdw 80 594

14 DZIERŻAWY

Gościniec
wydzierżawę Miączynkę powiat
Wagrowiec. Marcin Kajdaniak.
Dzierżawa podług umowy.
zdw 80 531

Dzierżawa
1500 mórg bez inwentarza na lat
10. Centrala Handlowa. 27 Grud-
nia 5. —
zdw 80 597

Majatek
1000 mórg w okolicy Mogiła
przy wplacie 150.000 zł lub za-
miana na dom. Centrala Hand-
lowa 27. Grudnia 5.
zdw 80 596

Zakład dentystyczny
dobrze od lat zaprowadzony praktyka
odstąpi na umiarkowanych
warunkach. Mieszkanie 6 pokojo-
we. Miejsce w odległości 1 1/2
godziny jazdy od Poznania. Of-
erty zdw 8 676

Gościniec
korzystnie oddzierżawie. Adres
wskaże Kurjer zdw 80 646

Skład
narożnikowy w rynku dwa po-
koje i kuchnia. nadaje się na
każde przedsiębiorstwo zaraz wy-
najme. Baraniak Mesina n 9201

Oddam
w dzierżawę młyn wodny mały
z gospodarstwem 60 mórg. Reflek-
tant musi wykazać 7 tysięcy go-
łówek. Kurjer zdw 80 742

Garaze
do wynajęcia narożnik Górnej
Dolnej Wildy 78. Informacja ty-
ko Budzyński, Starościńska 6.
telefon 36-06. —
zdw 80 901

15 UZDROWISKA

Truskawiec
pensjonat „Medrzw” J Ryńskiej
pojeżdża na nadchodzący sezon po-
koje słoneczne, kuchnie obfite i
wykwintna doszosaowana z zleceń
lekarzów. Ceny w 1-szym
sezonie konkurencyjne. Informa-
cje do 20 kwietnia udziela Lub-
lin-„Orbis” —
nw 8 968

16 OSOBISTE

Za
długi mej żony Teresy Mosickiej
z domu Jakubowskiej. Śródecka
8/9. nie odpowiadam. ponieważ
jestem na drodze sądowej. Fr.
Mosicki —
zdw 80 539/40

Kapelusze
wykonuje ślicznie, bardzo tania.
Piekary 25. parter. lewo. —
zdw 80 767

Panią
w futrze, która spotkałem wczoraj
godz. 8 wieczorem na ulicy
Marcelińskiej ogromnie proszę o
łaskawą odpowiedź celem nawią-
zania chętniejszej korespondencji.
Kurjer zdw 80 807

Ostrzeżenie
Niniejszem ostrzegam przed naby-
ciem węgla z akceptem: Woźny
Walecny mistrz piekarski, Buk.
pow. Grodzisk, z mojem żyrem
na kwotę 400 złotych gdyż p-
p Woźny żyro moje uzyskał pod-
stępem, co równocześnie unieważ-
nia i za takowe nie odpowia-
dam. Buk dnia 10 kwietnia 31 r.
Ignacy Łowicki, mistrz stolarski,
Buk. ul. Poznańska. zdw 80 812

Fioleczkul
Słowackiego — zupełnie znikne-
łaś — może chora? Błagam pod-
tórnie. Of-er —
jw 5834

21 ZGUBY

Legitymacje
szoferska (prawo jazdy) skradzio-
na na nazwisko Jasicki Mieczysław
unieważniam —
zdw 80 553

Unieważniam
zgubiony wykaz osobisty i dupli-
kat świadectwa przemysłowego
na 31 r. na nazwisko Najder
Antoni. Szwajcarska 10.
zdw 80 512

Kolczyk
pamiętka rodzinna zgubiłam, nie-
dziala wieczór Pr. Atkwa. Rynek
Wildecki Uczciwego znalaz-
cę proszę oddać za wynagrodze-
niem. Maślankowski. Fabryczna
nr. 21. parter. —
zdw 80 718

Zaginął
piesek rehinacher do oddania za
wynagrodzeniem ul. Gwarna 19.
skład zegarmistrzowski.
zdw 80 877

22 ROZMAITE

2 domy
Solec-Bydgoszcz wartości 35 000.
zamienie na dzierżawę większego
gospodarstwa. Baranowski, Solec-
Kujawski pow Bydgoszcz.
zdw 80 132

Żurnale
wiossenno-letnie: sukniowe, kostju-
mowe, iarczowe, bielizniane,
dziecięce, kapelusze, obuwnicze,
męskie. Sprzedaż, wypożyczanie.
Sobczak. Wrocławska 10. podwó-
rze. Pracownia manekinów.
zdw 80 217

Obiady
kresowe, smaczne. Kantaka 8/9.
brama, prawo III. —
zdw 80 197

1,60 zł
koszula dzienne damska nocna
od 490. bielizna jedwabna w bar-
dzo wielkim wyborze poleca Fabryka
Bielizny J. Schubert. ul.
Wrocławska 3. Pw 10 216-13.98

6,90 zł
koszule wierzchnie zefirowe. ko-
szule męskie sportowe z krawat-
ką od 790. białe smokingowe od
890. jedwabne markietowe od
1250. nocne od 6,90 poleca Fabryka
Bielizny J. Schubert. ul.
Wrocławska 3. Pw 10 215-13.97

Tego jeszcze nie było!
Korespondencyjne Kursy gry
Filmowej! Napisz: Warszawa,
skrzynka pocztowa 951. otrzymasz
bezpłatną broszurę wyjaśniającą.
np 9225

Obiady
przyjmę jeszcze kilku panów z in-
teligencji. Adres Kurjer
zdw 80 622

Głuchota uleczalna
wynalazek Eufonia zademon-
strowany specjalistom usuwa
przytępiiony słuch, szum, cieknie-
nie uszu. Liczne podziękowania.
Zadanie bezpłatnej, pouczającej
broszury. Adres: Eufonia, Lisz-
ki, k. Krakowa. —
zdw 80 614/5

Panie
panowie poszukiwane wszędzie.
Ciągła współpraca. Nowości sta-
le. Znaczek załączyc „Nowitas”.
Pocztowa 14. mieszkanie 2.
zdw 80 779

Dziecko
na wychowanie oddam. Oferty
Kurjer zdw 80 822

Krawcowa
z urzędową pracownią przyjmę
współniczkę nie niż lat 25. Oferty
Kurjer zdw 80 750

Przyjmę
wspólnika poważnego, zdolnego
krojeckiego krawca z gotówką oko-
ło 10 000. Obcy język konieczny.
Pierwszorzędny zakład krawiecki.
damski, pralnia chemiczna, pils-
sownia. Zakopane, Witkiewicza.
willa „Marja” —
nw 9238

Obiadów
prywatnych szukam. Zgłoszenia
cena Kurjer zdw 80 833

Salon
Mód wykonuje wykwiintnie, tania
suknie, płaszcz, kostjumy A.
Fęgierska, Wielkie Garbary 33.
rw 13 745

23 OZENKI

Przyjaźni
poszukuje samodzielny posiadają-
cy własne biuro handlowe kupiec
kawaler, lat 35 inteligent, przy-
stojny, wysokiego wzrostu. Cel
matrymonjalny. Łaskawe zgłosze-
nia Kurjer zdw 80 519

Samotny
pan mający na wyższym stano-
wisku chętnieby chodził na obiady
do samotnej pani Cel matry-
monjalny. Oferty „Par” Marcini-
kowskiego 11. pod 54.197
Pw 10 473-54.197

24 NAUKA

Kursy kroju
szycia. Szpotefska. Św. Marcin 16
zdw 79 957

Bezpłatnie
żadajcie prospektów „Tumacza
języków obcych”, czasopiśma po-
święconego szerzeniu praktycznej
znajomości angielskiego, francu-
skiego, niemieckiego. Warszawa,
skrzynka pocztowa 306. nw 9 190

Angielskiego
tania nowa metoda Zgłoszenia
zdw 80 551

Studentka
poszukuje pokoju za lekcje. Ku-
rjer zdw 80 546

Niemieckiego
udzielam. Długa 4. dom tylny,
prawo, p. tr. —
zdw 80 604

Kto
może mi dać adres Anny Hanki
Mendelewskiej, której poszukuje
za wynagrodzeniem. Zgłoszenia
Kurjer zdw 80 587

Francuskiego
udziela Fran. uz. nauczyciel. Ku-
rjer zdw 80 487

Nauka
pisanie na maszynie metoda no-
woczesna Zapisy codziennie w
firmie Bloch Brun w Poznaniu
Plac Wolności 8. I. piętro.
Pw 9961-11.78

Romanistka
potrzebna ośmioklasistce. Oferty
Kurjer zdw 80 845

Pomocy
w lekcjach udzieli, zakres gim-
nazjalne. Oferty Kurjer
zdw 80 671

25 MUZYKA

Lekcje
muzyki, fortepian do ćwiczeń.
Młyńska 3. III. —
zdw 80 330/1

Pianista
pierwszorzędny (akordion) wolny.
Zgłoszenia ul. Dąbrowskiego 66.
(skład). —
zdw 80 534

Trio
damskie wolne Oferty Kurjer
zdw 80 520

Lekcyj
forteplano udziela nauczycielka
niedrogo. Ratajczaka 10. I.
zdw 80 630

Orkiestrę
kwartet od 15 kwietnia angażuje
Hotel Francuski, Gniezno.
nw 9187

Natychmiast
poszukuje dobrze zgranego trio.
Zgłoszenia z podaniem gaży „Po-
morzanka”, Restauracja, Gdynia.
nw 9337

26 ROZRYWKA

Kino „Corso”
Człowiek morza i Stać — tu Ed-
die Polo. —
zdw 80 704

Kino „Aurora”
Walki na 47 piętrze. —
zdw 80 776

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30. 10. dla poszu-
kujących pos. ly w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych.

Cukiernik
samodzielny dobry fachowiec po-
szukuje posady Łaskawe zgłosze-
nia Kurjer zdw 79 887

Pomorzanka
inteligentna z dobrej rodziny, lat
22 wykształcenie 6 klas gimna-
zjum zna dobrze język polski, po-
części niemiecki, francuski pomo-
cie w naukach, poszukuje posady
do dzieci 3—8 lat. Zgłoszenia
zdw 79 742

Pielegniarka
poszukuje posady do niemowl-
cia lub chorej osoby. Oferty
Kurjer zdw 79 822

Ceramik
doświadczony kierownik cegielni,
szamotowni, fabryk rur kami-
kowych i porcelany w kraju i
zagranicą poszukuje posady od 15
kwietnia. Zgłoszenia Kurjer
zdw 79 257

Przyjmę
posadę woźnego w urzędzie lub
fabryce w Poznaniu, lat 30, kau-
cja do 5 000 zł. Oferty Kurjer
zdw 79 414

Urządnik podwórzowy
kawaler, zamierzony hodowca
obór i chlewni zarodowych, obe-
znany z pracą rolną i sołectwem,
energiczny poszukuje posady na
majątku za skromnym wynagro-
dzeniem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 79 957

Książkowy - bilansista
pierwszorzędna siła, także w in-
nych działach biurowości poszu-
kuje odpowiedniej posady. Łas-
kawe zgłoszenia Kurjer
zdw 79 979

Kucharka
uczciwa i czysta, z dobrem goto-
waniem i zaprawianiem konserw
szuka posady 13 kwietnia lub 1
maja w lepszych domach. Oferty
Kurjer zdw 80 547

Apteka
Maturzysta z dłuższą praktyką i
dobrymi referencjami, władający
językiem niemieckim, poszukuje
posady zaraz lub później. Łaska-
we oferty proszę składać do Ku-
rjera Poznańskiego ziw 79 411

Książkowa - bilansistka
z kilkuletnią praktyką przyjmie
prowadzenie książkowości, godzi-
nowo lub nadzór nad książkowni-
cją do celów podatkowych —
Oferty zdw 80 549

Gospodyni-kuchmistrzynie
ratynowana, znająca także zarząd wielkich domów, osoba inteligentna, doświadczona, poszukuje posady do zakładu lub pensjonatu, także na wyjazd na letnisko na sezon. Zgłoszenia do Kurjera zdpw 80 572

Nadmłynarz
w średnim wieku, egz. mistrz (b. monter f-y Gebr. Seek, Dresden) wszechstronnie doświadczony, poszukuje odpowiedniej posady lub szluzki wodnego w dzierżawie. Na własny rachunek przeprowadza remont itp. Łaskawe oferty Kurjer Poznański pod zdpw 80 569

Manikurzystka
przystojna poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdpw 80 184

Zbożowiec
ratynowany książkowy korespondent, ostatnio na samodzielnych stanowiskach, prima świadectwa i referencje, poszukuje posady ewentualnie w młynie lub przemysłowym majątku Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdpw 80 130

Dziewczyna
uczciwa, pracowna poszukuje posady od 15. IV z gotowaniem. — Oferty Kurjer zdpw 80 411

Starszy
czeladnik piekarski, dobry piecownik, poszukuje posady zaraz, miejscowość obojętna. Józef Biskupski, Oborniki, Obrzycka 58. zdpw 80 226

Drogerzysta dyplomowany
działal ekspedient obeznany z działem fotograficznym, tapet, pszczelarskim, szuka posady. — miejscowość obojętna. Łuczkiewicz, Krotoszyn Wlkp. nr 9183

Laborantka
biegła, skromna szuka posady na prowincji. Oferty Kurjer zdpw 78 879

Piekarz
młodszy pomocnik, zna także cukiernictwo, poszukuje posady z kaucją 500 złotych. Oferty Kurjer zdpw 80 229

Szofer
z dobrymi świadectwami, 2 lata praktyki poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdpw 79 415

Dziewczyna
umiejąca dobrze gotować lub pokojowa szuka posady. Oferty Kurjer zdpw 80 486

Dyrektorka
krojęcyni z dyplomem z długoletnią praktyką w pierwszorzędnym salonach wykonuje suknie, płaszcze, kostiumy według najnowszych modeli szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdpw 80 298

Inteligentna
panienka poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer zdpw 80 593

Wdowa
inteligentna znająca wszelkie prace w zakresie gospodarstwa domowego wchodzić. (dobrze szycie) szuka posady zarządzającej, także na wyjazd. Oferty Kurjer zdpw 80 577

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem od 15. 4. 31. Oferty Kurjer zdpw 80 580

Poszukuje
posługi uczciwa, pracowna, dobre świadectwa. Zgłoszenia Kurjer zdpw 80 579

Służąca
sumienna, uczciwa, pracowna poszukuje posady od 1. 5. Oferty do Kurjera zdpw 80 517

Wdowa
szuka posady u samotnej osoby ewent. dziećmi miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdpw 80 507

Panna
umiejąca gotować, znająca prasowanie z szyciem i robotkami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdpw 80 505

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Serce na ulicy”.
Aurora: Walki na 47 piętrze.
Casino: „Pat i Patachon w opalach”.
Colosseum: „Gdzie Wschód jest Wschodem”.
Corso: Człowiek morza i Stąd — tu Eddie Polo.
Edison: „Wilki i szakale morza”.
Harfa: „Sąd Boży”.
Metropolis: Noce Bezsenne — Noce Szalone i rewja p. t. „My robimy humor”.
Odeon: „Zapomnisz o matce”.
Renaissance: „Na zachodzie bez zmian”.
Słońce: „Wesoły Madryt”.
Stylowe: Przekleństwo krwi.
Tęcza: „Królowa puszczy”.
Wilsona: „W szponach diablicy”.

Panienska
z szyciem i dobrem poleceniem szuka posady do dzieci, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdpw 80 493

Pomocnik gastronomiczny
szuka posady dobre referencje ewent. bufet na rachunek z kaucją. Łaskawe oferty Kurjer zdpw 80 496

Dziewczyna
wiejska poszukuje posady z cołkowiek gotowaniem w skromnym domu. Oferty Kurjer zdpw 80 623

Kucharka
samodzielna do wszystkiego poszukuje posady do samotnej osoby 15. 4. lub 1. 5. Oferty Kurjer zdpw 80 621

Służąca
uczciwa szuka posady do wszystkiego z gotowaniem lub posługami prasowania 15. Oferty Kurjer zdpw 80 637

Sierota
uczciwa lat 22, poszukuje posady jako pokojowa lub do wszystkiego. Oferty Kurjer zdpw 80 638

Stenotypistka
pisząca biegle na maszynie poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdpw 80 889

Panienska
uczciwa znająca szycie poszukuje posady do pracowni lub krawcowej. Oferty Kurjer zdpw 80 888

Woźny - inkasent
z dobrymi świadectwami może złożyć do 9000 zł kaucji w firmie lub magistracie poszukuje posady. Oferty Kurjer zdpw 80 887

Sierota
umiejąca gotować, szycie poszukuje posady do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer zdpw 80 887

Fryzjer
damsko-męski poszukuje posady. Oferty Kurjer zdpw 80 964

Szofer
trzeźwy, sumienny, lat 19 poszukuje posady. Miejscowość obojętna, małe wynagrodzenie, Łaskawe oferty do Kurjera zdpw 80 700

Dziewczyna
zdrowa, uczciwa, lat 16 poszukuje posady do dzieci i prac domowych. Oferty Kurjer zdpw 80 705

Poszukuje
posługi. Oferty Kurjer zdpw 80 712

Dziewczyna
do dzieci zdrowa, czysta, młoda, poszukuje posady zaraz w lepszym domu. Oferty Kurjer zdpw 80 716

Stenotypistka
względnie maszynistka poszukuje posady do biura. Oferty Kurjer zdpw 80 728

Kucharz
zdolny, z kilkuletnią praktyką, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdpw 80 737

Nauczycielka
wychowawczyni z pozwoleniem uczenia języków, muzyki lubiacca dzieci, szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdpw 80 734

Pielęgniarka
z praktyką, umiejąca robotki ręczne, poszukuje posady (od 15. 1.) do dzieci. Zgl. Kurjer zdpw 80 733

Uczciwa
służąca poszukuje stałej posady do wszystkiego 15 kwietnia. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdpw 80 644

Uczciwa
wiejska dziewczyna z gotowaniem szuka posady od 15. 4. Oferty Kurjer zdpw 80 666

Wdowa
z 3 dziećmi poszukuje jakiegokolwiek pracy. Oferty Kurjer zdpw 80 674

Kucharka
do wszystkiego poszukuje posady zaraz. Oferty do Kurjera zdpw 80 690

Ekspedjent
dekorator poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdpw 80 689

Poszukuje
posługi. Oferty Kurjer zdpw 80 687

Inteligentna
uczciwa panienska, kochająca dzieci poszukuje posady z szyciem. W chwilach wolnych zajmie się pracą domową Hoffówna, Lwówek pow. Nowy Tomysl. zdpw 80 035/6

Młodsza
dziewczyna z porządnego domu poszukuje posady u lepszego państwa 15. Oferty Kurjer zdpw 80 655/6

Przyjmuje
reparacje żaluzji, okien tanio. Oferty Kurjer zdpw 80 796

Pokojowa
szuka posady do Gdyni. Oferty Kurjer zdpw 80 802

Sierota
szuka posady służącej, z cołkowiek gotowaniem, bez prania, pościel własna. Oferty Kurjer zdpw 80 819

Osoba
średnim wieku szuka posady u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdpw 80 810

Bufetowa
sumienna poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe oferty proszę skierować do Kurjera zdpw 80 820

Służąca
do wszelkich prac domowych wraz z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub 1. 5. Łaskawe oferty Kurjer zdpw 80 808

Dziewczyna
czysta, sumienna, z gotowaniem poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdpw 80 753

Posługaczka
uczciwa, czysta, poszukuje posługi od 15. Oferty Kurjer zdpw 80 749

Wiel. Księż. Proboszczy
proszę o wskazanie robotnika znanego, znajdującego cokolwiek rzemiosło, uczciwego, pracowitego. Dostanie pobocznie 20 zł miesięcznie, mieszkanie na wsi za pewne prace. Oferty Kurjer zdpw 80 740

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem szuka posady zaraz. Oferty Kurjer zdpw 80 827

Szklifierz
szkła i obkładacz luster, poszukuje posady zaraz lub później — miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdpw 80 826

Dziewczyna
sierota, Małopolanka, uczciwa, czysta, poszukuje posady najchętniej u państwa z Małopolski. — Oferty Kurjer zdpw 80 851

Wychowawczyni
z niemieckim, francuskim, szyciem, szuka posady zaraz. Oferty Kurjer zdpw 80 684

Krawcowa
na ubranka szuka pracy w domach. Zgłoszenia Kurjer zdpw 80 682

Dziewczyna
z porządnej rodziny poszukuje od 15. 4. posady do dzieci lub pokojowej. Oferty Kurjer zdpw 80 692

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdpw 80 768

Introligator
sumienny i pracowity poszukuje posady, miejscowość obojętna. — Oferty Kurjer zdpw 80 771

Dziewczyna
uczciwa, sumienna poszukuje posady do wszelkich prac domowych od 15. 4. Oferty Kurjer zdpw 80 772

Wychowawczyni
inteligentna z dobrymi świadectwami szuka posady. Zna szycie haftowanie. Chętnie jako przychodnia, lub na wieś. Zgłoszenia do Kurjera zdpw 80 794

Kucharka
samodzielna z dobrem gotowaniem, zaprawianiem konserw i pieczeniem ciast szuka posady od 15. lub 1. 5. Oferty Kurjer zdpw 80 793

Dziewczyna
do wszystkiego bez spania na całym dzień z praniem poszukuje zaraz posady Oferty Kurjer zdpw 80 907

Książkowa - bilansistka
pisząca na maszynie poszukuje posady z małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdpw 80 875

Służąca
starsza, uczciwa, pracowna, samodzielnie gotowaniem poszukuje posady od 15 kwietnia. Oferty Kurjer Poznański zdpw 80 879

Panna
skromna poszukuje posady do zakładu najchętniej do kolonjalki. Oferty Kurjer zdpw 80 880

Gospodyni
poszukuje posady samodzielnej z gotowaniem dobrymi świadectwami od 15. 4. lub 1. 5. 31 Oferty Kurjer zdpw 80 891

Dziewczyna
szuka posady z cołkowiek gotowaniem do wszystkiego od 15. 4. Łaskawe oferty Kurjer zdpw 80 476

1 000 zł
kaucji złożyć za posadę stróża-portiera do centralnego ogrzewania lub konduktora na autobusy. — Skład Jaska 14. zdpw 80 282

Dziewczyna
sierota do wszystkiego z gotowaniem i praniem poszukuje posady od zaraz lub 15. Oferty Kurjer zdpw 80 244

Gospodyni
młodsza poszukuje posady zaraz lub później do jednej lub dwóch osób samodzielnie. Zgłoszenia Kurjer zdpw 80 239

Techniczka
dentystyczna, biegła szlucie, krawcowa, poszukuje posady najchętniej na prowincji. Zgłoszenie do Kurjera zdpw 80 356

Kuchmistrz
warszawski, pierwszorzędnych zakładów restauracyjnych, przymie posadę stałą lub sezonową na Pomorze lub w Wielkopolsce. Oferty Kurjer zdpw 79 587

Krawcowa
szuka pracy poza dom na wyjazd. Oferty Kurjer zdpw 80 215

Inteligentna
młodsza stenotypistka, w krytycznym położeniu pragnęłaby chętnie pracować choćby za małym wynagrodzeniem lub jako kasjerka w kinie Łaskawe oferty Kurjer zdpw 80 249

Panienska
szuka posady do szycia i przeróbek. Oferty Kurjer zdpw 80 143

Młodszy
książkowy, zbożowiec, 7 lat praktyki, dokładnie obeznany w swoim zawodzie, szuka odpowiedniej posady. Miejscowość obojętna. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdpw 80 176

Krawcowa
na pierwszorzędną garderobę damską i dziecięcą szuka posady, może wyjechać. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdpw 80 222

23 WOLNE MIEJSCA

Fryzjerka
przyjme na s. a. posadę Zgłoszenia warunkami Kiebasiewicz, Gniezno, Chrobrego 19 zdpw 79 704

Bona
z dobrym niemieckim, świadectwami, młoda, pilna, wesola od 1. maja potrzebna do jednego chłopczyka. Zgłoszenia pisemnie do fotografii Dyr. Słowińska, Gniezno, Cukrownia, osobiste Po. Gnia, Słowackiego 44/46, mieszkanie 4 zdpw 80 233

Poważna światowa Wywiadownia Handlowa
poszukuje w wszystkich miastach i miejscowościach woj. Poznańskiego i Pomorza korespondentów informatorów, panów bezwzględnie dobrze obeznanych ze stosunkami miejscowymi, którzy mogliby podać się nadsyłania ścisłych informacji o firmach i osobach. Najchętniej reflektujemy na panów zajmujących stanowiska w bankach, spółdzielniach, przemyśle lub handlu. Oferty zawierające życzytwa należy nadesłać pod Katowice, skr. pocztowa 513. zdpw 80 134

Początkująca
siła biurowa, umiejąca pisać na maszynie potrzebna zaraz. Zgłoszenia do Kurjera pod zdpw 80 090

Apteka
na prowincji poszukuje zaraz lub od maja młodszego farmaceuta (ke) z prawem zastępstwa, niemieckie potrzebne. Panie lub panowie z skromniejszym wykształceniem — uprzejmi i obeznani z odczynną sprzedażą zechcą podać warunki i referencje pod dw. 3300 do Kurjera Poznańskiego

Kucharka
na lepszą kuchnię z dobrymi świadectwami potrzebna 1. maja. Zgłoszenia w willi ul. Słowackiego 57. zdpw 80 526

Czeladnik
młynarski samodzielny, uczciwy na motor gazowy z mniejszą kaucją potrzebny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdpw 80 548

Służąca
do wszystkiego gotowaniem potrzebna 15. 4. Skarbowska 18, m. 10 zdpw 80 595

Starsza
służąca z gotowaniem zaraz. Restauracja, Zwierzyniecka 22. zdpw 80 585

Ręczniarka
do szycia zaraz. Adres wkaże Kurjer zdpw 80 531

Stenotypistka
poszukiwana Zgłoszenia Kurjer zdpw 80 511

Służąca
czysta, uczciwa i pracowna, znająca kuchnię małopolską potrzebna zaraz lub 15. bm Słowackiego 4/6. II. prawo. zdpw 80 495

Posługaczka
z gotowaniem zaraz potrzebna. Izdebska, ul. Drużbackiej 8. zdpw 80 494

Agentka
do domokrajnej pracy poszukuje się. Kuhnert, Długa 4, parter, dom tylny, prawo. zdpw 80 605

Służąca
z gotowaniem i praniem 15. kwietnia potrzebna. Zgłoszenia Kozia 19, skład od 4-6. zdpw 80 624

Służąca
do wszystkiego z dobrem gotowaniem potrzebna. Waly Król. Jagwigi 3a. Kupce. zdpw 80 696

Dzielnicy
krawców angażuje. Masztalarka 6, parter. zdpw 80 698

Uczennica
do krawieczyzny damskiej może się zgłosić. Wierzbiciele 48, m. 3. zdpw 80 708

1 000
pożyczki poszukuje, dam stałą pracą robotnikowi. Oferty Kurjer zdpw 80 709

Pielęgniarkę
(bone) do dwuletniego dziecka — niestarsza jak ewtl. 27 lat. Oferty „Par” 27 Grudnia pod 60.116. Pw 10 471-60.116

Uczennice
do szycia. Wodna 20, II. piętro. zdpw 80 727

Dziewczyna
do wszystkiego z własną pościelą. Tylna Chawiliszewa 26, parter. zdpw 80 721

Młodszy
korespondenta który zna język stenografii niemiecką poszukuje zaraz fabryka w Czechosłowacji. Oferty Kurjer zdpw 80 714

Służąca
do wszystkich prac domowych potrzebna od 15. 4. Marszałka Pocha 100, wejście VII, mieszkanie 17. zdpw 80 658

Służąca
do wszystkiego potrzebna. Zaczęła 2, parter. zdpw 80 648

Wycuczę
prasowania bielizny sztywnej, bezplatnie, stacja utrzymania wolne. Ul. Św. Józefa 5, Praso-walnia. zdpw 80 665

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami potrzebna zaraz lub 15 do wszelkiej pracy na wieś, 2 stacje od Poznania Zgłoszenia we wtorek 12-3 Piaskowa 2, III. prawo zdpw 80 510

Służąca
potrzebna zaraz. Ratajczaka 2, mieszkanie 5. zdpw 80 791

Dziewczyna
do 6-letniej dziewczynki na popołudniu potrzebne. Miderski, Półwiejska 31. zdpw 80 807

Panienska
do bufetu zaraz potrzebna. Kujawianka, Szamarzewskiego 12. zdpw 80 806

Dziewczyna
do dzieci może się zaraz zgłosić. Ul. Dąbrowskiego 49a, III. zdpw 80 816

Dziewczyna
młodsza do wszystkiego, potrzebna od 15 kwietnia. Grobla 27-a, I. piętro lewo. zdpw 80 751

Krawcowa
pierwszorzędną (wprawne maszyny) na płaszcze i suknie naturalnych potrzebne. „Femina”, Fredry 3. zdpw 80 755

Krawcowa
do ręcznych prac na miarową pracę może się zgłosić. E. Paluszak, Al. Marcinkowskiego 27. zdpw 80 758

Posługaczka
poszukuje. Dąbrowskiego 56, I. p. lewo. zdpw 80 766

Służąca
na wieś do wszystkiego i do 1/4 rocznego dziecka od 15 kwietnia potrzebna. Zgłoszenia u p. Illjiczek, Maleckiego nar. Gąsiorowskich. zdpw 80 764

Modniarka
zdolna. Oferty Kurjer zdpw 80 850

Panie
panowie poszukiwani do sprzedazy bezkonkurencyjnego artykułu potrzebnego w każdym domu. — Fredry 6, mieszkanie 9. zdpw 80 853

Dziewczyna
pracowna, czysta z dobrymi poleceniami potrzebna blisko Poznania zaraz. Zgłoszenia wtorek od 3-4 po południu, Św. Marcina 74, parter. zdpw 80 844

Uczeń
cukierniczy syn zamożnych rodziców może się zaraz zgłosić. Oferty Kurjer Poznański zdpw 80 864

Bona - freblanka
lub inteligentna panna do 2 dzieci, z dobrą praktyką, łagodna, może zgłosić się. Staszka 5, I. piętro, mieszkanie 7, pomiędzy 7 a 8 wieczór. zdpw 80 861

Młoda
dziewczyna potrzebna do wszelkich prac domowych, bez spania. Adres Kurjer zdpw 80 863

Czeladnik
szewski potrzebny. Golebia 8. zdpw 80 863

Dziewczyna
do lekkich prac domowych potrzebna. W. Łuczak Kraszewskiego 15. jw 5835

Poszukuje
się osób solidnych o miłej powiekszości do prowadzenia sprzedaży czekolady, cukierków i t. d. w kioskach na wszystkich większych stacjach Kolei Państwowych. Odpowiedzialne materiały reflektantki zechcą składać oferty do firmy „Kioski Cukrowe” Warszawa ul. Chemiczna 5. Pierwszeństwo mają rodziny inwalidów i emerytów kolejowych. nw 9224

Służąca
kucharka zaraz potrzebna. — Chwaliszewa 58/59, Sokołowska, zdpw 80 839

Agenci
na pokupne obrazki zaraz potrzebni, kaucja 40 zł. Zgłoszenia Szklarnia, Szamarzewskiego 11. zdpw 80 828

Dziewczyna
z bardzo dobrem gotowaniem. Ul. Słowackiego 84, m. 3. zdpw 80 762

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem potrzebna zaraz. W. Garbary 5, mieszkanie 4. zdpw 80 789

Służąca
do wszystkiego, kochająca dzieci może się zaraz zgłosić pomiędzy 4 a 6 godz. Wroniecka 12, III. prawo rw 13 738

Ekspedjentki
zdolne z branży kapeluszy potrzebne. Stanisław Nowa 2. rw 13 744

Potrzebny
zaraz markier i uczeń do 14 b. lardów z kaucją 3 000 zł. Wiadomość Mostowa 15, w podwórzu, II. piętro, od 2 do 4 po południu. zdpw 80 885

Służąca
uczciwa z gotowaniem do restauracji potrzebna od 15. 4. Bartelak Szewska 6, restauracja. zdpw 80 884

Wypożyczeniem
2 500 dam kierownicze stanowisko Spieszne oferty Kurjer zdpw 80 895

Prasowaczka
potrzebna Bukowska 11, pralnie zdpw 80 898

Humor zagraniczny

Okazały prezent.

— Może pan kupi serwis na 6 lub 12 osób?
— Chcę być wspaniałomyślnym! Niech pani mi da szczypcę do cukru na 48 osób!
(Matin, Paryż). S. F.

Przedpłata

na kwiecień 1931, za oba wydania razem wliczając tygodniowego dodatku ilustrowanego „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w kwiecień 4,70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie 5,01 kwartalnie 15,03, pod opaską w Polsce 4,90, pod opaską w innych krajach 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przesyłek w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonej numerów lub odškodowania.

W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości

Ogłoszenia

na stronie 6-lamowej 80 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potoczными 240 gr. od 1-lamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastąpieniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 13.30, w nagłym wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąteczne do godz. 9 przedpołudniem. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.